

კრსენაღი

საქართველოს
არმიისთვის

სვ

№ 1 (30). იანვარი, 2007. „კვირის პალიტრა“. სპეცდრო-ანალიტიკური ჟურნალი. ფასი 1,5 ლარი

**ნალი, რომელმაც
რის გადავურჩით**

1425
2007

**„ქართული“
ბომბდამხანაზი
ავღანეთს
ბომბავდნენ...**

6

**გეროკრისტული
დაჯგუფების
განადგურების
ბავშიკა**

**სიზარრიზები
მიწისქვეშეთიდან**

**ლიბინენაეოს
მკვლელობის
საიდუმლო**

**გენერალ
პინოჩეტის
ისტორია**

სიურპრიზები
პენისქვეშეთიდან...

14

ვინ რაგდენს
ხარჯავს
სამხედრო
პიზნებისთვის

38

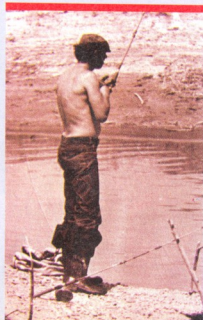

NATO-ს რიგის საეივოს
ისმორიული
პენიუხნელოგა

11

გეროკრისგული
დაჯგუფებების
განადგურების
გაქმბიკა

34

პონადირის
პონატორები:
„გუგა გეგარი
პეთუვზა...“

23

FAMAS

54

სარჩევი

- კალეიდოსკოპი
- 4 უცხოური ამბები
თვალსაზრისი
- 6 წელი, რომელშიც ომს გადავურჩით
სამხედრო ისტორიები
- 8 „ქართული“ ბომბდამშენები ავღანეთს ბომბავდნენ...
ოღოდ არა საქართველოდან
ინტერნეტ-ინტერვიუ
- 10 კითხვებზე სამხედრო ფორუმის წევრები პასუხობენ
ალბანსი
- 11 NATO-ს რიგის სამიგის ისტორიული მნიშვნელობა
ალიანსისთვის და საქართველოსთვის
ექსპერტის რეკომენდაციები
- 12 საჰაერო თავდაცვის უსაფრთხოების პრობლემები
დანატმული ვეტი
- 14 სიურპრიზები მინისქვეშეთიდან...
სპეცსამსახურები
- 18 ლიტივინუკოს მკვლელობის საიდუმლო
ნადირობის მოყვარულთათვის
- 23 მონადირის მონათხრობი
- 25 სამხედრო ტექსიკონი
იარაღი
- 26 შეიარაღებაში სამჯერ მიღებული
და სამჯერ ჩამოწერილი **USS IOWA**
ლეგიონი
- 30 უცხოური ლეგიონი
გამოცდილება
- 34 ტერორისტული დაჯგუფების განადგურების ტაქტიკა
მომავლის იარაღი
- 37 ლაზერის თოფი
ბიუჯეტი
- 38 ვინ რამდენს ხარჯავს სამხედრო მიზნებისათვის
ფლოტი
- 40 ჯატარლა მტაცებელი ფრინველის სახელით
სამხრეებიანი პრეზიდენტები
- 44 აუგუსტო ჰინოჩეტ უგარტე
სუპერმობილი
- 48 **NISSAN MURANO**
კროსკოორდი
- 50 არსენალკოორდი
ისტორიული ექსკურსია
- 51 არსენალის იანვრის კალენდარი
„არსენალის“ იარაღის მატახია
- 53 Famas

კელაშპოკის სკეში

მიიღია კიდევ ერთი წელი; წელი, რომელშიც არ დაგვკლებია არც მუქარა, არც საფრთხე, მაგრამ, საბედნიეროდ, საქართველომ ყველაფერს სძლია, — ჩვენი ქვეყანა ვერ ჩაითრიეს ახალ სისხლის ღვრაში, რომელიც უკან დაწედა როგორც მთლიანად ჩვენს ქვეყანას, ისე თითოეულ ჩვენგანს.

სამწუხაროდ, პრობლემები საქართველოს არც 2007 წელს მოაკლდება, მაგრამ იმედი გვაქვს, ქვეყნის ზღვისუფლება, შეიარაღებული ძალები და სამართალდამცავი სტრუქტურები, მიუღლი ქართველი საზოგადოება წარმატებით დასძლევენ სიმწიფეებს. განახლებული და მთლიანად გაფერადებული „არსენალი“ მკითხველს უღოცავს ახალ, 2007 წელს და უსურვებს წარმატებებს!

*ირაკლი ალბაშვილი
გიორგი ჟორჟოლიანი*

ყურადღება!

ზმირია შემთხვევა, როდესაც ჩვენი მკითხველი სხვადასხვა მიზეზის გამო ვერ ასწრებს ჟურნალის ყიდვას პრესის ჯიხურებში. ამიტომ გირჩევთ, გამოიწეროთ „არსენალი“ და მიიღოთ შინ, ყოველი თვის დასაწყისში.
ტელ: 42-43-40

რედაქციის დაუკითხავად
მასალების გადაბეჭდვა
აკრძალულია

ჟურნალ „არსენალის“
ძველი ნომრების შეძენა
შეგიძლიათ რედაქციამდე

გაზეთ „კვირის პალიტრის“
დამატება ©
რედაქციის მისამართია:
თბილისი, იოსებძის ქ. №49.
ტელ: 38-37-47
email: arsenal@kvispalitra.com
ჟურნალი გამოცემის თვეში
ერთხელ

„ოქროს თვალი“

აშშ-ში გამოცდეს ახალი უპილოტო საფრენი აპარატი GOLDEN EYE 80, რომელიც კომპანია AURORA-მ დაამუშავა. ის განკუთვნილია ასეული-ბატალიონის ღონის ქვედაფეხებისათვის ეი-ზუალური დაზვერვის საწარმოებლად. აპარატს შეუძლია სამიზნის აღმოჩენა, მისი იდენტიფიცირება და რეალური დროის რეჟიმში მონაცემების გაცემა. აპარატის მაქსიმალური დატვირთვა დაახლოებით 70 კილოგრამს შეადგენს. მას შეუძლია ვიდეო და მაღალი სიმჭლავის ინფრარითული კამერის, ლაზერული მანძილზომისა და მზანმჩენებლის წაღება. აპარატი შეუძლავ ფრინდება და ვლდება. აფრენის შემდეგ ფრთების მეშვეობით შეუძლია პერში მფლობრების შეცვლა და პორი-ზონტალურად გადაადგილება. GOLDEN EYE 80 აშშ-ის პერსპექტიული თავდაცვითი კლევების საავნტოსთან კონტრაქტით შემუშავდა პროგრამა ORGANIC AIR VEHICLE-ს შესაბამისად.

იაპონიას ბირთვული ბომბის შესაქმნელად სამი წელი დასჭირდა

ჩრდილოკორეული ბირთვული ბომბის 2006 წლის ოქტომბერში გამოცდის შემდეგ იაპონიის ზოგიერთმა ოფიციალურმა წყარომ განაცხადა, რომ იაპონიას შეუძლია მოკლე ხანში ბირთვული იარაღის შექმნა, მაგრამ არ სურს თავისი პოლიტიკური პოზიციის დაცვა. საეციალისტებმა დაასკვნეს, რომ მცირეპარტიანი ბირთვული ვალდებულებების დარღვევა. საეციალისტებმა ან ფრთიან რაკეტებში მოთავსდეს, საბრძოლო მასალის, რომელიც შეიძლება ავიბომში ან ფრთიან რაკეტებში მოთავსდეს, საეციალისტებმა აიპონიას სამიდან ხუთ წლამდე დასჭირდება და 200-დან 300 მილიარ-შესაქმნელად იაპონიას სამიდან ხუთ წლამდე დასჭირდება. ამჟამად იაპონიას ვვლა საჭირო დამდე იქნე (1,5-2 მლრდ დოლარი) დაეხარჯება. ამჟამად იაპონიას ვვლა საჭირო მასალა და მაღალგანვითარებული მრეწველობა აქვს, რომლის წყალობითაც შეუძლია ბირთვული საბრძოლო მასალის წარმოება, ჰყავს ასევე ბირთვული ფიზიკის შესანაწავი საეციალისტები, მაგრამ ბოლო თაობის ბირთვული იარაღის საწარმოებლად მას მოელი საეციალისტები, მაგრამ ბოლო თაობის ბირთვული იარაღის საწარმოებლად მას მოელი რიგი ახალი ტექნოლოგიების ათვისება დასჭირდება, რაც გულისხმობს თანამედროვე მასობრივი განადგურების იარაღის მოწყობილობათა საეციალისტების ასპექტებს, მათ შორის თერმობირთვული სინთეზის ტექნოლოგიას.

ლაზერის მუშაოებით...

KORPORACIA NORTROP GRUMMAN-ი აშშ-ის სამხედრო-საზღვაო ძალებისთვის ტერიორისტული შეტევების ხომალდების ლაზერულ დამცავ სისტემას შემუშავებს, — ოუწყება DEFENSENEWS-ი. სისტემა, რომელსაც DUWS (DETECTION AND UNAMBIGUOUS WARNING SYSTEM) ეწოდა, შემუშავდება ლაზერული მანძილზომი VENOM-ის საფუძველზე. მას აშშ-ის შეიარაღებული ძალები იყენებენ.

DUWS-ი განკუთვნილია ლუზანაშეგებული ან ეიწრო აკვტორიებში წელა მოძრავი ხომალდების დასაკავად. ხომალდთან უცნობი კატერის ან საფრენი აპარატის მიახლოებისას, სავარაუდო მიზნისაკენ მიმართავენ ლაზერის სხივს, რომელიც დისტანციის შემცირებისათვის ერთად გაძლიერდება.

მაქსიმალური სიძლიერის სხივს შეუძლია დროებით დააბრძოლოს ადამიანი. მოუხედავად ლაზერის ზემოქმედებისა, თუ სამიზე მოძრაობას გააგრძელებს, მას ცეცხლს გაუხსნიან.

ფლოტის ხომალდებისა და სანაპირო დაცვის ტერიორისტული შეტევებისაკენ დამცავი სისტემის შემუშავება აშშ-ში საესკადრო ნაღმოსის „კოულის“ ინციდენტის შემდეგ დაიწყო.

2000 წლის ოქტომბერში იემების სანაპიროსთან „კოულის“ ტერიორისტებმა შეუტეეს. მომცრო გასაბერ ნავში მოთავსებულმა მძლავრმა მუხტმა ხომალდი ძალზე დაზიანა, რის შემდეგ მას ექსტოვიანი რემონტი დასჭირდა.

აშშ-ის პიპერზაბარიტი რაკეტა

საეციალისტების განცხადებით, რაკეტას, რომლის სამუშაო სახელწოდება X-51 WAVERIDER-ი, სათში 6000-ზე მეტი კილომეტრი სიჩქარე ექნება, რაც შედევრ მეტა რაკეტა „ტომაკავის“ სიჩქარეზე. ეს აშშ-ის სამხედრო-საზღვაო და სამხედრო-საპირო ძალების საშუალებას მისცემს, აღმოჩენილ სამიზნეს გაცილებით სწრაფად შეუტეოს, ვიდრე ეს ამჟამად არის შესაძლებელი. მაგალითად, ავანეთის ტერიტორიაზე სამიზნის გასანადგურებლად „ტომაკავის“ ტიპის რაკეტებს, რომლებსაც ინდოეთის ოკეანდამ უშვებენ, ორ საათზე მეტხანს სჭირდება ფრენა, მაშინ როცა ახალი რაკეტა იმავე მანძილს 20 წუთზე ნაკლებ დროში დაფარავს.

ჩინეთი თავისი „უჩინებარნი“ აყობს

ჩინეთი თვითმფრინავ-უჩინებარის შემუშავებას შეუდგა. პეკინის საავიაციო მასალის ინსტიტუტის წარმომადგენლის თქმით, ჩინელი ინჟინრები ამუშავე-ბენ საბრძოლო თვითმფრინავებისათვის რადიოჩაშ-შობ საფარველს.

სპეციალისტთა ვარაუ-დით, ახალი თაობის კომპოზიტური მასალების შემუშავებაში ჩინეთს თვითმფრინავი დაეხმარა. 1999 წელს თვითმფრინავის ხელმძღვანელობამ ჩინელ სპეციალისტებს თვითმფრინავში ჩამოგდებული გამანადგურებელ-ბომბდამშენის F-117 STEALTH-ის ნაშესრულები მიაწოდა.

მოძალადე თვითმფრინავ-უჩინებარის ტექნიკური მონაცემები, ჯერჯერობით, ცნობილი არ არის. ექსპერტთა ერთი ნაწილი ვარაუდობს, რომ ახალ თვითმფრინავს საფრ-ინტო-ბომბდამშენის JH-7A-ს საფუძველზე შეიმუშავენ. JH-7A მასსაათებლებით რუსულ თვითმფრინავ Cy-24M-ს ჰგავს, რომელიც შეიარაღებაში ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 70-იანი წლებიდან შევიდა.

ბომბდამშენი JH-7 ჩინური წარმოების ყველაზე თანამედროვე დამრტყმელი თვითმფრინავია. მისი პროექტირება 80-იანი წლების შუახანებში დაიწყო, მცირე-სერიანმა წარმოებამ კი სტარტი 2005 წელს აიღო.

რუსეთი ინდოეთს 300 მოღარეზავს ტანკს მიაწოდის

ინდოეთის სახმელეთო ჯარები რუსული წარმოების 300 ერთეულ ტანკს, T-90-ს მიიღებენ. ტანკები, რომლებიც ახალი თაობის ცეცხლის მართვის სისტემითაა აღჭურ-ვილი, ინდოეთის შეიარაღებულ ძალებს 2007-2008 წლებში მიეწოდება. ცეცხლის მართვის სისტემა, რომელიც ახალ T-90-ებში გამოიყენება, ბელორუსულმა კომპანია „ბელტექნიკსპორტმა“ შექმნა. საბრძოლო მანქანებში ასევე გამოიყენება ისრაელის კომპანია THALES-ის წარმოების აღჭურვილობა. კონტრაქტის ღირებულება 950 მლნ დოლარს შეადგენს.

ამჟამად ინდოეთის შეიარაღებული ძალების შემადგენლობაშია 300-ზე მეტი ტანკი T-90, რომელთაგან 186 რუსული წარმოებისაა, ხოლო 140 ინდოეთში ლიხენციით არის აწეობილი. გარდა ამისა, შეთანხმების თანახმად, რომელიც 2001 წელს დაიდო, ინდოეთი ამ ტიპის კიდევ 100 ტანკს ააგებს.

ტანკი T-90 რუსული არმიის ძირითადი საბრძო-ლო ტანკის T-72-ის გან-ვითარებული მოდიფიკა-ციაა, მისგან ახალი თაობის მოწ-ყობილობებითა და ოდნავ გაუმჯობესებული საჯავ-ნო დაცვით განსხვავდება. T-90 46,5 ტონას იწონის, მის ძირითად შეიარაღე-ბად 125-მილიმეტრიანი ქვეშეში ითვლება, რომელ-საც ცეცხლის წარმოება მართვადი რაკეტებითაც შეუძლია.

24903

შოტლანდიის სამეფო პოლიციის სამხედრო უკიდვარ ღატოვნა

დიდი ბრიტანეთის თავდაცვის სამინ-ისტროს ინკოგნიტო წარმომადგენლის თქმით, 5000-ზე მეტი შოტლანდიელი სამხედრო მოსამსახურე იტყუებულა, რეგვირებით იხმაროს კილტები, რომ-ლებიც მათი საპარადო ფორმის ტრად-იციული ფორმაა. ყოველ 15 სამხედრო მოსამსახურეზე სულ ერთი კილტი მოიღო.

ამა წლის აგვისტოში, ადრე დიდი ბრიტანეთის შეიარაღებულ ძალებში შემავალი რამდენიმე შოტლანდიური პოლიცია შოტლანდიის სამეფო პოლიცია გაერთიანეს. პოლიცია შესამოსად დიდი ბრიტანეთის თავდაცვის სამინისტრომ ერთ-ერთ ფორმასთან 1,95 მლნ დოლარ-ად ღირებული კონტრაქტი გააფორმა კილტების მიწოდებაზე. კონტრაქტის მიხედვით, პოლიცია კილტებით უზრუნ-ველყოფა 2008 წლის იანვარში უნდა დასრულდეს. ასე რომ, უახლოეს მო-მავალში შოტლანდიის სამეფო პოლიცია დაახლოებით 5000 სამხედრო მოსამ-სახურე იტყუებული იქნება მათ სარგე-ბლობაში არსებული 320 კილტი რე-გვირებით ჩაიცვას.

საქართველოს პარლამენტის შენობის წინ

ნელი, როგორც მის გადაკურჩით

2008 წლის სამხედრო-პოლიტიკური მიმოხილვა

გასული 2006 წელი მნიშვნელოვანი გახლდათ საქართველოს ცხოვრებაში, როგორც პოლიტიკური და ეკონომიკური, ისე სამხედრო თვალსაზრისით.

საქართველოს შეიარაღებული ძალებისთვის კი ეს წელი განსაკუთრებულად გამოირჩეული იყო, რადგან სამხედრო მიზნებისათვის 600 მლნ-ზე მეტი ლარი დაიხარჯა. ასეთი სამხედრო ბიუჯეტი საქართველოს მანამდე არ ჰქონია.

2006 წელს ასევე პეკინში საზღვარგარეთ საბრძოლო ტექნიკის, იარაღისა და საჭურვლის შეძენის ტენდმა, რის გამოც დასავლელმა სამხედრო ექსპერტებმა საქართველო მსოფლიოში პირველ ადგილზე დააყენეს იარაღის შესყიდვის ზრდის მაჩვენებლით. შეიარაღების შესყიდვა ზდებოდა, როგორც სახმელეთო ჯარებისთვის (ცეცხლსასროლი იარაღი და ჯავშანტექნიკა), ისე სამხედრო-საჰაერო ძალებისთვისაც (მოიერიშე თვითმფრინავები, რადიოლოკაციური საშუალებები და მობილური საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსები).

გასაკები მიზეზების გამო „არსენალი“ ვერ დააკონკრეტებს საზღვარგარეთ შესყიდვლის საბრძოლო ტექნიკისა და სხვა შეიარაღების სახეობებსა და რაოდენობას. თუკი თავად ხელისუფლება ინტებს მათ საჯარო ჩვენებას ატლუმზე თუ პოლიგონზე, მაშინ „არსენალიც“ თავს უფლებას მისცემს, უფრო დაწვრილებით მოეითხორონ მათ შესახებ. ერთი რამის თქმა კი ახლაც შეიძლება – რაც შემთხვევაში საზღვარგარეთ სამხედრო დანიშნულების პროდუქცია შეტყნო იქნა მნიშვნელოვნად გაზრდილი ფასებით (ეს გან-

საკუთრებით ეხება რადიოლოკაციურ საშუალებებსა და ტყვია-წამალს), რაც გვაფიქრებინებს, რომ ამ შემთხვევაში ამოქმედებულ იქნა ე. წ. „არტაქსის“ პრინციპი, – მაგალითად, უკრაინაში რადიოლოკაციურ საშუალებებს ყიდულობდნენ რეალურ ფასზე უფრო ძვირად. ფასებში განისხვავება კი შემდეგ იყოფოდა გამყიდველ და მყიდველ მხარეებს შორის. ამით გამოიწვევლი ქვეყანა არაფერს კარგავდა, რასაც ვერ ვიტყვით საქართველოს ბიუჯეტზე.

ეს მოუღებელი გახლდათ კიდევ ერთი გარემოების გამო: 2006 წელს საქართველომ მნიშვნელოვანი თანხები გაიღო (როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, 600 მლნ ლარზე მეტი) შეიარაღებული ძალების გასაერთიანებლად, რომლის ნაწილი მოაკლდა სოციალური პროექტების განხორციელებას. ამიტომაც

თუკი „ვირთხებმა“ ამით ისარგებლეს და სამხედრო ბიუჯეტს მილიონები „გამოუღრუნეს“, ეს ორმაგი დანაშაულია.

ამასთან, არ არსებობდა კარგად გათვლილი და დამტკიცებული გეგმა, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს რთული და ძვირად ღირებული საბრძოლო ტექნიკით ქართული არმიის ეტაპობრივი გადაიარაღება. ამიტომ მთელი წლის განმავლობაში რჩებოდა შთაბეჭდილება, რომ შესყიდვები ერთგვარ სპონტანურ ხასიათს ატარებდა: ყიდულობდნენ იმას, რასაც მოულობდნენ, ან რომელი გარეგანი ბიდანაც „არტაქსის“ ოპერაციით უფრო მეტი მოგება დარწმუნდა.

გასული წლის ზაფხულში აწ უკვე ყოფილი თავდაცვის მინისტრის ოქრუაშვილის საჯარო განცხადება, ახალ წელს განმავლობაში შეეცდებიო, არ შესრულდა (ყურნალი 30 დეკემბრის დაიბეჭდა, ამ დროისთვის ექს-მინისტრის დაპირების ხორცშესხმას ნამდვილად ბევრი აკლდა). დაკარგული ტერიტორიების დაბრუნება ყოფილ თავდაცვის მინისტრზე ნაკლებად არც სხვას სურს, მაგრამ ასეთი სერიოზული ჩანაფიქრის ნახევარი წლით ადრე გამოცხადება და მისი დაკავშირება კონკრეტულ ქალაქსა და კონკრეტულ თარიღზე ამ წამოწყებას კრახს უქადდა, რადგან საქართველო ფართომასშტაბიან და გრძელვადიან შეიარაღებულ კონფლიქტში ჩართული შეხვედებითა ახალ 2007 წელს. სამაგიეროდ, წარმატებულად ჩაითვა კოორდინის ოპერაცია დაუმორჩილებელ ემზარ კვიციანის წინააღმდეგ, რომელიც შინაგან საქმეთა და თავდაცვის მინისტრებმა ერთობლი-

ვად ჩაატარეს. საბუნდევროდ, კვიციანს ეყო იმის განსაზღვრის უნარი, რომ ხეობაში შესული ძალოვანი სტრუქტურებისთვის მძაფრი წინააღმდეგობა არ გაუწია. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მსხვერპლი მეტი იქნებოდა, რაც ოფიციალური თბილისის უფრო ზისტ და ძალისმიერ უკუქმედებებს გამოიწვევდა.

თბილისმა აჯაღელმა თავისი გაეღენა კოლორის ხეობის ზემო ზონაში, თუმცა დამსახურა გაეროს უშიშროების საბჭოს შენიშვნები, რომ აღარაფერი ვთქვათ მოსკოვის მუდმივ ბრალდებებზე. მართალია, ოფიციალური თბილისი აცხადებს, რომ ეს ოპერაცია მხოლოდ შსს-ს სპეცრაზმმა ჩაატარა, მაგრამ კონფლიქტის ზონაში მყოფ რუს ცისფერჩაფხუტაინებს და მათთან უკვე გაეროს სამხედრო დამკვირვებებს აქვთ ფოტოვიდეომასალა, სადაც კაფედ ჩანს სამხედრონომრანი საბჭოთაო ავტომობილები. ოპერაციის დამკვეთმა უნდა პოლიონდათ მცირეოდენი გამჭირაზობა იმისთვის, რომ მანქანებისთვის სასიძვე ნიშნები შეეცვალათ მაინც.

2006 წლის შემოდგომაზე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და შუიარალბულ ძალებში მნიშვნელოვანი საკადრო ცვლილებები მოხდა, — შეიცვალა თავდაცვის მინისტრი და მისი მოადგილე, ასევე გენერალური შტაბის უფროსი და ორი მოადგილე.

რამდენად უფრო ეფექტიანად იმუშავებს მოკარი სამხედრო უწყება ამის შემდეგ, ჯერ ძნელი სათქვამია.

საქართველოს პრეზიდენტი კი ახალი ინიციატივით გამოდის, რათა შეიარაღებულ ძალებში სამსახური უფრო პრესტიჟული და დღავსებული გახდეს. პრეზიდენტის მორიგი მესიჯი სტუდენტებისკენა მიმართული: ისინი, რომლებიც გამოთქმებენ სურვილს იმსახურონ შეიარაღებულ ძალებში, გაიღებან სამთავრო მოსამზადებელ კურსს თავდაცვის ერო-

ვნულ აკადემიაში და ოფიცრის ჩინით გააგრძელებენ სამსახურს არმიაში, სადაც მათ ანაზღაურება 700 ლარზე მეტი იქნება. ოთხწლიანი უწყველად სამსახურის შემდეგ კი ახალგაზრდა ოფიცრებს სახელმწიფო სტრუქტურები ბინებით და ასაბურებს, ყველაზე მონდომებულს კი საზღვარგარეთ სასწავლებლად გაუშვებენ.

რა თქმა უნდა, მისასაღებელია, როდესაც ქვეყნის პრეზიდენტი ასე ზრუნავს არმიის მომავალსა და მისი რიგების ინტელექტუალებით შევსებაზე, მაგრამ იბადება კითხვა: თუკი ასე გვენდოდა განათლებული ახალგაზრდები მოგვეყვავებინა არმიაში (რალა დასაძალია და მას შემდეგ, რაც 2001 წლიდან დაიწყო ქართულ-ამერიკული „წვრთნისა და აღჭურვის“ სასწავლო პროგრამა, არმიაში კონტრაქტით მოსამსახურეთა რიგებში ძირითადად, მატერიალურად გაჭირვებული ახალგაზრდები აღმოჩნდნენ, მათთვის კაპრალის ხელფასი 400-იდე ლარი დიდე შეღავათი აღმოჩნდა), მაშინ რალაზე გააუქმეს უმაღლეს სასწავლებლებში არსებული სამხედრო კათედრები თავიანთი მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებებით? თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამხედრო კათედრების ბაზაზე შეიძლებოდა ახალგაზრდა ოფიცრებს წარმატებით მომზადება, თუკი თავდაცვის სამინისტრო ამას მოინდომებდა. თუკი უწყებაში უკმაყოფილო იყვნენ სამხედრო კათედრებზე ცოდნამდებელი ოფიცრებით, მაშინ თავად შეერჩიათ მოსამზადებელი კურსი, რომელსაც მხოლოდ მსუვრელი და რჩეული სტუდენტები გაივლენენ.

გასული წელი საერთაშორისო ასპარეზზე მნიშვნელოვანი იყო, რადან ჩრდილოატლანტიკური ოლიანსისკენ მსწრაფმა საქართველომ დაამთავრა „ინდივიდუალური

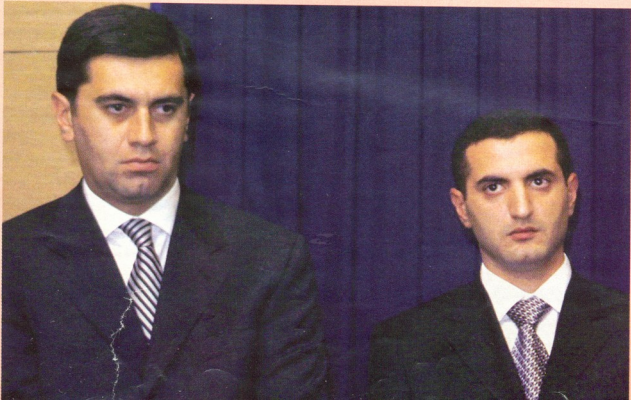
პარტნიორობის სამოქმედო გეგმა“ და NATO-სთან „ინტენსივო დილოგზე“ გადავიდა. არ არის გამორიცხული, 2007 წელს ბოლო ეტაბი — „გაწვევების სამოქმედო გეგმა“ კი დავაწყოთ, რაც შედარებით რეალურს გახდის საქართველოს NATO-ში 2-3 წელში გაწვევების შესაძლებლობას.

2006 წელს თბილისის საშუადამიოდ (იმდე ექონიოთ) დავმწვიდობა რუსული სამხედრო გარნიზონი, რომელიც საქართველოს დედაქალაქში ბოლო ორი საუკუნე იყო განთავსებული. თუკი ყველაფერი გეგმაზომიერად წარიმართება, 2008 წლის ბოლისთვის საქართველოს ტერიტორიაზე არც ერთი რუსული სახმედრო ბაზა აღარ იქნება, რასაც სამწუხაროდ ვერ ვიტყვით კონფლიქტის ზონებში მდგარ რუს ე. წ. მშვიდობისმყოფელებზე.

2006 წლის დასასრულს ქვეყანა იწვევს ტოტალურ თავდაცვაზე გადასვლას, რისთვისაც ტოტალური რეზერვის შექმნას იწვევს. ამ რეზერვში 17-დან 40 წლამდე მამაკაცები გაიწვევიან მცირე ხნით. ამაში ცდილი არაფერია, თუკი იარაგების რეზერვისტთა მომზადების კარგად დამუშავებული გეგმა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, დიდძალი თანხები გადაიყრება წყალში...

სამხედრო-ანალიტიკური ჟურნალი „არსენალი“ ახალ წელს ულიტავს საქართველოს სამხედრო ძალების ყველა სამხედრო მოსამსახურესა და სამოქალაქო პირს და იბედი აქვს, ისინი მომავალში პირნათლად შეასრულებენ ქვეყნის წინაშე დადებული ვიცის!

ირაკლი ალადაშვილი

„ქართული“ ბომბდამშენები ავღანეთს ბომბავდნენ... ოღოდ არა ხაქართველოდან

ავღანეთის თუბს ღლეს, სამწესარიდ, გვლავ ატეულარიდ, რადგან იქ ბომბდამშენების იწვეტერ თალიბები და „ალ-კაიდას“ ტერიორისტული დავაუფუტები. შესაძლია, მალე ტერაქტების რიცხვით ავღანეთმა კრავსკ კი „აუღიბოს“.

ავღანეთში მესამე წელა, მშვიდობის დამყარების მისა მელანად NATO-მ აღი. ამიტომც ძალზე დიდი შანში არსებობს, რომ მალე ქართული სამწესარიდ კონტინენტები, კრავსკა და კოსოვოს გარდა, ავღანეთშიც გამიწნდეს (ორიოდე წლის წინ ქაბულში უკვე იმყოფებოდა 50-მდე ქართველი სამწესარიდ, რომლებიც ადგილობრივი არწევებისთვის მართლწესარიდის დამყარებაში ეხმარებოდნენ ჩრდილოატლანტიკური ალიანსს).

საერთო, ისტორიულად, ქართველებს მანამდე უხმობლიათ ავღანეთის მისწავა, — ამ პროცესს ეყვლაზე ფართო მასშტაბი 1979-89 წლებში მელი, როდესაც რამდენიმე ათასი საქართველიდან წარგზავნილი მე-40 საბჭოთა არმიის და სხვა დანაყოფების რიცხვში იბრძოდა ავღანეთის ტერიტორიაზე.

დღევანდელ საზოგადოებაში დამკვიდრებულია აზრი, რომ ავღანეთის ეთნოკავსის საქართველოს არეღირებუდიან აფრწილი ბომბდამშენები ბომბდენენ და მავალითად დიდი შირავის არეღირებუდი მოკავთ.

„არსწინადა“ ამ თემათან დავკავშირებულ სეკივალური ფრწანლისტური გამობების ჩაატარა და ძალზე საინტერესო ფაქტები მოიძა საბჭოთა სამწესარიდ-ისტორიულ დოკუმენტებში.

ავღანეთში მართლაც იბრძოდნენ თბილისის საავიაციო ქარხანაში აწიბილი Cy-25 ტიპის ბირბირე თეიბიბიბიბი, რომლებმაც ავღანეთის ცაში მელი იბის გამწვლიბაში 60 ათასმდე საბრბოლ გავრწა შესწრული. სულ რამდენიმე იწა ამ ტექნიკური ავრბა განიცადა 23-მა Cy-25-მა. 1988 წლის სე-

ქუთაისთან დროებით მეცხოვრებმა პილოტებმა ავღანეთს ათასობით ბომბი დააყარეს

ქტემბრში კი მოვკალებმა, ქაბულის აეროდრომის სარტელირთი დამიბვის დროს, 10 რთიული Cy-25 დაწვეს.

როგორც აღმოჩნდა, საქართველოს „მონაწილეობა“ ავღანეთის იბში თერბე მხოლოდ თბილისში აწიბილი Cy-25 ბირბირეებით რთი ამოწურებოდა. „არსწინადა“ ისტორიული დოკუმენტების შესწავლისას დაადგინა, რომ საქართველოში დისლოცირებული საბჭოთა ბომბდამშენებიც ბომბდენენ ავღანეთს, იბიდან არა საქართველოს ტერიტორიიდან.

ლაბარაკია Cy-24 ტიპის საფრთხილო ბომბდამშენები, რომელთა საავიაციო ბომბდამშენი ბოლკები გათავსებული იყო კახეთში, დიდი შირავისა, და ქუთაისთან, კობაქარის აეროდრომებზე.

დიდი შირავის აეროდრომზე დისლოცირებული იყვნენ პირველი თაბიბის Cy-24 ტიპის საფრთხილო ბომბდამშენები, რომლებიც ვერაერთი ვერ დამომავდნენ ავღანეთს (დამტკბიბითი ჩამოსაკიდი საწვავის ავზების დაცრების შესიხვევმა, ბომბდამშენები ვერა წაიღებდნენ ბომბებს) საქართველოს ტერიტორიიდან. გარდა ამისა, არ არსებობს არც კრთი დოკუმენტი, რომელიც დადასტურებს დიდ შირავში დისლოცირებული ბომბდამშენი ბოლკის მონაწილეობას ავღანეთის იბში.

ამიტომაც გავრცელებული ხმა, რომ ავღანეთს საქართველოდან აფრწილი ბომბდამშენები ბომბდენენ, უსაფუტელა.

თუკა, თუკი ჩვებიბითი სიბრბილეს, „აღმოჩნდება“, რომ „ქართული“ ბოლკი თერბე მანიც კრბი ბომბებს ავღანურ სიფლებში.

როგორც ირცევა, ავღანეთის დასბომბავად ირბერ იწა ბობიბიბიბიბი კობაქარის სამწესარიდ აეროდრომზე დისლოცირებული 143-ე ბომბდამშენი საავიაციო ბოლკი. კობაქარაში დგა იმ დროისთვის ყველაზე თანამედროვე Cy-24M ტიპის მოდერნიზებული ბომბდამშენები, რომლებიც საქართველოს მთავრობა რელიეფზე გათვლიწწინებით სწრულიყდნენ ბომბდამშენების მიტეში გამოყენების ტექნიკას. სხვათა შორის, ეს პროგრამა ძალზე გასაიდუმლოებული იყო. კრბილ, შესიხვევით, მთერალი რუსი პრბობრწიბები

სატვითო მანქანით შეგვანენ კობაქარასი აეროდრომის საფრწ-დასაფრწ ზოლზე გამოყანილ საიდუმლო აბარტებით აღჭურვილ Cy-24M ტიპის ბომბდამშენს. შეგვანების შედეგად ავტომანქანა გადატრიალდა, ბომბდამშენის ცხვირი კი, სადაც საიდუმლო აბარტურა იყო დამიბტავებული, ნამსწრეყვად იტკა, თუკა ყველა ცოცხალი გადარა. იმდე დღეს მოსკოვიდან კობაქარაში საეკივალური თეიბიბიბიბიბი KTB-სა და GPV-ს წარმომადგენლები ჩამოფრწინდნენ, რომლებიც დღევანდის ცელს ეტყბენ.

საიდუმლო აბარტურა საბიბო-სანავიაციო სისტემს „ტერბი“ იყო, რომელიც ბომბდამშენს ბირბანზე ავტომატურ რეჟიბში გავგანს უსწრწეყვლიყოდა ამსიბან, კობაქარაში მზგარ Cy-24M-ებს შეეძლიათ რელიევის მიყოლებით დასაღ სიბმელზე ფრწა, რაც იმ დროისთვის საბჭოთა სამწესარიდ ავაციკაში სახლე იყო. გარდა ამისა, კობაქარის ბომბდამშენებს, ჩვეულებრივ, Cy-24-ებისგან განსხვავებით 7-ის ნაცელად, 8 ტრბა საბრბოლო ტვითის წაღება შეეძლიათ.

ყველა ზეპისწერებული უბარტესოსა იტკა იბის მიზეზად, რომ ავღანეთის დასბომბავად პირველი რიბში, სწორედ კობაქარის „ქართული“ ბოლკი (ასე უწოდებდნენ ამდენი საქართველოში დისლოცირებულ ბომბდამშენ ბოლკს) გაამწესეს.

1984 წლის გაზაფხულზე საბჭოთა მე-40 არმიის მეთაურიბამ ავღანეთის ტერიტორიაზე 22 მთილი ობრკავი დავგდგა, რომელთა შორის ყველაზე მნიშვნელოვანდ ითვლებოდა „ფრწერკის ევლის“ კამბანა, რომლის დროსაც უნდა გავწადებურებინათ „ფრწერკის ღიბი“ და ავღანეთის (სახალხო გმბრი ამდენ შამასული.

როგორც საბჭოთა გერწრლები მოგვანებენ აღატრდნენ, ამ ფრწიბისმასწაბანი ობრკივისთვის იმ რაოდენობის საბრბოლო ნაწილები და ტექნიკა იწა ბობიბიბიბიბი, რაც 1945 წლის შემდეგ არ მომდარა.

მაღეულ იწა გასაწეყვლიბება, რომ ფრწერკის ობრკავიბა, ავღანეთის აეროდრომზე გათავსებულად საბჭოთა ბირბირე თეიბიფრწინავისა და დამრტყელი შეკულმწერების

კითხვებზე სამხედრო ფორუმის წევრები პასუხობენ

ძვირფასო მკითხველო! „არსენალი“ აგრძელებს რუბრიკას, რომელსაც უფრო და უფრო მეტი მკითხველი ეხმაურება. სამედნიეროდ, არ გვალბათ ტიპურ ძველი რესპონდენტები და აქტიურად მონაწილეობენ გამოკითხვაში. თუმცა უკვე გამოიკვეთა რამდენიმე „სიორთულე“. ბუნებრივია, პასუხებს ვცვლით ერთად ვერ ათავსებს ამტკობ სწორია ერთი და იმავე აზრის გამოხატვა. საჩქე იქმნება მადის, რომ რესპონდენტები წინამორბედების ციტატებს იმეორებენ. ეს რა თქმა უნდა, მათი უფლებაა, მაგრამ ჩვენ ავტომატულად მოგვინდება ასეთი პასუხების შემოკლება, რასაც ვაკეთებთ კიდევ იმედია, ამისთვის არაფერ დაგვტოვებს. არის მცდელობა, ჩვენი გამოკითხვა პოლიტიკური მიზნებისთვის გამოიყენონ. ბოდიშს მოვუხდით ასეთ რესპონდენტებს და მათ პასუხებსაც „შევაშოკლებით“. სამწუხაროდ, იშვიათი არ არის არანაირმატული ლექსიკის გამოყენებაც. ჩვენი აზრით, ასეთი პასუხების ავტორები უფრო საკუთარ თავს შეურაცხყოფენ, ვიდრე სხვებს. მოკლედ, ვინც ფორუმზე მოხვდება, ნამდვილად არ მოინდვრს... ჩვენითვის საინტერესო კითხვებზე პასუხებს კი ქვემოთ გთავაზობთ.

კითხვა 1 რამდენად სწორად მოგანიათ ტოტალური რეზერვის შექმნა საქართველოში?

AGENT007 – პირადად მე დაღვთიდალ ვეყრები. საქართველოსნაირი პატარა ქვეყნისთვის აუცილებელია. მოგვსწერება, ისრაელს ჰყავს 120.000-კაციანი არმია, რომელსაც ზურგს უმაგრებს ნახევარ მილიონზე მეტი რეზერვისტი, რაც ამ ქვეყნის საშიშრობის პოტენციალს უფრო მოქნილად და დიდოს ხდის. მე ვიყავი რეზერვისტთა ბანკში და მინდა გაითხროთ, რომ ძალზე ნაყოფიერი იყო იქ გატარებული დრო. ხალხს ისწავლა იარაღით კარავში ცხოვრება, ღამით, განგაშის დროს, კოცისპარულ წვიმაში ტყეში საირობო, ისწავლეს იარაღის დამლაწყობა, სწოლა. რეზერვისტთა უმეტესობა ვერაში არ იყო ნაყოფი.

გვეყო სურფარო თავის დაღება. დროა, საჩქე ვაგაქითო...

DIMPITAUZIE – ზოგადად კარგი იდეა, თუმცა მოცუვლ ეტაპზე მოუღებელი. ხელისუფლებამ რეზერვის დგას ისევე დაამხინჯეს, როგორც აქამდე ბევრი სხვა კარგი იდეა გაუფუჭებია და დისკრედიტაცია გაუწევია. არც მე და არც ჩემი მეგობრები არ ვაზიარებ რეზერვისტობასთან და ხელისუფლების არანაირ ავანტიურაში მონაწილეობას. ეს გულის მტკენს, მაგრამ იძულებული ვარ.

AK-47 – ძირითადად, დაღვთიდალ ვაფასებ ასეთ სისტემას. ტოტალური დაცვა წინააღმდეგ იმას, რომ გაწვრთნილი 100.000 ქართველი მტერს არაფერს შეარჩეს. ეს ასევე იქნება უდიდესი ფსიქოლოგიური გამოაჯვრება ჩვენი მოწინააღმდეგეებზე. ოღონდ, ჩემი იმედარცობი, ერთ კაცს სულ რაღაც 120 ტყვეთა გამოყოფილი...

ARMOR – ჩემი აზრით, სარეზერვო ბრიგადების სტრუქტურა მაქსიმალურად უნდა იყოს მახსოვრებული პროფესიული ჯარის ქვეითი ბრიგადის სტრუქტურასთან.

თავიდან უნდა შეირჩნენ და მომზადდნენ ოფიცრები და სერჟანტები, მხოლოდ ამის მერე უნდა გაიწვიონ რიგითები. და კიდევ, – მთავარია, ხარისხი და არა რიცხოვნობა.

BORNTOKILL – რეზერვი ძალიან კარგია, მაგრამ მინტერესებს, რამდენად მზინობრივად დაისარგება გამოყოფილი თანხები. **Cyborg-Mcloud** – ერთი მხრივ, მცირე მისახლეობიან, კონფლიქტურ რეგიონში მცხოვრებს და რეალურად ომის მდგომარეობაში მყოფ ქვეყნის ნამდვილად სწირება ქულზე კაცს, მაგრამ რამდენად შეცვლის „ქულზე კაცს“ საყოველთაო რეზერვი?.. საერთოდ, რეზერვისტობის ერთადერთი პლუსი რიგითი მოქალაქის ომისთვის უკეთესი მომზადება...

არადა მეტყვება, რამდენად ხარისხიანად გადაშადავას გასწვდება ჩვენი ქვეყნის ფინანსები...

098 – „ტოტალური რეზერვის“ შექმნა არის ადგილობრივი პასუხი იმ საფრთხეზე, რომელიც სულ უფრო და უფრო მკაფიოდ იკვეთება პრაქტიკულად, „ერთდერთი ხსნა“. თუ ტოტალური თავდაცვაზე არ ვადავალი, არასოდეს შევდგებით როგორც სახელმწიფო!

CICILA – ვთანხმდები, მით უმეტეს, რომ პატარა არმია გვეყვას. რეზერვისტები აუცილებლად უნდა იყვნენ ძალიან მაღალ დონეზე მომზადებული და არა სამაძიაროდ საღვაც ტყეში წყვენილი მაიორების გროვა მოკლედ. საბოლოო უარჩევებით ჩვეულებრივ ჯარისკაცს უნდა მოუხლოდნენ.

Levan9X19 – ეს სისტემა ვერ იქნება ეფექტური და თანხები უნდა მოუხლოდნენ წყალობა. ამას სჯობია, იყოს საკონტრაქტო, მცირედივიზიონი, მაგრამ პროფესიონალური არმია. ვიცი, რომ ამ გადაწყვეტილების უკან საერთოდ არანაირი ანალიზი არ დგას, ასე უნდათ და აკეთებენ, მაგალითად მოკავშირეებიც, ისრაელი და ასე შემდეგ, მაგრამ ეს სულ სხვა ქვეყნება, სხვა ტრადიციები-

თა და მოწყობით. თვითონ კანონიც ხარვეზიანა გაუცველია, მაგალითად, ტაქსისტებს როგორ ვადაუსხიან კომპენსაციას?

AV86TO – არ დავიწყებ ტოტალური რეზერვის აკრედიტაციის გარეგნის, ამას საჩქე გვიჩვენებს, მაგრამ ერთადერთი დაღვთიანი შედეგი, რომელიც აუცილებლად ექნება, ეს არის საზოგადოების ფართო ფენების დანტრეგება ქართული ჯარით.

ჯარის პრობლემა ზოგადად ქვეყნის პრობლემა კი არა, უკვე ჩვენი საკუთარი პრობლემა იქნება. ვცლას ექნება შეხება ჯართან და კვ კარგია.

კითხვა 2 რა ცვლილებებს ელით საქართველოს არმიისთან ახალ, 2007 წლის განახლებებში?

AV86TO – რაც შეეხება ცვლილებებს, აღბათ, თავდაცვის სამინისტროში რამე შეიცვლება. ძალიან სასწავლო არ შეცვალა კერძოაშვილმა არაფერ. ერთი კაციც არ მოუხსნია, ძველ კადრებთან მუშაობს, რაც ჩვენი მოავრების სტელი არ არის და მაფიქრებებს, კერძოაშვილის ბიუჯეტულ მინისტრბადზე.

AGENT007 – უნდა ჩამოყალიბდეს ძლიერი სამხედრო დაზვერვა. 2007 წელი უნდა იყოს ლაღვაცის დასრულებისა და საქმის რეალურად კეთების პერიოდი.

DIMPITAUZIE – თითქმის არანაირ პოზიტურ ცვლილებებს არ ველი. სამხედრო ბიუჯეტს მე პირადად პირველ რიგში საპარტო თავდაცვასა და სამხედრო ფლოტს მოუხსნარა.

AK-47 – იმედო მაქვს, ახალი კადრების, რომლებიც წინა მინისტრის ჩემ მტერ აქამდე ღაუზსაც შეცვლილეს გამოსაწირებს.

ARMOR – რეზერვისტთა ბრიძისუწარინაირი და ეფექტური ქვედანაყოფების შექმნას. საბოლოო ტექნიკის მოდერნიზაციას და ახლოს შეხება.

098 – ველი, რომ „ტოტალური რეზერვის“ მომზადებასთან ერთად გავრცელებულ რეგულარული ჯარის ბრიძისუწარინაირის ზრდა.

zen – 2007 წელს ვაგრძელებს NATO-ს სტანდარტებთან მახლოება. კონკრეტულად, კარგი იქნებოდა რამდენიმე მიმართულებით ნაბიჯების გადადგმა: ჯარის აღჭურვა ღამის ხედვას და კავშირის თანამედროვე საშუალებებით, სწრაფი და ანტისინაპერული გვერების გამოღობება, ნავსაგარეგნების რაღვინობის უზრუნველყოფა, სისტემების სისტემების შექმნა და ა.შ.

მომავალზე

ბიორბი ურთომლიანა

NATO-ს რიგის საშიშის ისტორიული შეივნელოვა კლიანისისთვის და საქართველოსთვის

28-29 ნოემბრის NATO-ს რიგის სამიტო, რომელიც ალიანსის წევრი ქვეყნების დახურულ სამუშაო სხდომის სახელია წაყვდა და რომელზეც ახალი წევრების ძიების საკითხი არ განხილულა შესაძლოა, გაჯილდოვდეს უფრო მნიშვნელოვანი იყოს ალიანსის მომავლისთვის, ვიდრე აქტიურმა წევრებმა მსგავსი შედეგები და სწორედ ამიტომაც ეწოდა ამ სამიტს „ტრანსფორმაციის სამიტი“. ტრანსფორმაციად კი, ძირითადად, უნდა გამოიწვევდეს უნდა შევსოს: ტერიტორიისა და სხვა ვალდებულ საფრთხეებზე რეაგირების, NATO-ს სარდლობისა და გარეგნის ოპერატიული თავსებადობის სარბილი მოქმედება თუარტრულ და ალიანსის ოპერატიული წილობრივი მონაწილეობის გაზრდას.

ზაარაბი სამხედრო თანამშრომლობაში

NATO-ს სამიტზე დიდი ხნით ადრე დაწესდა დამხმარების ალიანსის წევრი ქვეყნის შორის, თანაც, ისეთ ფუნქციონირებს საკითხზე, როგორიც ავღანეთის უსაფრთხოების ოპერაციაა, რომელსაც NATO პირველად ატარებს მისი გაერთიანებული საზღვრების გარე. NATO-ს სამიტზე სარდლობის, პირველი, კანადელი და ბრიტანელი გენერლები დიდი ხანია თხოვნიან დამატებითი ძალების დახმარების ავღანეთში, სადაც თალიბანა რაზმების წინააღმდეგობა ჩრდილოეთ რაიონებში დიდი დღე სასტიკი ხდება. გარდა ამ ძალების ვინ ჩვეის, ცეცხლის ხაზზე მოქმედებს ამერიკელებმა და კანადელებმა ვერაფრით დაფიქრებულ გეგმას და ესაბნეო, რომ მათი ქვეყნაფრები შედარებით მშვიდი საშუალოდან დახმარებენ მოკავშირეებს, რომლებიც ხელს უფრო მეტად უჭირბო ავღანეთში სტაბილურობის შენარჩუნებას.

რიგის სამიტზე გამართულ პრესკონფერენციაზე NATO-ს გენერალური მდივნის წარმადგენლებმა ვკითხა ავტორიამ დაასახლა რიცხვი – 1000, რაც სტაბილურობის ძიების დანაკარგს შეადგენს მას შემდეგ, რაც ოპერაციის გაძლიერება NATO-ს სარდლობამ იკისრა.

გენერალურმა მდიანმა ამა დღე პოპო სხვევებში კი დიპლომატიურად შეასახლა ალიანსის წევრი ქვეყნების ლიდერებს საწევრო გადარჩენის საკითხი. როგორც ირკვევა, 26 ქვეყანამ ამოიღო 6 ქვეყანა ხარჯებს საშუალო ძალებზე მთლიანი მშობრადუქტის 3 პროცენტს, რის გამოც NATO-ს „უღლის“ გაწევა, ძირითადად, ამერიკას, დიდ ბრიტანეთს, კანადას და გერმანიას უწევს. ასეთ შემთხვევაში არ უნდა გაგვიკვირდეს, რომ წინააღმდეგობა იქნება ალიანსის გაფართოების საკითხზეც, რის გამოც ალი-

ბანეთი, ზორგატა და მაკედონია უკვე შექცეულ წვლია ელიებთან თავთან რიგს.
**საქართველო – რიგის
სამიტის მთავარი იმპერატორი**

რიგის სამიტზე აკრედიტებული 1500 ჟურნალისტის სავალი შეგუბებით ამ მსოფლიო ლინის შესხედვლის მოვარი ინტრიგა იყო ორი პოსტსაპოთა ქვეყანა, – ლატვია, როგორც სამიტის მასპინძელი პირველი პოსტსაპოთა ქვეყანა, და საქართველო, რომლის პარლამენტის თავმჯდომარე ნინო ბურჯანაძე ერთადერთი მაღალი რანგის პოლიტიკური ლიდერი გახლდათ, რომელიც სამიტის სტუმრის სტატუსით ესწრებოდა რიგის სამიტს. მასპინძლების ძალიანსხვით, 27 ნოემბრს, ერთი დღით ადრე, ვიდრე NATO-ს სამიტი გაიხსნებოდა, საქართველოსადმი მიძღვნილი საერთაშორისო კონფერენცია გაიხსნა, რომელზეც ამერიკის სენატის თავდევისა და ერთწლით უმუშაოების კომიტეტის თავმჯდომარე რიჩარდ ლუგარმა ყველა გათვალა პროკატოლი პოზიციით. ლუგარმა მოუწოდა NATO-ს, „საქართველო დაქტრებული წესით მიღლი გაწვევების სამოქმედო გეგმაში“.

საქართველოზე ჟურნალმა გამახვილა პრეზიდენტმა ვიორე ბუშმა რიგის უნივერსიტეტში სიტყვით გამოსვლისას. ვიორე ბუშის თქმით, რევიორების გატარება და კვლად ამერიკა შემდგომშიც დაუქტრის მხარის საქართველოს ალიანსში გაწვევებს.

შესაბამისად, დელარაკიამ, რომელიც რიგის სამიტს 29 ნოემბრის მიღლი, საქართველო-NATO-ს ურთიერთობაზე ერთაშად ორ პუნქტშია დალაპარაკა. და იგი, თუ სინაღლებზე ვილაპარაკებთ, როგორც ერთგვარი გზამკვლევი, გაჯილდოვით მნიშვნელოვანია საქართველოსათვის. 37-ე და 39-ე პუნქტებში არა მხოლოდ საქართველოსა და უკრაინის მიმართ მტკიცე მხარდაჭერა დალაპარაკა, არამედ NATO-ს ქვეყნების მოლიდინზე, რომ გაგრძელდება პროგრესი „პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სამხედრო სფეროებში, რაც თვალისწინებს სასამართ-

ლო სისტემის რეფორმირების გაძლიერებას, ასევე საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული კონფლიქტების მშვიდობიან მოგვარებას“.

NATO-ს დელარაკია, აგრეთვე მოუწოდებს „რევიორის ყველა წევრი ქვეყანას, კონსტრუქციულად ჩაერთონ რევიორის მშვიდობისა და სტაბილურობის გაძლიერებაში“.

წესით, ამაზე უფრო მეტისა და უფრო კონკრეტულად თქმა ერთი დელარაკიის ფარგლებში შეუძლებელია.

არც ეს უნდა დავავიწყდეს, რომ ტექსტს ხელი NATO-ს ყველა წევრი სახელმწიფოს ლიდერმა მოაწერეს, რომლებიც შეთანხმების ყოველივე მძღვევას ისეთ ფუნქციონირებს საკითხზეც კი ვერ ახერხებენ, როგორცაა NATO-ს უსაფრთხოების ოპერაციის მსვლელობა ავღანეთში, – ალიანსის მომავლისათვის და მისი ავტორიტეტისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობის მქონე საკითხში. სამეგობრო, რიგის სამიტზე იქნა, რომ 2008 წლის მისიში ამ სამიტი ქვეყანას (ალბანეთი, ზორგატა და მაკედონია) აუცილებლად დაპატივებენ NATO-ში და უკვე 60 წლის მიღწეული ალიანსი კიდევ სამი წევრით გაიზარდა. 2009 წელს 29 წევრისაგან შემდგარი ჩრდილოატლანტიკური კავშირი მორე თვლებზე იხივებს და არ არის გამორიცხული, რომ საბოლოოდ სამიტზე 30-ე წევრი საქართველო გახლეს. თუკა ეს მსოფლიო ვარაუდა, რომელზეც NATO-ში სტანდარტული პასუხი არსებობს, – ალიანსში გაწვევებისთვის სურვილიზე უფრო მეტად, საქართველოს რევიორის შედეგები და დემოკრატიის მაღალი ხარისხი. ის, ვინც ყრადღებთ წაითხავს რიგის დელარაკიას, დარწმუნდება, რომ ამ მხრივ საქართველოსგან NATO-ს წევრი სახელმწიფოები უფრო მტკილი ნაბიჯები ელოდებიან.

**კოხა ლიქლიძე, სპეციალურად
„არსენალისათვის“
რიბიანბან**

საჰაერო თავდაცვის უსაფრთხოების პრობლემა

მკითხველს შევახსენებთ, რომ ჟურნალ „არსენალის“ წინა ნომრებში განვიხილავდით საჰაერო თავდაცვის თემას. სტატიებში ასახული იყო საჰაერო თავდაცვის როლი და ადგილი სახელმწიფო უსაფრთხოების სისტემაში, ასევე საჰაერო თავდაცვის განვითარების პრინციპები, ამოცანები და ძირითადი მიმართულებები. ქვემოთ მოყვანილ სტატიამ განვიხილავთ საჰაერო თავდაცვის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საკითხებს.

წინა წლებში საჰაერო თავდაცვის საწილებში, ფაქტობრივად, არაფერი გვექნა. შეიარაღებაში გვექნა საბჭოთა კავშირის დამხრის შემდეგ დარჩენილი რესურსები, მოძველებული რადარები და საზენიტო კომპლექსები. თავისთავად მათი უსაფრთხოების პრობლემა არც იდგა.

დღეს საჰაერო თავდაცვის ისევე როგორც მთელი შეიარაღებული ძალების, განვითარებას მტრ ვერაფერს ექვევს, დიდი ხნის იმედით ისარგებლა და მომავალშიც დაისარგება შექნილი სისტემის შესანარჩუნებლად, განსაკუთრებით.

ბოლო პერიოდის მოვლენებმა ცხადად დაგვანახა, რომ დანტრესებული ქვეყნების სპეცსამსახურები საკმაოდ რესურსებს ზარ-ვავენ, რათა მოიპოვონ ინფორმაცია ჩვენს შეიარაღებულ ძალებში მიმდინარე რეფორმებზე. მათი დანტრესების საგანს წარმოადგენს შეტყობილ თუ არსებული შეიარაღება და ტექნიკა, ქვედანაყოფების, რადარების, კომპლექსების განლაგების ადგილები, მზადყოფნის ხარისხი, სპეციალისტების მომზადების დონე და ა.შ.

აქედან გამომდინარე, საჰაერო თავდაცვის განვითარება უნდა დაიწყოს უსაფრთხოების საკითხების გათვალისწინებით და შენიღბვის მოთხოვნების მაკარი დაცვით.

ბოლო ათწლეულების ლოკალური ომებისა და შეიარაღებული კონფლიქტების გამოცდილებას ცხატყვებს, რომ აქტიური მოქმედების ფაზას წინ უძღვის ყველა სახის ლტლტური დაზვერვა მონათმზღვის შესახებ სრული (მაქსიმალური) ინფორმაციის მოსაგებებად, რათა გამოვლინდეს იქნის მისი მთლიანი და სუბიექტური ადგილები, შესრულებული იქნის მართვის სისტემები, ვარჯიშის დაჯგუფებები (მათ შორის აეროდრომების ქსელი, საჰაერო თავდაცვის პარკები), ლოგისტიკის სისტემები და სხვ. პირველი დარტყმა კი სახელმწიფო და საზენიტო მართვის პუნქტებზე. საჰაერო თავდაცვის პარკებზე, აეროდრომებზე და კომუნიკაციებზე იქნება მტარნილობა.

როგორც სარბილი მოქმედების აქტიური ფაზაზე, ისე მისი მსვლელობისას,

გამოწვეული იქნება დაზვერვის ყველა სახეობა: კოსმოსური, საჰაერო, საზღვაო და სახვ. მოკლედ განვიხილოთ ყველა მათგანი, რათა სრული წარმოდგენა შეგვქნას მკითხველს, რატომ არის დღეს აქტუალური შენიღბვისა და საზღვაო საღებულობის დაცვის საკითხი.

კოსმოსური დაზვერვის საწარმოვლად გამოიყენება ფოტო, ინფრაწითელი, ოპტიკურ-ელექტრონული, რადიოლოკაციური, რადიო და რადიოტექნიკური საშუალებები.

რადიო და რადიოტექნიკური სადაზვერვო აპარატურის მეშვეობით წარმოებს რადიოელექტრონული საშუალებების სიგნალებისა და რადიო სიხუსტებისა და ალბათობით გამოვლენა და ანალიზი.

ჩვენ უნდა მოვიპოვოთ ინფორმაცია საქართველოს კოსმოსურ სივრცეში ხელფრთხი თანამზავრების გადფრთხის შესახებ იმ პერიოდისათვის, როდესაც უნდა გატარდეს შენიღბვის ღონისძიებები. ეს საკმაოდ პრბილმად რბილი მოვლენაა, რაც ჩვენს პარტნიორ მეგობარ ქვეყნებთან თანამშრომლობით უნდა გადავჭარბო. მე საბჭოთა პერიოდში უნდა სარბილი მოვლენაზე ვიყავი. მაშინ მუდმივად ვიღებდით უცხო ქვეყნების ხელფრთხი სადაზვერვო თანამზავრების გადფრთხის გარბილს, რბილის მხედველი განსაზღვრული იყო შეზღუდვის ვაღები. ამ პერიოდში რადიოელექტრონული შენიღბვის წესების

დარღვევისთვის, როგორც ადრე ამბობდნენ, ციბირის იქით ამოგაყოფებდნენ თავს.

საჰაერო დაზვერვა მშვიდობიან პერიოდში სადაზვერვო თვითმფრინავების მეშვეობით ხდება სახელმწიფო საზღვრის გასწვრივ ფრენებით, საზღვრიდან 10-15 კმ-ის დამრბობით. საჰაერო დაზვერვის სიღრმე შეადგენს:

- რადიოლოკაციური სადაზვერვის მუშეობით — 150-200 კმ-ს;
- რადიოელექტრონული სადაზვერვო აპარატურის მეშვეობით — 200-400 კმ-ს;
- ფოტოელექტრონული დაზვერვის აპარატურით — 80-100 კმ-ს.

სადაზვერვო და ინფრაწითელი საჰაერო დაზვერვა გამოიყენება პრბილის ველზე, რადგან მოქმედების სიზრრე საკმაოდ მცირეა, 30-დან 8 კმ-მდე.

როგორც ვხვდებით, საჰაერო დაზვერვის მეშვეობით შესაძლებელია სადაზვერვო ინფორმაციის მოპოვება საქართველოს თითქმის მთელი სიღრმეში. სახელმწიფო საზღვრის გასწვრივ სადაზვერვო თვითმფრინავის გამოვლენისას, შესაძლებელია, არ მოხდეს დამტყობიანი რადარების ჩართვით რადიოლოკაციური ველის გადფრთხი და მთლიანად გამოითრის საზღვაო რადარები, ხოლო ინფორმაცია სადაზვერვო თვითმფრინავზე მთელი სამოქალაქო რადარებიდან. უნდა განისაზღვროს მშვიდობიანი და საომარი პერიოდების მუშაობის რეჟიმები და სიზრრეები.

შესაძლებელია სხვა ზომების გატარება, რისთვისაც უნდა შეტყობილებული იქნეს მკაფიო ინსტრუქციები. ასევე დროს ბევრი დამოკიდებული სპეციალისტებისა და მეთაურების დახლოებულობასა და უზარმაზარ კონკრეტულ სიტუაციამ მიაღწია სწრაფი და სწორი, შესაძლოა, არასტანდარტული გადაწყვეტილებას. სახმელეთო დაზვერვა წარმოებს მიწისზედა საუზმუაგების შემუშავებით, რომლებიც აღჭურვილია რადიო, რადიოლოკაციური და რადიოტექნიკური დაზვერვის აპარატურით. საზღვაო დაზვერვა წარმოებს სპეციალური საბრძოლო ხომალდების მეშვეობით. სახმელეთო და საზღვაო დაზვერვის ტექნიკური დეტალები არ გადავლით მოთხროვას და გადავლით რეკომენდაციებს რომელია შესრულება აუცილებელია როგორც მშვიდობიან პერიოდში, ისე საბრძოლო მოქმედებების წარმოებისას.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მოწინააღმდეგის დაზვერვის წინააღმდეგ ეფექტიანი მოქმედებისათვის საჭიროა საშიშრო საიდუმლოების მკაცრად შენახვა და შინაგონების მოთხოვნების მკაცრი დაცვა.

შენიშვნა არის საბრძოლო მოქმედებისა და ყოველდღიური საქმიანობის უზრუნველყოფის სახეობა: ჯარების შემადგენლობის, განლაგების, მდგომარეობისა და მოქმედების, ჩანაწერების თაობაზე მოწინააღმდეგის შეცდომის შესაყვანი ღონისძიებათა კომპლექსი.

შენიშვნის მიზანია ჯარების სიცოცხლისუნარიანობის შენარჩუნება და საბრძოლო მოქმედებისას მოლოდინობის ეფექტის მიწვევა.

შენიშვნა ხდება მუდმივად, როგორც მშვიდობიანობის, ასევე სამხედრო მოქმედების დროს.

შენიშვნის მთავარი ამოცანაა ჯარების მოქმედების ფარგლებში და მოწინააღმდეგის შეცდომის შეგნა. ყოველთვის ეს მიღწევა სახელმწიფო და საშინაო საიდუმლოებათა შექცეული ინფორმაციის გაფრთხილების წინააღმდეგ ღონისძიებების გატარებით, ჯარების საქმიანობის შენდებით ყველა სახის დაზვერვისგან.

ფარგლობა სხვადასხვა ხერხით ხორციელდება. მოკლედ, განხილეთ ყოველი მათგანი და მათი მისაღწევად საჭირო ღონისძიებები (მეთოდები):

1. ჯარების და იმ-ოქტების შენიშვნა;

– ხელოვნური და ბუნებრივი საფრების გამოყენება;

– ამხლის, წელიწადისა და დღე-ღამის დროის გამოყენება;

– სატელეალური შენიშვნის საშუალებების გამოყენება;

– შეარაღებისა და ტექნიკის რადიოლოკაციური, სიბიური, ავუსტიკური და ოპტიკური ხილვალების შესაძლებლად სპეციალური შიამიშქელი ან განმარტებული ზედაპირული საფრების გამოყენება;

– რადიო და რადიოლოკაციური ფონური ეკლის შექმნა;

– ჯარების ფარული განლაგება-გადაადგენა, პოზიციების პერიოდული ცვლა;

– ტექნიკის გადაღება შენიშვნულ ფრეგმბა, ბუნებრივი საფრების გამოყენება.

2. მოწინააღმდეგის დაზვერვის წინააღმდეგ პრევენციული-სადაზვერვო ჯგუფების გამოყენება და განადგურება.

3. სახელმწიფო და საშინაო საიდუმლოების დაცვა;

– საიდუმლოების რეჟიმის უზრუნველყოფა;

– ავტომატიზებული მართვისა და ინფორმაციის შენახვით სხვა სისტემებიდან ინფორმაციის გაფრთხილება;

– ჯარების განლაგების ადგილებში, პოზიციებზე, აეროდრომებზე საკომანდნტო საშინაოების ორგანიზება.

მოწინააღმდეგის შეცდომის შესაყვანად გატარდება ღონისძიებათა კომპლექსი, რომლის მიზანია მოწინააღმდეგის მიწოდის ღონისძიებები ჯარების შემადგენლობის, მდგომარეობისა და მოქმედების რეჟიმების შესახებ.

განხილეთ შეცდომის შეგნის ხერხები და მათი განსახორციელებლად საჭირო ღონისძიებები (მეთოდები).

1. ღონისძიებები. მათი მიზანია ჯარების განლაგების, მდგომარეობის, შემადგენლობისა და მოქმედების ეფექტის თაობაზე ცრუინფორმაციის გაფრთხილება;

– მოქმედი და სპეციალურად შექმნილი არსებითი ცრუინფორმაციის გაფრთხილება;

– დია და დაზვერული არსებითი, რომელთა მიზანია, საერთაშორისო შესაძლებელია მოწინააღმდეგის მხრიდან, სპეციალურად შექმნილი ჯგუფების ან მეთაურობის მიერ ღონისძიებების შეცდომის საფრების წარმოება;

– მსხმდის ან მოსახლეობის მშვიდობით ცრუინფორმაციის ან ხმების გაფრთხილება;

– საშინაო-საზღვაო საზოგადოების განხრახა დაკარგვა;

– ტყვეების უკან დაბრუნება ცრუინფორმაციით.

2. ღონისძიებები მოქმედების. ხორციელდება სპეციალურად გამოყოფილი ძალებისა და საშუალებების მიერ მოწინააღმდეგის ყურადღების გადასატანად მთავარი ამოცანის მიერწარსახვან მიმართულებებზე:

– ცრუადგუფების შექმნა და მათი მოქმედების იმიტირება;

– ჯარების გადაადგენლობითი მოწინააღმდეგის ყურადღების გადასატანად მთავარი მიმართულებიდან (ამოცანა);

– ობიექტების აშენება, რადარებისა და სხვა ტექნიკის ფრეკციონირება შენიშვნის მოთხოვნის განხრახა დარღვევით;

– სპეციალური საშუალებების და მანქანების ჩატარება მოწინააღმდეგის დაზვერვის ყურადღების გადასატანად ძირითადი მოქმედებისაკენ;

– სპეციალური რადიოეკლტრონული მოწყობილობების შექმნა და სამიტიაციო ფრეკციონირება.

3. იმიტირება:

– ცრუობიექტების, პოზიციების შექმნა;

– ცრუინფორმაციური ეკლის შექმნა.

იმიტირების უნდა გამოყენებით მოქმედების ან შეიარაღების მიხედვით ტექნიკა და მოწყობილობები. ამიტომ ასალი ტექნიკის შეზღუდული ძალების, განსაკუთრებით, რადარებისა და რადიოლოკაციის ჩამოყრისა და განადგურების თაობაზე გადაწყვეტილება უნდა უპირატესად იქნეს მიღებული, რადგან მათი გამოყენება შესაძლებელი იქნება შენიშვნის ღონისძიებებისთვის და მოწინააღმდეგის შეცდომის შესაყვანად.

როგორც ზემოთ თქვა, პირველი საპროდარტები მოწინააღმდეგის საპროდარტები ობიექტებზე იქნება მიყვებული. ცრუინფორმაციის მოწყობითა და ამ პოზიციებზე რადარების ფრეკციონირებით შესაძლებელია მოწინააღმდეგის დაზვერვა და მის მიერ იერიშების მიტანა ცრუპოზიციებზე.

ყველა ზემოთაღნიშნული ხერხი და მეთოდი უნდა გამოყენებული იქნეს ერთიანად როგორც მშვიდობიანობის, ისე საბრძოლო მოქმედების წარმოების პერიოდში.

შენიშვნა და საინფორმაციო უსაფრთხოება განსაკუთრებულ მნიშვნელობას შეიძენს NATO-ს საპროდარტების ერთიან სისტემის ჩართვის შემდეგ, ამ მხრივ საკმაოდ მაღალ სტანდარტებთან მიახლოება მოგვრევის, რაც დღეს უნდა იქნეს აუთო-ისინფორმული, რათა ხეილ არ მოგვიწოდოს შექმნილი სისტემის გადასაკეთებლად რესურსების არარაციონალურად გამოყენება და დამატებითი ხარჯების გაწევა.

აპირან სალშეპაძე
სამხედრო ძალების
სარდალი 2003-2005 წ.წ.

სიურპრისები მიწისქვეშეთიდან...

თუ სპეციალისტს ჰკითხავთ, რომელი ნაღმი ყველაზე საშიშროა, პასუხად პატარა ხის ყუთს გიჩვენებთ, რომელშიც ორასგრამიანი ტროტლის კოპი და ამფეთქებელია მოთავსებული. ეს გასლავთ **ПМД-6** – ყველაზე მარტივი და საშიშროა ნაღმი. იმის გამო, რომ ხის კორპუსი აქვს, მისი ნაღმსაძენი მოწყობილობით აღმოჩენა გაძნელებულია. **ПМД-6**-ის აწყობა კუსტარულადაც შეიძლება, აფეთქებისას ზრდასრულ ადამიანს ფეხებს მუხლებიანად ავლეცს.

ПМД-6 იგივე „აქვითსაწინააღმდეგო, ფუგასური, დაწოლით მოქმედი“ ნაღმები ჯერ კიდევ პირველი მსოფლიო ომის დროს გამოიჩნდნენ. თავიდან მათი კორპუსები, როგორც წესი, მხოლოდ ლითონისაგან შედგებოდა, – ანუ ნაღმსაძენი მოწყობილობის გამოყენებისას მათი აღმოჩენა ძნელი არ იყო. მოგვიანებით, პირველად საბჭოთა კავშირში, დაიწყო ხისკორპუსიანი ნაღმების წარმოება. რამ უბოძ-

ვა ამისკენ საბჭოთა სამხედროებს, უცნობია. შესაძლოა, კონსტრუქტორებს ეს გენიალური აზრი თავად ჩაცხახათ ან, უბრალოდ, საქმეში ეკონომისტები ჩაერთვნენ. ასე იყო თუ ისე, შედეგი საკმაოდ ეფექტური გამოდგა, – კარგა ხნის განმავლობაში ეს ნაღმები საუკეთესოდ იყვნენ მიჩნეული. მათი მთავარი ღირსება, როგორც ზემოთ მოგახსენეთ, სიმარტივე

იყო, – ორი ნაჭერი ფიცარი, ტროტლის კოპი, ამფეთქებელი და ნაღმიც მზად იყო.

მოგვიანებით **ПМД**-ს მრავალი „მომბაძეული“ და მოდიფიკაცია გამოუჩნდა (მაგალითად, თუვოსლავური **РМА-1**). მათ შორის ყველაზე საშიშროად მართლაც რომ უმაკის მანქანა **ПМД-6Ф** ითვლება. ტროტლის კოპის ნაცვლად მასში მინის ფლკონს იყენებენ, რომლის ნამსხვრევებიც რენტგენში არ მოჩანს და მსხვერპლს ჯიჯოსხეთურად ტანჯავს.

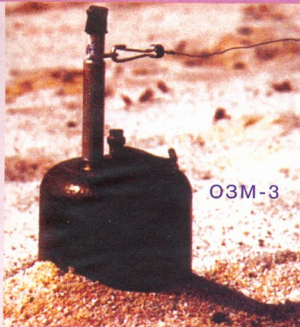
ПМД-ს ცოლეუცის შემდეგი საფეხური პლასტიკურკორპუსიანი ნაღმებია. ის არა მარტო ფეხებს ავლეცს აფეთქებისას ადამიანს, არამედ ხანგრძლივად შეუზღოცებელ ჭრილობებსაც აყენებს.

პლასტმასისკორპუსიანი ნაღმები პირველად დასავლეთში გამოჩნდა, შემდეგ, როგორც წესი, საბჭოთა კავშირსა და სოციალისტურ ბანაკში (ჩინეთში) მოახდინეს მათი კოპირება. ასეთი პოპულარობა **ПМН** ტიპის ნაღმებმა იმიტომ მოიპოვეს, რომ ისინი ზომით კონსერვის მორდილე ქილას არ აღემატებიან, რის გამოც ადვილია მათი შენიღბვა. ბალკანეთის ომში მონაწილე ჯარისკაცებმა თუვოსლავურ ნაღმ **ПМП**-ს „პაშტეტი“ შეარქვეს. სიკდილის ეს მანქანა ადამიანს მუხლებიანად გლეჯს ფეხებს. ესეც შენი „პაშტეტი“.

არ მომალავს, მაგრამ დაბასანხიჩრავს

ადამიანებისთვის, რომლებიც საომარი მოქმედებებისაგან შორს ცხოვრობენ, ძნელი გასაგებია, რატომ ატყდა ქვეთსაწინააღმდეგო ნაღმებზე მსოფლიო ისტერია. ცხონებული ლედი ლედი კი მათ წინააღმდეგე გამოდიოდა. ლედი დაიანა კარგა ხანია უფალმა მიიბარა, მაგრამ

O3M-3

ნაღები ყოველ წამსა და წუთს ფეთქდება და ღელამის ნებისმიერ კუთხეში და უმოწყალოდ ასახინებენ დიდსა თუ პატარას. პროგრესული კაცობრიობა კი კვლავ ნაღების წინააღმდეგ იმდღის ხმას რატომ?

უბრველეს ყოვლისა, იმიტომ, რომ შარბანმა სამხედრო სპეციალისტებმა (არა მარტო ამერიკელებმა) ყოველი წვრილმანის გათვალისწინებით გამოთვალეს ნაღების ზემოქმედება და დასკვნეს, რომ სახელმწიფო ინვალიდების შენახვაზე გაცილებით მეტ ფულს ხარჯავს, ვიდრე დაღუპულ ჯარისკაცების პატივით დაკრძალვა უჯდება. აქედან გამომდინარე, მოწინააღმდეგის დასახინდება უფრო ხელსაყრელია, ვიდრე მათი განადგურება. მეორე: ნაღებისგან დასახინებული ადამიანები გარეგნობით დამორგუნველ გავლენას ახდენს არა მარტო ფრინტზე, არამედ ზურგშიც.

მესამე: უჩინარი ზიფათის შეგრძნება (ნაღები, როგორც წესი, არ ჩანან) მოწინააღმდეგეზე სტრესულად უფრო მოქმედებს, ვიდრე აშკარა საშინაოება, რის გამოც მტერი იერიშს აწელებს, ზნირ შემთხვევაში კი საერთოდ წყვეტს შეტევებს.

მეოთხე: თუ საომარი ტერორიზმის რომელიმე მონაკვეთის პარალიზებაა საჭირო, მას ნაღებზე, რაც ადამიანის ფსიქიკალურად რადიკალურ არანაკლებ მოქმედებს, ამიტომ უფრო ადვილად, რომ მიუხედავად პროგრესული კაცობრიობის მოწოდებისა, სამხედროები ჯერ-ჯერობით უარს არ ამბობენ ამ ყველაზე მართლაც: ეფექტან და, რაც მთავარია, იაფი იარაღის გამოყენებაზე.

Xm-22

მოკლე სამადისინო...

ნაღები არა მარტო კიდურებს ავლავს ადამიანებს, ავთოქებისა მსხვერპლის ძელები და კუნთები მოღუგულურ ღონეზე განიცდიან უზარმაზარ ვიბრაციას, რასაც ქსოვილის სწრაფი გახრწნა და აირის ბრი განგრენის გამოწვევა შეუძლია. გარდა ამისა, მსხვერპლის სხეულში რჩება წვრილი ნამსხვრევები, რომლებმაც შეიძლება არ მოკლას, მაგრამ მთელი ცხოვრება აწამოს დასახინებული ადამიანი. ნაღებზე აყუქებულია გადასარჩენად ექიმები იძულებული არიან კიდურების ამპუტაცია გაუკეთონ მათ.

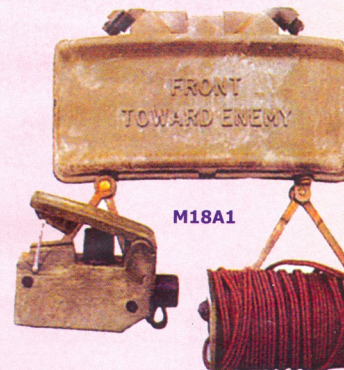
მხტომარე ალმაჯაზი

ხელ-ფეხის ეთირორულად მოსაგლეჯად ქვეთისწინააღმდეგო ნაღებთან შედარებით რაღაც უფრო ეშმაკულის გამოგონება იყო საჭირო და გერმანელებმაც არ დააყენეს, - 1939 წელს მათ დაამუშავეს „შპრინგმინე“-ს კონსტრუქცია. ეს იყო პირველი მხტომარე ნაღები. გარეგნულად იგი ლითონის ტორჩას წაგავდა, რომელსაც ქვეშით ამოგდები მოწყობილობა ჰქონდა. „ტორჩაში“ ასაფეთქებელი მასალა იყო მოთავსებული, რომელიც თუვის ბურთულებით იყო გატენილი. „ტორჩის“ ზედაპირზე სამწვერბანი ასაფეთქებელი იყო მიმაგრებული. ნაღმი მაშინ იმარტებოდა, სამი წვერი კი მისი ზედაპირზე უნდა დარჩენილიყო, საკმარისი იყო, ერთ-ერთ მათგანს ვინმე არა შეხებოდა, რომ ნაღმი ზემოთ ამოხტებოდა და ავთოქების შემდეგ სასიკვდილო ბურთულებსა და ნამსხვრევებს 30 მეტრის რადიუსში ისროდა. მეორე მსოფლიო ომის დროს საბჭოთა ჯარისკაცები, მხტომარე „შპრინგმინე“-ს

გამინეს „ბაყაყს“ ეძახდნენ.

მაღე, საბასუხოდ, „შპრინგმინეს“ საბჭოთა სსლი O3M-3 გამოჩნდა. ყველა თვისებასთან ერთად მას შემკვიდრებით წინამორბედის ნაკლები გადმოჰყვა, - ომის ვეტერანები იხსენენ, რომ ორივე ნაღმისაგან თავის გადარჩენა შეიძლებოდა, იმ შემთხვევაში, თუ მისი მიწიდან ამოტომისთანავე მოწყვეტით დაეცემოდით მისაზე, ნაღმის ნამსხვრევები და ბურთულები ზემოდან გადავივლიდა.

70-იანი წლების დასაწყისში საბჭოთა კონსტრუქტორებმა გამოასწორეს ეს ნაკლი - ბურთულები წვრილი გორგოლაკებით შეცვალეს და ისე მოაწყვეს, რომ ნაღმის ამოვარდნისას სასიკვდილო ნამსხვრევები და გორგოლაკები არა მარტო ირგვლივ, არამედ ქვემოთაც გაფანტებოდა.

M18A1

Sprengrmine

ტულიყო. განახლებული ნაღმი O3M-72 „ფექტინანდ“ დასახინდება და კლავდა ყველას, ვინც კი მას შეეხებოდა. გორგოლაკებით კი ავთოქებისა შემზარავ ყოილს გამოსცემდნენ, რის გამოც ჯარისკაცებმა O3M-ი „ალმაჯად“ მონათლეს.

O3M-3-ის შემდეგ გამოჩნდა O3M-4, რომელსაც ელექტროდეტონატორი ჰქონდა, რაც მართვადი დანადგარი არ-კეთის შექმნის შესაძლებლობას იძლეოდა. მოწინააღმდეგის ქვეითთა გამოჩენისას მენამქმს დისტანციური მართვის პულტის მეშვეობით შეიძლო მიზანმიმართულად ავთოქებისა დანადგარი ველის ცალკეული მონაკვეთი.

დრაპონის პილიობი

გახული საუკუნის სამოციანი წლების ბოლის ამერიკელმა სამხედრო კონსტრუქტორებმა ვიეტნამელი პარტიზანებიდან საკუთარი ჯარისკაცების დასაცავად დისტანციური დანადგების იდეა გამო-

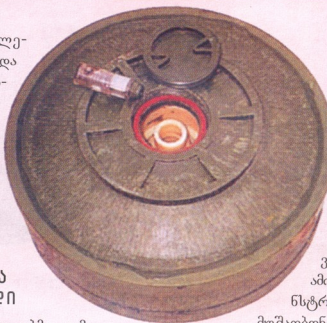
ოიენენს და შექმნეს საავიაციო ბომბი SUU418/A, რომელიც გატენილი იყო Хმ-22 „გრეველ“ (კენჭი) ნაღებით — მოძი-რო რეზინისფენილიანი ტროშიკებით, რომ-ლებშიც გვესოვნი და ტყევის აზიდი იყო მოთავსებული. შეხებაც საკმარისი იყო, რომ აზიდს დეტონაცია გამოეწვია და გვესოვნი აფეთქებულიყო. ეს ნაღმი აფეთქებისას დაახლოებით ტერფის ნახე-ვარს ავლევდა ადამიანს. მისი ადმინერა ნაღმმხენელით შეუძლებელი გახლდათ, რადგან არც ერთი ლითონის ნაწილი არ ჰქონდა. თუმცა ტყევის აზიდის მა-ღალმგრძნობელობის გამო ეს ნაღმები დროზე ადრე ფეთქებულდნენ და მალე მათ ნაცვლად ამერიკელებმა BLU-43-Е-ი შექმნეს პიტური სახელწოდებით „დრეგონ ტუნ“-ი (დრაკონის კბილი). მას პლას-

ტუმანურ მოთხოვნილე-ბებს აკმაყოფილებდა და ხშირად ხელს უშლი-და ჯაგების გადაადგ-ილებას. ამიტომ ПФМ-ი, ПФМ-1С-ით შეიცვალა. ახა-ლი ჰუმანური ნაღმი დავყენებიდან ორი დღე-ღამის შემდეგ თვითონ ფეთქდება.

მარტვალი და არამარტვალი

ვიეტნამში ამერიკელებმა გა-ოიენენს „აოუ-ჰუ“ — მარტვალი ნაღმი, რომელიც არაოუ კილოგრებს ავლევდა ადამიანებს, არამედ მთელ ჯუგულებს აფეთქებდა მასში მყოფ გველა სულდ-მულთან ერთად. ახალ იარაღს M-18A1 „კლიემორ“-ი ერქვა და მუცელგამობერ-ილ კოლოფს წარმოადგენდა, რომლის წონაც 1,6 კილოგრამი იყო. კოლოფი ფოლადის ბურთულებით იყო გატენილი. M-18A1-ს ასაფეთქებლად მენადმები პულსი იყენებდნენ. შეიძლება ნაღმის მათეულზე გამოხედილ ზაფანგად გამოე-ქნება.

„კლიემორის“ საბჭოთა ანალოგს, „ქვეთისაწინააღმდეგო, მსხერებელ, მისანმა-მართლო დაზიანების, მართვად“ ნაღმს MOH-50 (50 — ეს დაზიანების რაღი-სა) დაარქვეს. ის შედარებით მძიმე, 2 კილოგრამი იყო, კარტრიჯი უფრო ქვე-მოთ იფანტებოდა. ნაღმის ეს თვისება ძალიან გამორავთ რუსებს ავღანეთში, სადაც საბჭოთა მენადმები ქნიდნენ დან-აბულე ველებს, რომლებიც პულტთან იყო შეერთებული. საჭირო იყო დილაკე თითის დაჭერა და მოწინააღმდეგის მიმართუ-ლებით ცეცხლის მთელი კეღელი აღ-მართულიყო, რომელიც მოტომაროელი ასეულის ცეცხლის გვერდელენტს უღრი-და.

ჰაჰიანი ნაღმები

ჩვეულებრივ ნა-ღმებს ერთი სერი-ოზული ნაკლი აქვთ. კარგად გე-წვრთნილი და მო-მზადებული, გუ-ლად გამაღებელს მათი მოხსნა, გაუ-ვნებლებს შეუძლია. ამიტომ საშუალო კო-ნსტრუქტორები დიდხანს მუშაობდნენ ისეთი ნაღმების

გამოგონებაზე, რომელიც გაუქნებლ-მა შეუძლებელი იქნებოდა, ხოლო როცა მათი განადმების დრო დადგებოდა, ადვილად მოუსხნათ ისინი. ამ მიზნით შექმნა ჭკეი-ანი ნაღმები.

ჩინელებმა დაამუშავეს 72B ტიპის, გარეგნულად თითქმის 72-ტიპის ჩვეუ-ლებრივი ნაღმის ასლი, რომელშიც მიკ-როსკემა მოთავსეს. მიკროსკემა ნაღმის სივრცეში მის მდებარეობას „იმასსორებს“ და თუ ნაღმს მიმართულა შეეცვლება ის ოდნავ გადაიხრება, წამსვე აფეთქება. ის აფეთქდება იმ შემთხვევაშიც, თუ მასზე 25 კილოგრამზე ნაკლები ან 100 კილო-გრამზე მეტი წონის ნივთს მოევაგვებთ. დანადგომის საეციალისტს შეუძლია ნაღ-მის მოქმედების დროის ზუსტად დაყენე-ბა, რომლის ამოწურვის შემდეგაც იგი თვითონ აფეთქდება.

შედარებით თოული ვარიანტი დაა-მუშავეს საბჭოთა საეციალისტებმა. მათ გამოგონილ სისტემას HBY-5 „ოხოტა“ ეწოდება. იგი ობობას ქსელს მოევაგვრებს და ზუთი ნაღმისგან შედგება. ცენტრში მოთავსებულია სეისმომამრავიანი ელექ-ტრობლოკი, რომელიც მის გარშემო 30-მეტრის რადიუსში ნებისმიერ მოძრაობაზე რეაგირებს, ხოლო 5-10 მეტრზე მოძრაო-ბისას ირთვება ზუთივე ნაღმის დეტონა-ტორი.

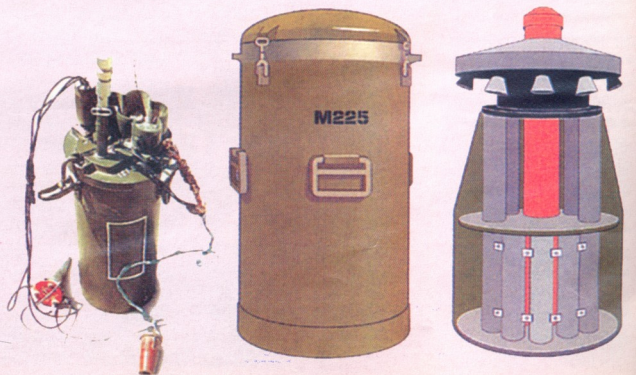
ტიკურ კორპუსში თხევად ასაფეთქე-ლი მასალა ჰქონდა, როგორც მისი წინამორბედი, ისიც „კულტურულად“ ავლევდა ვიეტნამელ პატრიოტებს ტერ-ფის ნახევარს.

ვიეტნამელებმა „დრაკონის კბილებ-ის“ საწინააღმდეგო ხერხს მალე მოაგნეს, — გადამგებლებისას პარტიზანულ კოლო-ნას ჩვეულებრივ წინ უძლიად ორი გან-მადმეული, რომლებიც მძიმე სატკეპნს მიაგებდნენ და ამერიკულ „საჩუქრებს“ აფეთქებდნენ.

„გრეველის“ საბჭოთა ანალოგი ПФМ-1, რომელსაც საბუთებში მოიხს-ენიებდნენ როგორც „ქვეთისაწინააღმდეგო, ფუგასურ დაწოლით მოქმედ“ ნაღმებს, მარტვად კი „ერილატა“ ერქვა, ამერი-კულ „დრაკონის კბილებზე“ უფრო მოზრ-დილი გამოვიდა. შესაბამისად, არა ტერ-ფის ნახევარს, არამედ მთლიანად ტერფს ავლევდა. რამდენიმე წლის წინ რუსებმა სწორედ ასეთი ქვეთისაწინააღმდეგო ნაღმე-ბი ჩამოყარეს შატღელში, რომლებზეც ორი ადამიანი აფეთქდა.

ჰუმანური ნაღმი

„კრილატის“ ერთადერთ ნაკლად საბჭოთა საეციალისტები იმას თვლიდ-ნენ, რომ ნაღმს თვითლიკვიდაციის მექანიზმი არ ჰქონდა, რის გამოც არც

თოვლი მთიანი ოპერატორის პულტთანაა შეერთებული, რის შედეგადაც წარმოიქმნება მართული დანადგარი. ამასთან, ოპერატორს ნაღმიდან ნებისმიერ მანძილზე ყოფნა შეუძლია. მომავალი მსხვერპლის შესახებ მას თავად ნაღმები აცნობენ, რომლებიც მიზნის გამოჩენას 150-250 მეტრის რადიუსში გრძნობენ და ავტომატურად საბრძოლო მზადყოფნის რეჟიმში გადადიან. ისინი თავად განსაზღვრავენ მიზნის ნარსახეობას და ხასიათს, სიჩქარეს და მიმართულებას, ყოველივეს ოპერატორს უგზავნიან, ამ უკანასკნელს კი ისლა დარჩენია, ღილაკს თითო დააჭიროს. სისტემის ამუშავებისას სარაკეტო პლატფორმა ვერტიკალურად, 60 მეტრის სიმაღლეზე აიტყორცნება და ცილინდრებს მიმოფანტავს, რომელიც აფეთქების შედეგად წარმოიქმნება 190 მეტრი რადიუსის მქონე დაზიანების ზონა.

სოტაბოდენი სტატისტიკა

დანადგარი მონაცემები მსოფლიოში, რეჟიმში, მრავალი ათეული წლის განმავლობაში დარჩენი უკაცურ უდაბნოებად. დანადგარი ველების რუკებს ან არავენ ადგენს, ან დროთა განმავლობაში შედგენილი რუკებიც იკარგება. განსაკუთრებულად სახიფათოა შერეული დანადგარი ველები, რომლებზეც ქვეთისაწინააღმდეგო ნაღმებთან ერთად ტანკსაწინააღმდეგო ურჩხულებიცაა ჩამარხული. ერთ-ერთი მთიანი სტალინგრადის მახლობლად იყო. თითქმის ოცდაათი წელიწადი ყოფიანოდნენ საბჭოთა გამან-

ღმევლები, დაწყით თუ არა სიკვდილის მინდვრის განაღმა და მხოლოდ გასული საუკუნის 80-იან წლებში მოხერხდა 1942 წელს გერმანელების მიერ დანადგარი მინდვრის გაუქმებლა.

მილიონობით ნაღმი ელივად საკუთარ წამს მიელ მსოფლიოში. ხისკორპუსიანები, ძირითადად, ათ წელიწადში ლტებიან; ლითონისკორპუსიანები 20-30 წლის განმავლობაში ჩაიგარებიან; პლასტიკურ ტყავში გახვეული ეშმაკის მანქანები კი 50-60 წლის განმავლობაში ჩაუსაფრდებიან ადამიანებს.

მოგეხსენებათ, ჩვენმა ჩრდილოელმა მეზობელმა არაერთი ასეთი „სურპრიზი“ დაგვიტოვა როგორც ყოფილი საბჭოთა სამხედრო ბაზების ტერიტორიებსა და მათ შემოგარენში, ისე კონფლიქტურ ზონებსა და მათ მიმდებარე ტერიტორიებზე.

საბედნიეროდ, საქმე არც ისეა, როგორც, ვთქვით, ანგოლაში (დაახლოებით 15 მილიონი ნაღმი), კამბოჯაში (10 მილიონი), ერაყში (10 მილიონი), ავღანიში (10 მილიონი), ბოსნია-ჰერცეგოვინაში (9,6 მილიონი), ზორგატაში (6 მილიონი), ვიეტნამში (3,5 მილიონი), მოზამბიკსა (3 მილიონი) და ეთიოპიაში (დაახლოებით 1 მილიონი). რა თქმა უნდა, ეს მონაცემები არ გახლავთ სრული, რაც იმას ნიშნავს, რომ ჩვენი პლანეტის სხვადასხვა მონაკვეთი ისევე მიუწვდომელია ადამიანებისთვის, როგორც პლანეტა მარსი.

სხვათა შორის, ერთი მარტივი ტიპის ნაღმი 3-10 ამერიკული დოლარი ღირს...

დანადგარის წინ ბლოკს შეუძლია დამახსოვროს ადამიანების გადაადგილების ნარსახეობის ფეხლა ვარიანტი, - ამიტომ დაყენებისას მენადგები ჩაუვლიან, ჩაურებენ და ხოხითი მიუახლოვებიან ნაღმს. ამ დროს მიწის რყევის ვარიანტები ნაღმის მესხიერებაში ფიქსირდება და მას უკვე შეუძლია ადამიანების ფეხის ხმის ცხოველების ფეხის ხმისად გარჩევა. მას შემდეგ, როცა „ოხოტა“ საბრძოლოდ მოიმართება, სვობა, არ გაეკარო: ქვეითთა შეტევის დროს რაგორიობით ფეხტდება ხუთი ნაღმი, რის შემდეგაც ელექტრობოლო თავად იქცევა ნაღმად და თუ მას ვინმე მიუახლოვდება, აფეთქდება. ასევე ფეხტდება ნაღმი, როცა მისი ელექტრობოლოის კვება იცვლება. „ოხოტის“ კომპლექტებიდან თითოეულის მიერთება შეიძლება მომდევნო ნაღმთან, შედეგად იქმნება დანადგარული ველთა ჯაჭვი. მსოფლიოში სადღესიოდ ცველაზე ქმედუნარიანად ითვლება საბჭოთა წარმოების ნაღმი M-225. შესაბამისად, ის მოზრდილ, სახელურებიან კონტეინერს წააგავს. „კონტეინერის“ შიგთავსში სარაკეტო პლატფორმა ჩამალული, რომელზეც ორმოცი დამზიანებელი ელემენტია განთავსებული, - 16 სანტიმეტრის სიგრძისა და 6,5 სანტიმეტრის დიამეტრის მქონე ცილინდრები. ისინი ორი სახისანი არიან: მსხვერფად-ფუგასური, რომელსაც 30-მილიმეტრიანი ჯავშნის გახერგვა შეუძლია. გარდა ამისა, M-225 აქვს მაგნიტური, სითბური და სეისმური ამძრავები. M-225-ს 60-სანტიმეტრიან ორმოში მარსავენ, რომლის ირგვლივ ათავსებენ კიდევ რამდენიმე ასეთივე ნაღმს, თა-

ქართული დანადგარების
ერაყში სხივად უნებ
განადგებითი სამუშაოების
წარმოება

ლიბერალური მკვლელის

რუსეთის ფესვებს ყოფილი პოდპოლკოვნიკის ალექსანდრე ლიტვინენკოს გარდაცვალებიდან თვეზე მეტი გავიდა, მაგრამ მკვლელობის მოტივი, შემკვეთები და შემსრულებლები ოფიციალურად დადგენილი ვერაფერ არ არიან. დიდი ბრტანეთის „სკოტლანდ-იარდის“ გამოძიებები მრავალ წინააღმდეგობას წააწყდნენ რუსეთის ხელისუფლების მხრიდან და მთავარი ეჭვმიტანილების ანდრეი ლუგოვიისა და დამტრ კოტუტის სრულყოფილი დაკითხვა კი ვერ შეძლეს. ამ ეტაპზე დამამტყულებელია ცნობილი, რომ ლიტვინენკო პოლიონომ-210-ით მოწამლეს.

ეს შეიძლება, უთუოდ, XXI საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე რეზონანსული პოლიტიკური მკვლელობა იქნება.

ცნობილია, რომ ყველა ქვეყნის სპეცსამსახურს უნდა, „ჩინოვნი“ და „სისხლიანი“ ოპერაციების (პოლიტიკური მკვლელობა, ტერაქტი, ოპერატიული დანტერქების ობიექტის დროებითი შეწყობიდან გამოქცევა და ა.შ.) ჩატარება. საამისოდ მათ შექნილი აქვთ სპეციალური დაყოფები, რომლებიც სასუსები ჩვეულებრივ, რომელიმე ნეიტრალურ სახელს არიან ამოფარებული.

ოპერაციის მომზადება და ჩატარება მკვეთრად ფარულად მიმდინარეობს. გარდა ამისა, შედეგი (მაგ. რომელიმე „მგობარი“ ქვეყნის პოლიტიკური მოღვაწის მოულოდნელი გარდაცვალება „აულის შეტევით“, „შეხვედრის ავტოკარიკის“ და „ფაზის გაუფლვით“, ან თუნდაც მუხიბული ქვეყნის პრეზიდენტობის რეალური კანდიდატის მოწამლა და სარჩვეო კამპანიისგან მისი დროებითი ჩამოკლება) ისე უნდა იყოს შენიღბული, რომ სიმართლის დადგენა შეუძლებელი გახდეს.

პოლიტიკური მკვლელობისა და ტერაქტების ორგანიზებში საბჭოთა სპეცსამსახურები ყოველთვის დომინირებენ და „ნოვატორული“ ოცეხითაც გამოირჩევიან. ყ-კ-ველგა-გა-გებს სისტემაში გასული საუკუნის 30-იანი წლებიდან მოქმედებდა საიდუმლო ტოქსიკოლოგიური ლაბორატორია „X“, სადაც დამზადებული მოწამლავი ნივთიერებით საბჭოთა ბელადები მინ და გარეთ პოლიტიკურ მოწინააღმდეგეებს ანადგურებდნენ.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ რუსეთს წარმატებით გააგრძელა დაწყებული საქმე. ეს კიდევ ერთხელ დადასტურდა 2004 წელს უკრაინაში საპრეზიდენტო არჩევნების წინ, როცა ყველაზე რეალური

და პროდასავლურად განწყობილი კანდიდატი ვიქტორ იუშენკო დიოქსინით მოწამლეს. საქმე ვერ კიდევ არ არის გამოძიებული. რამდენიმე თვით ადრე კი რუსეთის სპეცსამსახურებმა უფრო იმარჯვეს და ჩრქეთის ყოფილი ვიცე-პრეზიდენტი ზელმან ანდარბიევი 2004 წლის 13 თებერვალს კატარის დედაქალაქ ლოჰამი აფეთქეს.

აფეთქება ლოჰამი

ზელიმან ანდარბიევის „ტოტიკალენკო-კრუიზის“ აფეთქება კატარის დედაქალაქ ლოჰამი სპეცსამსახურების დაგეგმილი და მოწყობილი რომ არის, ამასე ტერაქტის პროექსიონალურ დონესე ჩატარება და შედეგი შეტყველებს. შერლოკ ჰოლმსის ცნობილი „გამორიცხვის მეთოდის“ გამოყენება არ დაგვირდება იმის დასაფენად, ვის აძლევდა ზელს ჩრქეთის ყოფილი ვიცე-პრეზიდენტის ლიკვდაცია. არაულო ქვეყნები რომ აფინანსებდნენ ჩრქენ მებრძოლებს, ისეც ცნობილი ფაქტია. რუსეთის ოფიციალური პრეტის განცხადებით, სწორედ ანდარბიევი იყო მთავარი „მოღარე“, რომელიც მუსლიმანურ სამყაროში თანხების შეგროვებასა და შედეგ ჩრქენში გადაზვანის ოპერაციებს ზელმანგეზობდა. 2004 წლის 13 თებერვლის ტერაქტის შემდეგ განთავარებული მოვლენებისა და რუსეთის საგარეო დაზვერვისა და საგარეო საქმეთა სამინისტროს პირველი პრეტის განცხადებით ანალიზის შემდეგ ისეთი შობატყვდება რჩება, რომ რუსეთმა თავადვე, შეგნებულად გააძარა თავისი მოწამლავი ანდარბიევის აფეთქებაში. თავად განსავრე, კატარის სპეცსამსახურებს ვერ გამოძიე-

ბაც კი არ ჰქონდა დაწყებული, რომ რუსეთის საგარეო დაზვერვის სამსახურმა მხოლოდის მოსლო, ჩვენ არაფერ შეუძნ ვართ (არ შეიძლება არ გავგასინდეს ქართული ანდაზა: „ქურდს ქუდი ეწვისი“). კატარის მამეხით 2004 წლის 18 თებერვალს გაერეცელებულ ცნობას აბუ-დაბის აეროპორტში ორი პრეტის დაკავების შესახებ, რომელთა ერთიგება ვერ გარევეული არ იყო, უმალ რუსეთის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოვალეობის შემსრულებლის, ჩვენთვის კარგად ნაცნობი იგორ ივანოვის დიპლომატიური „შეტვე“ მოჰვცა. „ახმეტელმა“ იგორმა დაუფრავად გაამწილა მომდომოვი საიდუმლება. კერძოდ ის, რომ კატარელის რუსეთის სპეცსამსახურების სამი თანამშრომელი დაუკავებით, რომლებიც, ივანოვის გულახდილი განცხადებით, ტერორისტების დაფინანსების წყაროების გამოვლენის მიზნით „ანალიტიკურ-საინფორმაციო“ სამუშაოებს ასრულებდნენ კატარში. რუსეთის ერთი მოქალაქე, რომელსაც დიპლომატიური პასპორტე აძობაწნდა, კატარელუმს ადრევე გათავისუფლეს, ამიტომ ივანოვმა დარჩენილი ორი ექვემტანლის დაუკონებლევ გათავისუფლება მოითხოვა.

რუსეთის ოფიციაზის ეს განსაკვირვებაზილიბა თავისი სპეცსამსახურის მერ წარმატებით ჩატარებული ოპერაციით ფარული თავმოწინებს და განსაზვრული დედენების მივლის მყვლელებაც გახლდათ.

საიდუმლო ინფორმაციის შეგნებულად გაფრების ამგვარ მინისპეკოვრაციებს სხვა ქვეყნების სპეცსამსახურებაც მიმართვენ, უბარეველად, ისრაელის „მოსადი“.

რამი შვირდელაძე რუსეთის ამ ტერაქტის ავტორობაზე თვითმინიშნება? – ამ, ერთი შესვლით პარადოქსულ კითხვაზე ძალზე ლოგიკური პასუხები მიიძღვნება:

1. ამით რუსეთი მსოფლიოს, პირველ რიგში, აშშ-ს, უზტყცევს თავისი სპეცსამსახურების ტერიტორიებში ბრძოლის მაღალ კლასს;

2. ამით მას სურდა გამოეწვია პანიკა აზიისა და ევროპის ქვეყნებში შეფარებულ სხვა ჩრქნ ბოიკეგებში და პოლიტიკურ ღეწილებში (ბერეზოვსკი, გუტინსკი, ზაკევი და სხვ.) და შეეწეულა მათი აქტიურობა;

3. სურს, აიძულოს სხვა ქვეყნები, ჩრქნი ლტოლვილები გადმოსცენ რუსეთის და აღარასოდეს მისცენ მათ პოლიტიკური თავშესაფარი. ბუნებრივია, არც ერთ ქვეყანას არ უნდა, სხვა ქვეყნის სპეცსამსახურებმა ტერაქტები მოაწიონ მის ტერიტორიაზე. საინტერესოა, რომ 2004 წლის 13 თებერვლის ტერაქტი პირველი ამ სახის დანამაული იყო კატარის ისტორიაში. მას შესაძამისი კანონებიც არ ჰქონდა და მხოლოდ 16 თებერვლის მიღეს კანონი ტერიტორიაში ბრძოლის შესახებ, რომელიც ტერაქტების ორგანიზატორებისა და შემსრულებლების საციდლით დასჯას და სამუდამო პატიმრობას ითვალისწინებს.

2006 წლის დასაწყისში ორი რუსი ტერიტორისტ-ლივევიატორი კატარა რუსეთის მხარეს გადასცა, რათა მათ სახელად რუსეთის სატუსალოში მოესადით. სინამდვილეში კი ორივე საკმაოდ შეღავათიან რეჟიმში (დაახლოებით როგორც შინაპატიმრობა) „იხდის სასჯელს“.

მკვლელობის ნებართვას რუსეთის დემა იძლევა

რუსეთის ხელისუფლებამ გადაწყვიტა დე ორე დაეტკიცინება ის, რასაც დე ფაქტო აცეოდა, ანუ პოლიტიკური მკვლელობის და ტერაქტების ჩატარება (ბუნებრივია, საზღვარგარეთ, ოიერ რუსეთში რაც და როიორც უნდა, იმას აცეიებენ) ოფიციალურად დაეკანონებინა. 2006 წლის ჩაფხურვილიან რუსეთის სპეცსამსახურების (საგარეო დაზვერვის, ფეეს-ბეს, და გერეუს) სისხლიანი საქმეების დიდოსტატებს უკვე ოფიციალურად უშუქალიან ტერიტორიაში და სხვა სახელმწიფო დანამაულში მსილებელთა სასამართლო პროცესზე დაზვერვებზე გასამართლება და სასიცილო განაჩენის გამოტანა.

ეს სკანდალური გადაწყვეტილება საერთაშორისო სამართლის ნორმების უხეში დარღვევა და ნონსენსია, მაგრამ ამას ყურადღებას რუსეთში არავინ აქცევს.

რუსეთის ამპაბიციოზი ხელისუფლებამ, რომელიც ვერ კიდე საბჭოთა კავშირის მსიტინისა და „წითელი ტერიორიის“ დამარცხების ფელიჟ ძეგურისკის აწრდღეზე ლოცულობს, ფაქტობრივად, აღადგინა

საბჭოთა კავშირის სპეცსამსახურების მიერ 1920-1990 წლებში ფაქტოდ დანერგული პოლიტიკური მკვლელობების პრაქტიკა. მაშინ დახურულ რეჟიმში იღებდნენ რომელიმე პოლიტიკური ოპონენტის და გაქცეული კავებუს ამ გერეუს თანამშრომლის ლივევიატის საიდუმლო გადაწყვეტილებას. ასეთი იყო: კონოვალევის, ტროცკის, კრიევიკის, მიხეილისკის, ბანდარას, რეზნის, მარკოვისა და სხვა განხურებულ პოლიტიკური მკვლელობები. ოცი-ოცდაათი წლის წინ მიღებული ზოგადი სასიცილო განაჩენი (მაგ. რეზნ-სუკოროვის და გოიადიესკის მიმართ) შეუსრულებული და დღესაც ძალაშია. არაა გამოცხადებული, რომ საამისოდ პუტინის რუსეთის სპეცსამსახურები კარგა ხანია, მზად არიან და მხოლოდ ხელსაყრელ დროს ელოდებიან.

საბჭოთა სალივევიატო ოპერაციების ორგანიზატორები და უშუალო შემსრულებლები (სერებრიასკი, კოროტკოვი, სუდოპლტიკი, ვიტენგინი, მარკადი, სტამინსკი, კალუგინი და სხვ.) „დახურული“ ბრძანებებით ორდენებით ჯილდოვდებოდნენ. მართალია, პერსონალიკის პერიოდში საბჭოთა პროკურატურამ რამდენიმე ლივევიატორზე (პირველ რიგში, პაველ სუდოპლტიკუს და ოლეგ კალუგინს) სისხლის სამართლის საქმის აღძვრა სცადა, მაგრამ დროულად მოიფერეს გრის, – იმინი ქვეყნისთვის სასარგებლო საქმეს აცეიებდნენ, და საქმე დახურეს. ეს მკვლელობები მხოლოდ „ისტორიულ ფაქტებად“ დარჩა და მართლმსაჯულებამ ვერ გამიარტა.

მაშინ, როცა პრეზიდენტ პუტინის საქვეყნო თავი მოატყეს რუსეთის სპეცსამსახურების სიძლიერითა და „შედეგები“ ანტიტერორისტული ოპერაციებით, 2006 წლის ჩაფხურვლში რუსი დიპლომატების ერაყში მკვლელობა საკმაოდ მძიმე დარტყმა იყო რუსეთის ხელისუფლებისთვის. ამ ტრაგიკულმა შემთხვევამ კარდინალურად შეც

ალა რუსეთის სპეცსამსახურების საქმიანობის გეოგრაფიული არაილი და მოქმედების მეთოდი. ცვლილებები უშუალოდების ფეერალურ სამსახურს (ფეეს-ბეს), საგარეო დაზვერვას (ეს-ვერეს) და სამხედრო დაზვერვას (გრე-ს) შეეხო. კრძიად, 2006 წლის ივნისის ბოლოს რუსეთის სახელმწიფო სათაბიროში დახურულ კარს მიღმა განხილეს და მიღეს რუსეთის სპეცსამსახურების სპეცდანიშნულების რაზმებისთვის საზღვარგარეთ საცეოპერაციების ჩატარების ნებადართვითი კანონპროექტი.

ამქმდ ადვილობზე ხელისუფლებასთან შეთანხმებით ტერიტორისტებისა და მათი ბაზების მსოფლიოს ნებისმიერ წერტილში განადგურების უფლება მხოლოდ აშშ-ის ცეს-ს ჰქონდა. პუტინიც ცდილობს, არ ჩამოტყეს აშშ-ს. ფეელეფრემ ამერიკის მიმართ რუსეთისთვის, შესაძლოა, ისევე დამოუკიდებლად გამოდგეს, როგორც თავის დროზე პუტინის ისტორიული წინამორბედის, საბჭოთა კავშირის დამატკვერის – ნიკიტა ხრუშჩოვის ლოზუნგმა: „დაეწვიით და გაეუსწროთ ამერიკას“.

ერთია შენი ქვეყნის სპეცსამსახურს შენვე მანიჭო სხვა სუვეერულ სახელმწიფოთა ტერიტორიაზე საცეოპერაციების (თუნდაც ტერიტორისტთა და მათი ბაზების ლივევიატის) ჩატარების უფლება, ხოლო მეორე და გადამწყვეტი იმ ქვეყნის ხელისუფლებასიგან გქონდეს ამაზე ოფიციალური ნებართვა. ამერიკა და საზღვარგარეთ ანტიტერორისტულ საცეოპერაციების (მათ შორის ლივევიატის) ჩატარებისთვის მოსამზადებელი სამუშაოები დასრულებით 30 წლის წინ ჩატარა, როცა ამოქმედდა მისი ეგობარი ქვეყნების (ეგვიპტე, საუდის არაბეთი, ალირია, ორდნია და სხვ.) სპეცსამსახურების ფინანსური და ტექნიკური დახმარების პროგრამები. ასევე გაფორმდა შესაძამის სახელმწიფოთაშორის ხელშეკრულებები. ამის შემდეგ ადვილობიერ სპეცსამსახურების ცავეკული (ძირითადად, მანც

დამხმარე — გარე თვალთვალის, ოპერატიული-ტექნიკური და სხვა) დანაყოფები აქტიურად მონაწილეობდნენ ცს-ს ოპერაციებში. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ამერიკა ასევე ეხმარებოდა ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკების საცსამსახურებს. მათ შორის იყვნენ და არანა საჭიროების სპეცსამსახურები, — კონტრდაზვერვა, დაზვერვა და სახელმწიფო დაცვა. ამიტომაც ამერიკელებს ერთობლივი ანტიტერორისტული ოპერაციების ჩატარების მორალური უფლება აქვთ.

ალექსანდრე ლიტვინენკოს მეკუთვლია

ალექსანდრე ლიტვინენკოს სახელი პერიოდულად ჩნდება რუსულ და მსოფლიო მასმედიაში. საბჭოთა კავშირის სამხედრო კონტრდაზვერვისა და შემდეგ რუსეთის ფე-ს-ს-ის ოპერატიული თანამშრომელი, პოლიოლოგი კი ლიტვინენკო ყურადღების ცენტრში მას შემდეგ მოექცა, რაც 1998 წლის 20 მარტს ცნობილ ბრესენ-პოლიტიკოს ბორის ბერეჟივსკისთან მივიდა და განუცხადა, ფე-ს-ს-ის ხელმძღვანელობამ მუ და კიდევ რამდენიმე თანამშრომელს თქვენი ლიკვიდაც დაგეგმილი. ამ ინფორმაცია, რომელსაც რამდენიმე თვის შემდეგ მხოლოდ პრესკონფერენცია მოჰყვა, გრძელად „კატრინისასკი“ გადაურა რუსულ და უცხოურ მასმედიაში. ხშირია ხომ არ იყო, რუსეთის სპეცსამსახური გვემადლა ქვეყნის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ფიგურის, ყოფილი რუსეთის უშიშროების საბჭოს მდივნის მოადგილის, შემდეგ კი დსთოს ადმინისტრაციის მდივნის ლიკვიდაცია.

სპეცსამსახურების ისტორიაში ეს მეორე შემთხვევა იყო, როცა კოლერი მომავალ მსხვერპლთან გამოცხადდა და საიდუმლო გაუშვილა.

ისტორიული პარალელი

1954 წლის თებერვალში კავშირებს კაბიტან ნიკოლაი ხოხლოვს, არტისაბჭოთა გამოსვლებით ცნობილი ემბრაციის ერთ-ერთი ლიდერის გიორგი ოკოლოვინის ლიკვიდაცა დაეცა. ხოხლოვი დასავლეთ გერმანიაში გაემგზავრა ოპერაციის შესასრულებლად, მაგრამ მოულოდნელად შინ ისტუმრად მომავალ მსხვერპლს — ოკოლოვინს და ყველაფერში გამოუტყდა. იმავე წლის 20 აპრილს გამართულ პრესკონფერენციაზე ხოხლოვმა საჯაროდ ამხილა საბჭოთა კავშირის პოლიტიკური მკვლევლების ორგანიზებაში ეს უკვე კავშირის აშკარა გამოწვევა იყო. ხოხლოვის ლიკვიდაცის საიდუმლო ბრძანება საბჭოთა იმპერიის ხელმძღვანელებმა გასცეს. 1957 წლის 15 სექტემბერს ფრანგურენოვან კავშირებს გაქცეული კაბიტანი ქაშური ნიუიორება თალიუმით მოწამლეს. ხოხლოვიც

ლიტვინენკოს ბედს გაიზარდდა, რომ არა დროული საპოლიციო ჩარევა და მრავალთვანი მკურნალობა აშშ-ის სამხედრო პოსტალში.

დაუბრუნდეთ ლიტვინენკოს საქმეს. რუსეთის პრეზიდენტმა მასზე სისხლის სამართლის საქმე კი აღიარა, მაგრამ ცხრა თვის განმავლობაში ხელი არ გაუწერია. სწორედ ამის შემდეგ, 1998 წლის 13 ნოემბერს, ბერეჟივსკიმ გახმო „კომისანტის“ ფურცლებიდან ძალზე კრიტიკული წერილი მიმართა ფე-ს-ს-ს მამინდელ ახალდანიშნულ შვედ ვლადიმერ პუტინს.

1998 წლის 17 ნოემბერს ფე-ს-ს-ს ხუთმა ოფიცერმა: პოლიოლოგიკმა ლიტვინენკომ, პოლიოლოგიკმა შვებლინმა, მაიორმა შვედლოვმა და პრინკმა, ასევე უფროსმა ლიტვინენკომ ლატვიანოვმა მოსკოვში პრესკონფერენციაზე საჯაროდ განაცხადეს, რომ მათ დავალებული ჰქონდათ ბერეჟივსკისა და ფე-ს-ს-ის ყოფილი ოფიცრის ტრეპაშკინის ლიკვიდაცა.

ამ წერილის საპასუხოდ პუტინმა ნა-

ირბა დაიწყო ჯერ ლიტვინენკოზე, შემდეგ კი თავად ბერეჟივსკოზე. 1999 წლის მარტში ლიტვინენკოს ხელფასურად სხვა საქმე „შეუცვლეს“ და ლეფერტოვში უკრეს თავი. ის მხოლოდ ათი თვის შემდეგ, ბორის ბერეჟივსკის დიდი დახმარებით გათავისუფლებს გაუსვლადობის ხელწერილით. ამის შემდეგაც პროვოკაციები მის წინააღმდეგ არ შეწყვეტილა.

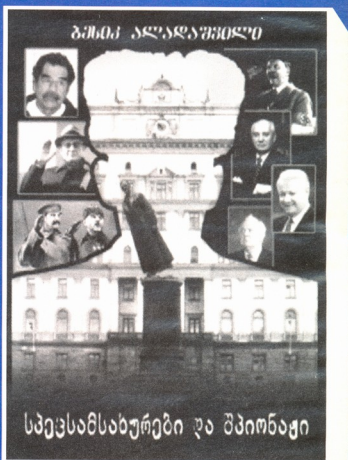
2000 წლის ნოემბერში ლიტვინენკო ფარულად გაემგზავრა ლონდონში და პოლიტიკური თავმჯდომარე მითხოვა. აქედან იწყება ლიტვინენკოს აშკარა პოპულარული სპეცსამსახურების წინააღმდეგ. 2001 წლის ზაფხულში მან გამოცხადა წიგნი — „ფე-ს-ს-ის აფეთქების მოსოვსა“, რომელმაც დიდ სკანდალს გამოიწვია მსოფლიოში, — რუსეთში 1998-2000 წლებში მომხდარ ტერაქტებში ლიტვინენკომ ქვეყნის ასალი პრეზიდენტი და რუსეთის სპეცსამსახურები დადანაშაულებს.

ამის შემდეგ მასზე, ჩვენ პოლიტიკურ დეცინებზე, — ინდარბივსა და ანხდ

წიგნის ავტორის შესახებ:

ბესიკ ალადაშვილი დაიბადა 1959 წელს, მღებულის აქვს უმაღლესი ეკონომიკური და ოურიდიული განათლება. ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი. პროფესორი. თითქმის ორი ათეული წელია, ლექციებს კითხულობს უმაღლეს სასწავლებლებში.

მუშაობდა: სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში მეცნიერ-თანამშრომლად, სექტორის გამგედ; საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოში (კურიერება საქართველოს ეკონომიკური უსაფრთხოების საკითხებს); შინაგან საქმეთა სამინისტროში დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილედ; სახელმწიფო უშიშროების სამინისტროში — დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილედ, იყო „ქართული არმიის განვითარების ფონდის“ გამგეობის წევრი. სამხედრო წოდება უშიშროების პოლკოვნიკი. დაასრულა აშშ-ის „გვამ“-ს „ორგანიზებულ და საფინანსო დანაშაულოან ბრძოლის“ სემინარ-კურსები.

სპეცსამსახურები და შპიონაჟი

ეკონომიკის და გეოპოლიტიკის თემებზე გამოქვეყნებული აქვს მრავალი სამეცნიერო და საგანთი სტატია.

სპეცსამსახურების ისტორიას და დღევანდელ პრობლემურ საკითხებზე გამოქვეყნებული აქვს ორმოცდაათზე მეტი სტატია.

იკითხეთ ნიგნის პალატიკი!

ან ლაკიკით 42-43-40 და მიიღეთ ნიგნი სახლში. უასნაჟიკის გაკაჟი

ზაკეზე, ასევე ბერეზოვსკზე, რუსეთის საგარეო ურთიერთობების სამსახურებმა „ნადირობის სეზონი“ გახსნეს.

როგორც ზებით მოგაცხენეთ, ალექსანდრ ლიტვინენკო რადიაქტური ნივთიერება პოლინიუმ-210-ით (ეს ერთ-ერთი უმთავრესი რადიაქტური ნივთიერებაა, მისი მძლავრ ურთულესი საქმეა) მოქმედებს 2006 წლის 1-ელ ნოემბრის ლონდონში, ის 23 ნოემბრის გარდაცვალება.

გამოძიების „სკოტლანდ იარდ“ აწარმოებს და თანდათან ირკვევა ამ პოლიტიკური მკვლელობის მოტივი, შეძევები და შემსრულებლები. განსაკუთრებით საყურადღებოა ის სამიზნე ტენდენცია, რაც უკანასკნელი შეიძლება წყლია, რუსეთში შემთხვევა. კერძოდ, პუტინის პოლიტიკური ფიგურის გაძლიერების პოპულარული, განსაკუთრებით იმტა „ტრაველიზმ“ შემთხვევებმა და პუტინის პოლიტიკური იმიჯნებები და რეალური კონკრეტულები საიდუმლო ვითარებაში იღუპებიან. რომელი ერთი ჩამოთვალეთ: გენერალი და გუბერნატორი ალექსანდრ ლეხევი, ყურანდისის არტილიზ ბოროვიკი და ანა პოლიტკოვსკაია, ცნობილი ექვში სრული ფილოლოგი და მრავალი სხვ.

ანდრეიევისა და ლიტვინენკოს მკვლელობა კი დასაბამი მისკა აპოკალიფიკური სახელწოდებით ტერორის ქრონიკას“ უკვე საზღვარგარეთ და რუსეთის სპეცსამსახურების შემდეგი საგარეო მისიების ენაობა ცნობილია. მკვლელობის ინფორმაცია კი, როგორც ზებით უკვე აღვნიშნეთ, რუსეთის კანონმდებლობა უკვე მისკა.

ლიტვინენკოს მკვლელობის ვერსიები

ლიტვინენკო ლონდონის საავადმყოფოში სიკვდილს გრძობდა, როცა რუსეთის მასმედია დენიფორმაციული შეტევა დაიწყო. გამოძიებისთვის კვლი რომ აეჩინა, რუსეთის სპეცსამსახურებმა სასწრაფოდ გააქრველეს რამდენიმე ვერსია.

ერთის მიხედვით, ვითომ ლიტვინენკო და სკარამელა რადიაქტული ნივთიერებებით გაკრიბდნენ და ამ დროს მოქმედებდნენ. ამ ვერსიის აპოკალიფიკა „სკოტლანდ იარდმა“ მალევე დაამტკიცა. როგორც აღმოჩნდა, ლიტვინენკოს ორგანიზმში არსებული პოლინიუმ-210-ის დონა ოცჯერ აღმატებულია სასიკვდილოს და მისი ღირებულება დაახლოებით... ათი მილიონი დოლარი იყო. რა გამოდის, ლიტვინენკო რადიაქტულ ნივთიერებას კარგადი პურივით ჰმად?

მეორე ვერსიაც ასეთივე „ცეკვიანურ“ იყო. უტყდავად გამოჩნდა ახალგაზრდა რუსი გოგონა, ინგლისის ექსტრემისტების უნივერსიტეტის ასპირანტი ვინმე იულია სვეტლონიანა, რომელმაც „პირესხვედ“ განაცხადა, — ლიტვინენკოს რუს ოლიგარქებსა და პოლიტიკოსებზე კომპრომატები ჰქონდა და მე

შემომავალა მათი დამატკეპები ფულის შიქალი. ნოთუ ასეთი მაიმეტი იყო ფეეს-ბეს პრედალკონიკი, რომ ცხვირმოხოცავ ბეშეშეიან ერთად საცევი ბიზნესი წამოეწყო?

რუსეთის ხელისუფლებისთვის ცველავ მომეტეიანი მესამე ვერსია იყო, რომლის მიხედვითაც ლიტვინენკო თავიდან მოიცილა... მისმა მფარველმა ბორის ბერეზოვსკიმ. ამ ვერსიებმა გვარაიანდ დაბნა საზოგადოება. ჭეშმარიტება კი სხვაგან არის საძიებელი.

იბატონური ევალი

საბჭოთა სპეცსამსახურების საქმიანობა მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში გასცდა შიონიკის საზღვრებს და სხვა, სუვერენული ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური და ა.შ. ცხოვრებით სამინიპულაციო საშუალებად იქცა.

ერთ-ერთი ასეთი ქვეყანა იტალია იყო. იტალიელმა უდადესმა ნაწილმა შეიძლება არც იცოდეს, რომ მათი ლაშმაი ქვეყნის პოლიტიკური მომავალი ათწლეულების მანძილზე კრეშში იგდებოდა. საბჭოთა სპეცსამსახურები იტალიაში იმდენად ლაღად გრძნობდნენ თავს, რომ ეს ქვეყანა სპეცპერაციების დაგეგმვის და ჩატარების კრთავარ შტაბინად იყო ქცეული. რომანდ, ტურინიდან და მილანიდან იმარებიდა სპეცპერაციები დიდი ბრიტანეთის, საფრანგეთის, აშშ-ისა და ნატოს სხვა წევრი ქვეყნების წინააღმდეგ. თითონი იტალიაში საბჭოთა სპეცსამსახურების დიდი არმევიანი ჰქონდათ ავტრ-ინფორმატორების, გავლენის აგენტების თუ ურალად, სანდო პარების მრავალრიცხოვან არმაში. მაივან მოსკოვს უსაბერესად გავლენის აგენტები მატერეიკსდა, სწორედ მათ ხელში იყო ამ დღე აღმოჩნდებოდა იტალიის პოლიტიკური სისტემის მართვის საფეხები.

ბერეზი საიდუმლო ინფორმაცია ცნობილი მას შემდეგ გახდა, რაც იტალიაში მუშაობას შეუდგა საპარლამენტო კომისია

სენატორ პოლო გუკატის ხელმძღვანელობით. 2002 წლიდან იტალიაში მოქმედებს საქციალური კანონი, რომლის თანახმად, უნდა გამოძიებულ იქნეს საბჭოთა სპეცსამსახურების ფარული საქმიანობა იტალიაში.

„გუკატის კომისიამ“, რომლის ერთ-ერთი აქტიური წევრია მარიო სკარამელა, სხვადასხვა საარქეო მასალების, ძირითადად კი, „მატროხინის არქივის“, ანალიზის შედეგად აღმოაჩინა მძიმე სურათი მიიღო.

ჩვენი დონი: ვასილი მატროხინი, კავებუ საპარლამენტო, 1972-1984 წლებში საგარეო დაზვერვის საარქეო განყოფილების უფროსი იყო. პენსიაზე გასვლის შემდეგ მოსკოვის მაზლილად მდებარე პატარა საბაღე ნაკვეთის აბუშაგებდა.

არავინ ელოდა, რომ მატროხინი კარტიფიკისა და პოპედვის მოსავლიან ერთად რამდენიმე წელში სხვა, გაყილებით ძვირფას „მოსავალსაც“ აიღებდა და მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში პოლიტიკური კრიზისების მიზეზი შეიქცებოდა. ვინ იფიქრებდა, რომ არქივის უფროსი წლების მანძილზე ხელთ იწერდა კავებუ სხვადასხვა საიდუმლო დოკუმენტებს, მაღალა წინდესა და საცეკში და ასე გამოჰქონდა ლუბანიკიდან და შემდეგ აგარაკზე მოქანა ფლავა. კორბაიკის პერესტროიკამ და 1991 წელს საბჭოთა კავშირში განეთარებულმა მოვლენებმა მატროხინის მწვენიერი აზინდი შეუქანა ცველაზე ძვირფასი „მოსავლის“ ასაღებად და მან დაზვერვის აგენტურის კარტიფიკის მთავრეკლთა ძებნა დაიწყო. წინდახეული პერესტროიკა ლაქეთის დღელაქში ჩავიდა და იქ აშშ-ის სადონიშო ცის-ს რეზიდენტთან შეხვედრა მოითხოვა. ამერიკელმა მწვერებად საკმაოდ ქლმაღლურად მიიღეს კავებუ პენსიონერი, ხოლო მიქანა ჩაფილდი არქივის ამავი სასაქციალად არც ეყო.

ამერიკელებისავე გაწვინდებული მატროხინი შორს ადარ წასულა და იქვე,

რიგაში, ბრიტანელებს მაღვა. მათ ყურადღებით მოუსმინეს მოხუცს. შოტლანდიური ვისკი დალევინეს და 1992 წელს ინგლისში პოლიტიკური თავშესაფარიც გაუზრუნეს, მაგრამ არქივის ძალიად ნაწილი კვლავ მოსკოვით ახლის, მაშინა ღრმად ჩაფლული რჩებოდა. MI-6-მა ოპერაციამა მოსკოვის რუსი ინტელსი ჩართო და მალე მატროხინის არქივი ლონდონში იყო.

მატროხინის დოისეს გამაფრთხილებლურად იზრდებოდა ბრიტანელების გაცივება კავკასიის მიერ დაგეგმილი ოპერაციების მასშტაბებისა და მისი აგენტურის შესაძლებლობათა გამო.

ამ სენსაციის შემოქმედი ვასილი მატროხინი 2004 წლის იანვრის ბოლოს, 81 წლისა გარდაიცვალა ლონდონში.

„მატროხინის არქივში“ სულ 260 იტალიელის გვარი იყო. როგორც აღმოჩნდა, საბჭოთა სპეცსამსახურებზე მუშაობდა იტალიის პოლიტიკური ელიტის, მასმედიის, სამართალდაცველებისა და ა.შ. ათეულობით წარმომადგენელი. მათ შორის იტალიის სოციალისტური პარტიის ერთ-ერთი ლიდერი ფრანჩესკო დე მარკი; ევროპარლამენტის დეპუტატი ან გაეროს-სკი; ცნობილი იტალიელი ჟურნალისტები, პარლამენტის აპარატის თანამშრომლები, იტალიის შს-ს მაღალჩინოსნები და ა.შ.

ყველაზე გავრცელები აგენტები იყვნენ ისინი ძალზე მარჯვენა აქტივობებიდან იტალია-რუსეთის (საბჭოთა კავშირის) „საფურცელი მძიბაზე“, საერთაშორისო შეშფიცების მიმხედვლობა და ორივე ქვეყნისთვის საერთო მტრის (ბუნებრივია, აშშ-ის) არსებობაზე. რეალურად კი ცდილობდნენ კრებლის მიერ ნაკარნახევი სამუშაო და საგარეო პოლიტიკის გატარებას. დასაქვებელი ის ფაქტი, რომ იტალიის სპეცსამსახურების, რომლებიც რამდენიმე წელია ხელთ აქვთ „მატროხინის არქივის“ იტალიური ნაწილი, არაერთი გაუკეთებელი კავკასიის აგენტურის გამო-საყენებელი. ამიტომაც იყო, რომ „გუცანტის კომისია“ ძალზე დიდ წინააღმდეგობას წაწყდა. ქვეყნის მთელი კრიკატული და მასზე კომპრომატების ქექვას კიდევ შეუდგებოდა კაცია, მაგრამ 2005 წლის ბოლოს კი გუცანტებზე თავისუფალი მეფელობა უკვე სერიოზული გაფრთხილება იყო. დასაძლავი არაა, რომ ბევრი ექსპერტი და ანალიტიკოსი პუტინ-ფერუსკოვინის დიდი „მძიბა-შეგობობის“ მიღმა სხვა, უფრო „მარტვი“ და პროზაული კალხელ ქვეყნები. ამ მეფობის მიხედვით ორივე წლის წინ ბერლუსკონიმ რუსეთის პრეზიდენტს ერთი „საბატარ“ დახმარება სთხოვა, — იქნებ კავკასიის არქივი გაიხსნათ და ჩამახვდით, ჩემს ლამაზ ქვეყანას რომ ეხებათ.

მაამიტო ბერლუსკონი დღესაც პასუხს ელის...

მიმდინარე წელს იტალიის საპარლამენტო არჩევნებში სოციალისტების გამარჯვება და რომანო პროდის პრემიერ-მინისტრად არჩევა რუსეთის ხელისუფლებისთვის ძალზე კარგი შედეგი იყო. თუ გათვალისწინებთ იმ ფაქტს, რომ საბჭოთა და რუსულ სპეცსამსახურებს იტალიელ სოციალისტებში ყველაზე მეტი დასაყრდენი ჰყავდათ და აქვთ, არ არის გამორიცხული, პროდის ახალ მთავრობაშიც იყვნენ ის პოლიტიკოსები, რომელთა რუსეთის სპეცსამსახურებთან ფარულ კავშირზე ლიტვინენკოს რამე ინფორმაცია ჰქონოდა, ან პაოლო გუცანტის, სკარამელას შემთხვევაში, ან პოლიტიკოსებზე ინფორმაციის დასაშუქებლად ლიტვინენკოსა და მისი ძველი კავშირების გამოყენება მოეწოდებინა. ან, სწორედ აქ უნდა ვუვებით ძალის თაყი.

სავარაუდოდ, გუცანტი-სკარამელა-ლიტვინენკოს ერთობლივად მუშაობა შეაშფოთა კრემლი, მათ შეცდომით ძალიან შეეტოპათ და „მატროხინის არქივში“ ოპერატიულ ფსევდონიმებს ამოფარებული კავკასიის აგენტურა გაეშფოთა. ამიტომ უპირველესად, საჭირო იყო ლიტვინენკოს, როგორც ბევრი საიდუმლო ინფორმაციის მცოდნის თაფიდან მოცილება, თანაც კვალის მაქსიმალურად ანეკვა. ეს კი მათ წარმატებით შეუძლია. მეტიც, რუსეთის სპეცსამსახურებმა შეძლეს მათი ერთ-ერთი ყველაზე გავლენიანი და სამშინ კონკრეტული, დიდი ბრიტანეთის კონტრდაზვერვის (MI-5) ხელმძღვანელის ელიზა მანინგ-ბულერის თაფიდან მოცილება, — ქაბა-ტონმა ელიზაზე 15 დეკემბერს გადაფიქრის შესახებ გაკეთა განცხადება.

კონტრდაზვერვაში გაბარებული 33 წელი

ჩვენი დოხე: ელიზა მანინგ-ბულერი 1948 წელს დაიბადა, დაბადება ოქსფორდის უნივერსიტეტი, სამი წელი მანინგ-ბულიდა და უცხად, 1974 წელს, ყველაზე მოულოდნელად მსოფლიოს ერთ-ერთი უძლიერესი სპეცსამსახურში MI 5-ში დაიწყო მუშაობა. პირველივე დღიდან საბჭოთა ვაჟმუშებს დასდევდა და წარმატებითაც. მას დიდი წვდოლი მოეძლეს ინგლისში კავკასიის რუსი ინტელის ოღვე გორი-დესკის გადმოხივებში. შემდგომ წლებში კონტრდაზვერვის მძიმარეულებით მუშაობდა და ანტიტერორისტულ სამმართველოს ხელმძღვანელობდა. 1997 წელს დაინიშნა MI-5-ის გენერალ-დირექტორის მოადგილედ (მისი საკუთაროო სფერო ძალზე პიანტური იყო — გარე თვალთვლი და ფარული მოხმობები), ხოლო 2002 წლის დეკემბერში დაინიშნა კონტრდაზვერვის შუგად. ის მკორე ქალი იყო სტელა რემინგტონის

შემდეგ, რომელსაც დიდი ბრიტანეთის სპეცსამსახურის გენერალური დირექტორობა ანდევს.

2007 წლის დასაწყისში, როცა ელიზა მანინგ-ბული პოსტს ოფიციალურად დატოვებდა, 33 წელი მსურსებოდა, რაც ის კონტრდაზვერვაში, — მართლაც რომ შიამაშვებელი ერთი წარუმატებელი ოპერაციების და 2005 წელს ლონდონში მოწყობილი ტერაქტების მოუხვდავად, მის კარიერას საფრთხე კიდევ დიდხანს არ დაუგუქრებოდა, რომ არ რუსეთის ფე-უს-ზე-ს ყოველი პოლიკოინიკის, შემდგომ დიდ ბრიტანეთში თავმეტრებელი ადელქანდრ ლიტვინენკოს მოწამულა ლონდონის ცენტრში.

ეს საბედისწერო შეთხვევა ის ბოლო წვეთი აღმოჩნდა, რომელმაც დიდი ბრიტანეთის ხელისუფლების მომხმობის ფა-ლა აავსო. ლიტვინენკო რუსეთის სპეცსამსახურების ნადირობის ობიექტი რომ იყო, ეს მრავალე წელია ყველაფრის ცნობილია. ამ პირობებში MI-5-ის ხელმძღვანელობას განსაკუთრებული ყურადღება (უპირველესად გარე მეფივალერებისა და ფარული მოხმობები) და სიფრთხილე უნდა გამოეჩინა ლიტვინენკოს მიმართ. მართლაც რა საოცარა ბეფივალეობა უნდა გამოეჩინოს კონტრდაზვერვამ, რომ დღისით-მზისით, რუსეთის სპეცსამსახურების რამდენიმე თანამშრომელმა ინგლისში ლიტვინენკოს ლიკვიდაცა შეძლოს. მეტიც, რუსეთის სპეცსამსახურების მათი მოწყობილი ტერაქტის (ეს რომ მათი ნახვალეა, მგონი, ეჭვი უკვე აღარავის ეპარება) იარაღი, რადიაციული ნივთიერება პოლინიუმ-210 იმხანად სამშინა ადამიანის ვანმართობი-სათვის, რომ შემთხვევა გაეპრობოს, როცა შესაძლო შედეგებს წარმოადგენ.

რუსეთის სპეცსამსახურები ლიტვინენკოს ლიკვიდაცით სამეფირო ვაჟახვალეს ელიზა მანინგ-ბულერს, მათ ჯერ კიდევ შერად ასსოფთ გორდივეკის მოსკოვიდან გაქვეყნის ფაქტი და ამ ოპერაციამ MI-5-ის ამაჟამინდელი ხელმძღვანელის მონაწილეობა. რუსეთის სპეცსამსახურების ასე თავისუფალი მოქმედება ლონდონში უკვე ამკრა გამოწვევა, საინტერესოა, რა სა-სუხო ზომები მიიღვენ ბრიტანელები?

ვინ მონაწილე თიბივინენკო?

დანაშაულის ჩამდენი კონკრეტული პირის თუ პირთა ჯგუფის დასახვლება, სანამ „სკოთლანდ-იარდი“ გამოიძიებს აწარმოებს, უღანაშაულობის პრეფიქცივად გამოჰმდინარე, ნადარეკია. მხოლოდ ის შეუძლებელი ვთქვათ, რომ კვალს მოსკოვში მიგვარათ.

იმედი ვიქონიბთ, რომ მკვლელობის მოტივი, შემეცნებით და შემსრულებლების ენობაში მალევე გაირკვევა და ისინი სათანადოდ დაიხვებათ.

განსი ალადაშვილი

გაცრცელებულია მოსაზრება, რომ მონადირეები სზირად იტყუებიან. სინამდვილეში კი ნამდვილი მონადირე არა მარტო არ იტყუება, ძალზე ცოტასაც ლაპარაკობს. ამ ჭეშმარიტებაში რეკონფესიონების მსურველი გვიცი მიზანდარის მონახობრივი დატარმუნებით. როგორც ახლახან იუწყებოდა გაზეთი „კვირის პალიტრა“, ბატონი გიგო აპირებს ყველაზე ახალგაზრდა და წარმატებულ მოკრევის შესვლას რინგზე. გადამწყვეტ ბრძოლამდე კი „არსებლობა“ სიაშოვნებით ისხენებს საინტერესო მონადირულ ამბებს. 75 წლის მხატვარი, სპორტსმენი და კიდევ ბევრი სხვა პროფესიისა და ტიტულის მფლობელი, ბავშვობიდან ნადირობს. საქართველოში სამონადირეო ძაღლებისთვის სახელად „პერის“ დარქმევის ტრადიციად მას დაუშვკვიდრებია. კინოფილი „ირაჩვეულებრივ გამომგნაშიც“ სცენარისტ რეზო გაბრიაძეს სწორედ ბატონმა გიგომ შთაგონა აგული ერისთავის თეორო სეტერისთვის პერის დარქმევა. ყველაფერი კი ასე დამწყებულა:

მონადირის მონახობრივი

დაუვიწყარი ნადირობა
ცისფერყანწულ ყოლუა
ნადირობისათა ერთად

„ნადირობის სიყვარული ბაბუამ და მამამ „დამაფუძნა“. ბაბუა ერთ-ერთი სუკუეუ-ლი მონადირე იყო საქართველოში. მასთან ერთად უმარე ცნობილ პიროვნებას უნადირა, მათ შორის მამების მეგობარ პოეტ კოლაუ ნადირაძესაც. იგი გვიან შემოდგომაზე სზირად ჩამოდიდა ხოლმე ქუთაისში (ბატონი გვიც წარმოშობით ქუთაისელია. — ავტ.) ტყის ქაიამზე სანადიროდ. შესანიშნავი, სპორტული აღნაგობა ჰქონდა. ერთხელაც ბატონ კოლაუს სტუქსობის დროს მამას რაღაც აუცილებელი საქმე გამოუწინა და მეგობარი რომ არ დაეღალატებინა, მოხივია, პირეს მე გავეყვითედი სანადიროდ. იმ დროს მეექვსე კლასში ვიყავი. ხომ წარმოგიგონიათ, რა დამეშტრებიდა სისარულიყანა. დიდ სტუმართან ერთად სანადიროდ უნდა წამეყვანა ჩვენი მეტეპარი პერი, რომელიც მოგვანებით ბოპულარული გაზადა ფილმმა „ირაჩვეულებრივი გამოგნა“. პერი ერთი ცილა იყო, მამამ რომ მოიყვანა და სახელის მოფიქრება დამავალა. მეც ავიდე ლენინგრადში გამოძიკალი თურნალი „ოხოტნიჩი ვესტნიკი“, რომელშიც სზირად იბეჭდებოდა ბაბუაყმისა და მამაყმის სტატეი-ბი და ფოტოები და იქიდან შევეყვრე ლეკვის სახელი. ძაღლი ჩემს ხელში გაიზარდა და ამიტომაც განსაკუთრებით მიყვარდა. ბატონ კოლაუსთან ერთად ნადირობის წინა დამით არ მიძინია. დილის ხუთ საათზე უკვე მასთან ვიყავი. ქუთაისში პოეტის ყოველთვის ერთ ადგილზე, ნათესაყმად, ცისფერყანწულთა ცნობილ კაფესთან ახლოს ჩერდებოდა. იმ დროს ქუთაისში ტაყისებისა და კერძო მსოუქი ავტომობილების სხენე-

ბაც არ იყო. სულ რამდენიმე მანქანა და-დიოდა და ისიც სატვირო. ამიტომ ფეხ-ით გავყვდეთ გზას. კარგა ხნის შემდეგ საბარგულიანი ავტომობილი, ექვ. „პოლტ-არტრიკა“ შევეხვდა და მის ძაჩაზე აბი-ბელებული ჩავედით კოპიტნარმდე. იქ თხმე-ლის ტყეში უნდა გვენადირა. ისე, ბუჭქარს უფრო ჰგავდა ჭანჭყებში ამოსული თხ-მელნარი. სანადიროდ გავგუნადეთ თუ არა, ჩვენ წინ მოულოდნელად აფრინდა ტყის ქაიამი. ვესრილე, ჩამოვარდა და ასაღებად ვაგვიწი. ბატონი კოლაუც ნანადირევისკენ მიდიოდა. ამასობაში ძაღლმა იოიფეს და-გვასწრო და რაგან ბატონი ვიყავი, მე მომბრუნნა ქაიამი. დავბეჩი, უნდა გავგეგეცა, ვისას ტყვიამ ჩამოაფლი ფრინველი. პოეტმა დიმილით გამოძირთვა ნანადირევი და იმ მიმართულებით დაიკავა, საითაც ჩამოვლე-

ბამდე მივრინავდა. შენ მარცხნივ დეტი, მე კი მარჯვენა მხრიდან ვესრილე. აბა, ახლა ვაგვსრულეთ, ვისას თოფმა იმარევაო. საფან-ტი კოლაუს მხრიდან იყო სასრლო. მეც დავვიანსმე, ნანადირევი თქვენა-შეთი. ხელი ჩამომართვა შეჭების ნიშნად. იმავე დღეს კიდევ ერთ თვინველს ვესრილევი ერთი-დროულად და „ექსპერტების“ შემდეგ ვაირკ-ვა, რომ მე ნადირავეყი.

კოლაუ ნადირაძესთან ერთად შემდეგ-შიც არავირიხელ მინადირა, მაგრამ ის დღე ყველაზე დაუვიწყარი ჩემს ცხოვრებაში. რამდენიმე დღის შემდეგ ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი გუგუმერ კუტუბაძე ცისფერყანწულესა და კოლაუ ნადირაძეზე გვესაუბრა. ამაყად მოვეცი პო-ეტთან ერთად ნადირობის ამბავი. მასწავ-ლებელმა მანამ არ დამიჯერა, სანამ ჩემმა კლასიკელმა გუგა ჭყონამ და ალექსანდრე შენგელიამ არ დამიდასტურეს, რომ სიმარ-თლეს გამოიბოდი. იმ მეთიხელში ქართულ ენასა და ლიტერატურაში არც საკონტრო-ლოებით გამოძინენიათ თავი და არც ვაკვეთილებს სწავლით ვიკლავდი თავს, მაგრამ კოლაუ ნადირაძის საბოლოო საგანში ფრიადი მაინც დამიკმაყლეს.

ნადირობა სამხედრო პოლიტიკაში

სამსატრო აკადემაში სწავლის დაწ-ვეების პირველვე დღიდან ნადირობაში პარტ-ნიოების ძებნას შეუდექი. თან ენატრობდი, ევებს ვინმეს ისეთს გადავეყვარი, აღმოსავლეთ საქართველოში ან აზერბაიჯანის ტერიტო-რიაზე რომ მანადიროს-შეთიკ. გამძიაროლა, მაღლ დამეცობრდით მე, ჯმბრდ კალანდაც, გიორგი ოჩიაური და გიორგი თითობაძე. თითობაძეს მსოუქი ავტომობილი ჰყავდა, სასაცილო „მოსკვიჩი“, სახელად „ჭიჭი-კო“. ერთ დღესაც ჩაესხედით „ჭიჭიკოში“ და წაყვდით ჩათამში კაკაბზე სანადიროდ. მე, როგორც ქუთაისელ ბიჭს, მაშინ კაკაბი

ვალერიან
მიწინაძარი
კოლაუ
ნადირაძესთან
ერთად

თვალთ არ მგავდა ნანახი, გოგი ოჩაიურს კი მანამდე გაუჩინოლი ფრინველისთვის არ ესროლა. ფშვსა და ხესურეთში ღლეკესა და მდინარეებზე თუ მებატონეებს იხეშეს. მოკლეს, თავიდან ვერაფერი მონადირე იყო, მაგრამ მერე ისე გადაინადირა, რომ ბევრ დღეს გამოუყვანა წირვა.

ჩათმაში ჩვენი „ამქისი“ სარდალი ვდმინდი იყო. გზაში მისწნდა, როგორ უნდა მზადდოდა კაკაბზე, ჩათმაშიან მახსოვლობსთანავე წამოიშალა კაკაბების გუნდი და იქვე ახლოში მოინაცვლა ადგილი. გოგამ დაფერდებულ მინდორში გალაუნჯა. დუღლაყად დაარბნინებდა „ჭიჭიჭოს“ ოღრონილი, ნარეკლით დაფარულ მინდორზე, ბოლოს და ბოლოს, გადმოხედილი მანქანდან, გაეცემოდნენ და აღმართის ნადირობით შეგვეყვითა. პირველად რომ ამოვირბო კაკაბი ცხვირწინ, მეგონა, ჩათმაშიანები თვითმფრინავი აიწრა ხეცისკენ. ვესროლე, მაგრამ აუცილებლად ირრეკი ლუღა „კაკაბზე“.

ჩათმის სივრცეში მაშინ სამხედრო პოლიგონი, ტანკდრობი იყო, რომელიც საკმაოდ დაცული გახლდათ და ძალიანაც რომ მოეცემოდნენ, ცხვირსაც არავინ შეეაყვინებდა. სამხედრო წვრთნების დროს ზეზეს კტუფინდი, მაგრამ იმ დღეს რატომღაც დღეც ღვთის ჭკაპანება არსად ჩანდა და ჩვეც აკრძალულ ტერიტორიაზე სანადიროდ შევედით. უეცრად ატყდა ერთი ამბავი. საარტილერიო ცეცხლმა არემარე გააყრა. თვითმფრინავებიდან ბომბებს ყრდნენ... თითქმის ჯოჯოხეთში აღმოჩნდით. გადავირბო, მაგრამ ტყვიანი შიში გვაჭკუო.

მეკლუდი ცეკვის აცვიაში სვამდა

აზერბაიჯანში ნადირობისას ჩვეს სამინდირიან - ჯგუფს მუდმივად მასპინძლობდა შესანიშნავი მონადირე მეკლუდი გამაღვი. მეკლუდი საუცხოო მსროლელია. მისი ინსტინქტური სტერტი „ელკა“ კი ნამდვილად სასწაულის ანტერა. ერთხელაც ელაშხნა ნადირობის წინ მეკლუდთან ესტუმრებდით. გემრიელად გახმობდა და ჩაის მითმევდა. შეხედე ყველას იატაკზე გავერბოდნენ ლოგინი. სტუმრები დაწვევით. მასპინძელი კი

არ ჩქარობდა. ოთახის კუთხეში ფეხმართხმული იჯდა და ლითონის პილზეებს ტრიადა. სულ 15 დატერა.

ყველა ჩვეჩანს უამრავი პილზე ჰქონდა და მეკლუდზე გვეცინებოდა. ეფიქრობდით, რაში უნდა ჰყოფიდა 15 პილზე. მერე დღეს, ნადირობისას, მე და მეკლუდი ერთად მივიდით. კურდღელი გამოისტა, მაგრამ არ ესროლა. გამევირბა, მაგრამ არაფერი მითქამს. მერეიდან იგივე რომ გააკეთა, გვითხე, რას სწავლი-მეთქი. მწელი სათრევი, უკან რომ დაფერუნდებო, მერე ვესვრით. გულში გამეცინა მის თავდაცურად ზღერობისას ორი ზოხობი და ერთი ღერავი მოკლა. უკან რომ გბრუნდებოდი, დანაპირები შეასრულა. ორივე კურდღელს გამოუყვანა წირვა. ცუდად არც ჩვენ გავრვიდვართ, თითოეულმა თითო კურდღელი და ფრინველი მოეზადირე, მაგრამ ყველა პილზე დავხარჯე. მეკლუდს კი იმ 15-დან რვა თუ ცხრა დარჩა.

როგორ გადარჩა თენგიზ იტიკოვანი დატერას

ყველას ათვისების შემდეგ ავღიბდნენ, ავგულის ტბის მიდამოებში გადავირბეკლეთ, რომელიც პოსტსამკოურ ტერიტორიაზე ერთ-ერთი პოსტით სანადირო ავგოდან ითვლებოდა და ითვლება დღესაც. ავგულის ტბის მიდამოებზე ტერიტორიაზე უხედა არის პატარა-პატარა ტბები და ჭანჭუჭიები, სადაც თითქმის ყველა ჯიშის ფრინველი ბინადრობს. ამასთან, აქ არის მხოლოდნი მიმტეხლობის ნაკრები, სადაც ლიცენიებით ნადირობა ნებადართულია.

ერთ დღესაც თენგიზ კიტკოვანმა შემოგვთავაზა, წვიფით ავღიბდნენ, იქ ჩემი მეგობრის ახლო ნათესავი მუშაობს მოსადიროდ და კარგ დროს გავატარებთო. დავუყურე. შევირბა ზოტაკიანი ვიპაყი. მე, თენგიზი, გურამ გაბაშვილი, თენგიზ (შიი) კობახიძე და რეზო კაკაბაძე. თან დამეკვირდა ძალიან დიდი ბარგი და ასეთი დატეხილითი მოძრაობა გაუჭირდა ჩემს „მოცინი“-407“-ს. სანადირო ადგილებზედ უკვე იმდენი ფრინველი ავგოვრინდა, რომ თენგიზმა ვეღარ მითიმინა და გაჩერება

მოხერა. მოიძარგვა „გეკო“, გამოიღო კარი, ჩამოსწია მინა, გაყო ძარაილი და ბატს დაუმზნა. სამხრენ ძალიან შორს ჩანდა, ამიტომაც მანქანი წინ გავეჩეთ. მახსოვლობს სამხრენ შერბობა და გზაზე ვიჯდო მონადირე ამბოღა. რუსი ამბოღა, გრძელკეპანი, თეთრი ქუდი ესურა, რომელიც ბატად მოგვეჩვენა.

1991-92 წლებში, თბილისის მძაიამკლული ომის შემდეგ, გურამი და შოთა მწარედ ხუმრობდნენ, მაშინ ავღიბდნენ თენგიზისთვის სწოლა რომ არ დაგვმალა, იმ რუსს ესროლა, მოკლავდა და ციხეში ამოაყოფინდნენ თავს, ასე თბილისი დანგრევას გადურჩებოდა.

ესეკ მონადირის ცეკლი

საერთოველიან აზერბაიჯანში გადასვლისას მარჯვენა მდელი ლამაზი შოთა მონის. შევეჩვილინის გამო მას გოგი ოჩაიურმა ოქროს შოთა შეარქვა. მის ფერდობზე ყოველ ნათესავზე წყაროები დიდდნენ კუეებს. ერთხელაც გურამ გაბაშვილმა დაიყინა, ოქროს შოთაზე შევართო. ამდროს რომ შევეყვით, გურამმა ჩამუხელა. მიუახლოვდით და რას ვხედავო, დღეკვრია დიდი კუ და თეთრი სალუბითი ჯავშნის უფერავდა. ასე შეუბა სხვადასხვა ადგილას რამდენიმე კუ ბარში ჩასულები მოსახლობის გამოხედაპარე. პილზეები ვეზიხვს, ეს მათი ჩვეულებაა. გურამმა რამდენიმე პილზე გაუწილა, სივრცეზე მოაწვეინა და სასხეთაშირისოდ იკითხა, ამ შოთაზე თეთრი კუ ხომ არ ბინადრობსო. ერთი-ორმა გულმხმა ვიპასუხა, არა, მაგრამ როგორც ჩანს, ვივას ეს ამბავი გულში ჩარჩა, ევზიტკურ კუებს დალუწეო ძებნა და ცოტა ხანში აზერბაიჯანულ პრესაში გამოჩნდა სენსაციური ინფორმაცია, მხოლოდნი მხოლოდ აზერბაიჯანში ბინადრობს თეთრი კუ.

ბედულათი ტბა და გენიოსი მოლო

რეზო კაკაბაძეს ჰყავდა უცნაური მებერი, სახელად ტატუ. ინგლისური სტერტი-გაგაბაყი ვიპაზნო კი იყო, მაგრამ როგორც მონადირე მოიკოვლებდა, თავისთვის ნადირობდა. ძალიან მორწმუნადი ყრისკა ჰქონდა და ამიტომაც ზედმეტი აკეთებდა ნაშულს. კარგა ხანს დგა, შემდეგ თვითონ აფერხდა ფრინველს. ამიტომ რეზო, როგორც კი შორიდან დინახავდა ყავრულ შემდარ ძალს, თავვერდოვლევითი გარბოდა, მაგრამ თითქმის ვიპაზნო, სანამ მონადირე მოიბრუნა, ტატუ ფრინველს აფერხდა.

ერთხელაც გაიქცა რეზო, კაკაბს აფერხა რომ არ დაესწრო, მაგრამ ტატუმ ისევ იქნა. რეზო ისე გამწარდა, მოხინსა პტრონტაში, თოფთან ერთად გადაყვლი ძალს და აფერხდა, მე ვიპაზნო, ადგი და შწ თვითონ ინადირეო. თავსაქმნდნულ ტატუს ისეთი გამოძეგვლებას ჰქონდა, თითქმის

პატრულის ექვზებდა, გვერდები, რეზი, მუტს აღარ ეზიზი. თუკა ტატუს სამუდამო არ დაადგა.

სამდვიროდ, გურამ გურასამუშელს ჰყავდა ასევე ინტელისური სერტონ-ლავერკია, სახელად შოლი. პატარა ტანის სივრცეზანა ძალიან სასწაულებს ახდენდა ნადირობის დროს. სულ ისე ხდებოდა, რომ გარდაბანში საუკეთესო, ვიზიანი ძაღლებით მონადირეებს ეხედებოდათ. მშვიდად გავეყვებოდათ მათ კვალს თავჩაქნდროულ მკლისითან ერთად. მხოლოდ ძაღლს ვუყვარვართ, ერთი გასროლა და, ძოღა ნაბუღს გააკეთებდა. უკან მატარებელი, დღის 2 საათზე ვბრუნდებოდა. მატარებლის მოძლიერებ მონადირეები გაიცვალს ვერ მალავდნენ ჩვენი ნაწადირეების გამო. ასეთი ტანის იყო გურამის თავმებადი და პატარა გარის შოლი.

ასეთი ადლოთი საუკეთესო მეძებრებიც ვერ დაიკვებინა

სამატერო აკადემიის სტუდენტობით ერთად დღემდე ვაწყობ რაფტინგტურებს სხვადასხვა მდინარეზე. ერთხელ ლაშქრობაში მონაწილეობა მონადირეებსაც შევთავაზებო. თენგიზ (შოი) კიბაძე, თამაზ ჯინჭარაძე და შოთა თხილაყა დამთანხმდნენ. ინგურში ბაიდარებით დღემდე მდინარე ალაზანზე. შოი ძაღს ტანტლით თოვით ლავებში ჩაიღო, თუ ისეი გამოძინება, ვესერიო.

რასან შაღდბეგები გვეყავდა ვუნდში, ალაზნის ახლომდებარე წყნარი მონაკვეთი შეგარჩო. თან შოი გაგვიფრთხილო, თოვისთვის თოკი გამოება, რათა წყალში ჩავარდნის შემთხვევაში თოვად ამოვეყვო. არ დამეფერა. მესამე დღეს, მოულოდნელად, შოის თოვი მდინარეში ჩაუყვარდა. იტულებული გავხდით, თოვი მოვეყვებნა. ბანაკი გავშალეთ ლამის გასათევად. სანამ ჩვენ კარებს ვშლიდით, შოი თავისთვის ჩაიწიხებდა. სპინინგსა და სხვა სათევადი მოწყობილობის ჩაპკირკებდა. ბუას საშვერკა ანკის ჩაბაბ, წყალში ისროლა და მდინარის ნაპირს

დაკვეებდა. ასე გავრძელდა დღესანს. უცებ შოი გაქრა. მის ლოდინში დალილილებს სროლის ხმა მოვეყვამს. ცოტა ხანში გაჩერებულ შოიც გამოძინდა. ვვირბოდა, აი, ხომ ამოვიდო. თოვი უქამრო იყო და ანკისის მოსაკლად არსად ჰქონდა, ასე რომ, შოიმ სასწაული ჩაიდინა.

საოცარი ადლო აქვს ამ ცაცს. ერთხელ ტყეში ხიზიბი ამოვრინდა, ვესროლე, ჩამოვადე. მაგრამ ვერ ვიპოვე. ამ დროს შოი საკმაოდ შორს იყო ჩეზბა. როცა მოვიდა, ავეუსერინ, სადამ ვესროლე ხიზიბის და სად შეიძლებოდა დავარდნილიყო. აიხიზა, უნდა ვიპოვო და სანამ თავისი არ გაიტანა, არ მოსვენა. დღესანს კი ეჭბა ხიზიბი, მაგრამ ნაადირეებს მარც მავნის. მასსოვს, იმ დღეს დადავარდა ტყეში. მეორე დღეს დავდა, ზუსტად გაისხნა რომელ ხესთან როდის გაველო და ღანის საძებრად გასწია. რა თქმა უნდა, იპოვა და კიდევ ერთხელ დავაპირკაცა, რომ შეუდარებელი ადლო აქვს.

შეიძლება ერთხელაც არ გაისროლო, მაგრამ...

ჩვენმა ახლობელმა დიმიტრი ხასტუაშვილმა არასოდეს ენადირა, გადაწყვეტია, უცხოეთიდან კარგი თოვი გამოიყვრება და ნადირობა დაეწყო. სახელგანთქილიდან ჩამოვუვდა ახალთახალი „მერკერი“, მაგრამ კარგა ხანს ელო სახლში უქმდა. ერთხელაც, როგორც ეჩნა, სანადიროდ წამოვიდა. მეორე ამ ამავს სულ ხუმრობით იხსენებდა: „მეყვერე ენადირობდით. მე რა მონადირე ვიყავი, ამიტომ ხელმოკარული დავმანჩალებდი. გული ძალიან რომ არ დამეყვერებოდა, ვეცლა მონადირე თითო მწვერს მწვერინდა. ეს ამავი ვერ შეინშნა ეძიბირ კალანდაძემ, რომელსაც არ მოსწონდა, როცა სხვა მასზე კარგად ნადირობდა. თანაც იმ დღეს ფრინველ მოკრძელებული ნადელად ჰქონდა. რომ დამინაზა, გავგებული შუგა, ჩემს ქამარზე ჩამოკიდებულ მწვერებს თივლიდა და ვერაფრით გავყო, როგორ ვაჯობ მას, ცნობილ მონადირეს“.

ბუბა საუკეთესო მეთევზა

ჩვენს სამონადირო სამეგობროში თევზობაც ძალიან გვეყვარს. შოის ოსტატობაზე კი ვამბობ, მაგრამ მეთევზობა შოის ყველაზე გამორჩეული ბუბა კიკაბიძეა. მის თევზობას პირველად რომ ვუყვრე, მეგონა, ვეცლა თითზე ჰქონდა გამომშოლი ანკისი. მასსოვს, ქვიასა თუ ხრამზე ბუბამ იძვინ კალმახი დაიჭირა, რომ ხარშვას ვერ აველიდით. ბუბა ძალიან ხალისიანი ადამიანია. ამიტომაც მის გვერდით ყოფნა სიამოვნებას განიჭებს.

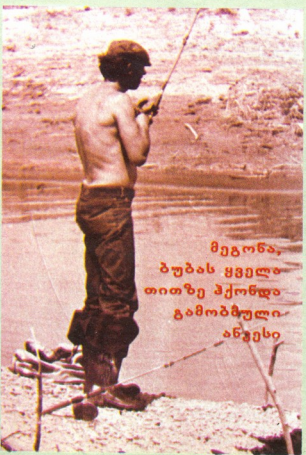
P.S. აქ არ დამთავრებული მონადირეული ტყეულ-მართალი. წინ ძალიან ბევრი საინტერესო ამბი და თავგადასავალი გელით, რაღა თქმა უნდა, „არსენალიან“ ერთად.

პაპა ლომიძე

სამხედრო ტექნიკა

მოგესტენებათ, სპირაი შემთხვევა, როდესაც ქართული სამხედრო თუ სამოქალაქო პირები რუსულ სამხედრო ტერმინოლოგიას იყენებენ. ეს იმიტომ ხდება, რომ მათ ამ სიტყვების ქართული შესატყვისი არ იყინა. ამ ხარვეზის გამოსაწორებლად „არსენალი“ აგრობლებს რუსული სამხედრო ტერმინების ქართული შესატყვისების გამოკვევებს.

котелок – კარდელა
край – კიდე, ნაპირი
край передней обороны – თავდაცვის წინა კიდე
кран зарядный – გასატენი აშვე
крейсер вспомогательный – დამხმარე კრესერი
крейсер линейный – სახაზო კრესერი
кривизна траектории – ტრაექტორიის სიარულე
кромка – ნაწიბური, პირი, ნაპირი
кронштейн люльки – საკიდელას კრონშტეინი
кронштейн прицела – სამიზნის კრონშტეინი
круг – წერე
круговой – წრული
„кругом“ – „ზერვისაკვე“
кружало – ქარგული
крупнокалиберный – მსხვილკალიბრანი
критизна – დახრილობა
крутой – ციცაბო
крылатый – ფრთიანი
крыло – ფრთა
крючок спусковой – სასხლეტი კუჭკი
купол – გუმბათი
куртка – ქურთოკი
кухня походная – საველე საშარეული
кучность стрельбы – სროლის მძერვლობა
лагерь – ბანაკი
лаз – საბრობი
лебедка – ჯალამარი
легковоспламеняющийся – აღვლადალებადი
легкораненый – მსუბუქად დაჭრილი
ледокло – ყინულშკრეული
лекало – მრუდოვარი
летно-тактически – საფრენისმო-ტაქტიკური
лётка – სახელდახელი (ამოცანა, თაობანი)
линейка – სახაზავი

შინაღმაში სსსრ-ში და სსსრ-ში რამონაჟირი USS IOWA

ამერიკული სახაზო ზომადის უნიკალური ისტორია

1989 წლის 19 აპრილს კუნძულ პუერტო-რიკოს რაიონში მცურავ უზარმაზარ სამხედრო ზომადზე დიდი სიღლიერის აფეთქება მოხდა, რომელმაც ერთ წამში შეიწირა 47 მეზღვაური...

ეს ტრაგედია ამერიკულ სახაზო ზომადულ „აიოვაზე“ დატრიალდა. მისი 16-ლიუმიანი (406 მმ-იანი) კალიბრის ქვემეხის დატენვისას ჭურვი გასკდა. საერაულოდ, ჭურვის აფეთქების მიზეზი დენიის კოჭის ალღება უნდა ყოფილიყო.

ალბათ, სწორედ ეს ტრაგიკული შემთხვევა გახდა იმის მიზეზი, რომ აშშ სამხედრო-საზღვაო ფლოტის შემადგენლობიდან მესამედ და საბოლოოდ ჩამოეწერათ მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი და მრისხანე საბრძოლო ზომადი.

„აიოვა“ სახაზო ზომადლების, როგორც საბრძოლო ზომადლების კლასის, უკანსაგნელ მოპოვანად იქცა, რომელსაც ამასთან, ძალიან უცნაური ბედი ჰქონდა. არსებობს 52 წლის განმავლობაში სამჯერ მიიღეს ფლოტის შეიარაღებაში და სამჯერვე ჩამოწერეს!

ამერიკული სახაზო ზომადების ისტორია სათავეს ჯერ კიდევ მეორე მსოფლიო ომის დაწყებამდე იღებს. ვაშინგტონში ზვდებოდნენ, რომ ადრე თუ გვიან ამერიკული ფლოტი წყნარ ოკეანეში გაბატონებულ ძლიერ იაპონურ ფლოტს დაუპირისპირდებოდა.

აშშ-ის სტრატეგიკულმა გადაწყვეტა, აუშენებინა რამდენიმე უზარმაზარი სახაზო ზომადი, მათ უმეტეს, რომ ამერიკის დაზვერვას ინფორმაცია ჰქონდა იაპონიაში ანალოგიური კლასის „ამატოლს“ ტიპის სახაზო ზომადების აგებაზე.

1943-45 წლებში აშშ-ის სამხედრო-საზღვაო ფლოტის შემადგენლობაში მიიღეს ოთხი სახაზო ზომადი „აიოვა“, „ნიუ-ჯერსი“, „მისური“ და „კისკონსინა“.

მრისხანე ამერიკული სახაზო ზომადების გამოჩენამ დააჩქარა იაპონური ფლოტის დამარცხება წყნარ ოკეანეში. სხვა თუ არაფერი, მათ გემზანზე 9 ცალი 406 მმ-იანი (სამ კომპურაში, თითოეულში სამი ქვემეხი) და 20 ცალი 125 მმ-

აფეთქება ქვემეხების საბრძოლო ნაკვეთურში (მარცხენა ფოტო) მოხდა

1989 წლის 19 აპრილი. ეკიპაჟი აფეთქების შედეგად გაჩენილი ხანძრის ჩაქრობას ცდილობს

ეკიპაჟი საზაზო ხომალდის
გემბანზე მოეწყო

იანი ქვეშე იყო დამონტაჟებული. მათი ერთდროული ზალის შანსს არ უტოვებდა მოწინააღმდეგის ხომალდებს. ასეთი ზალის შემდეგ ასევე ადვილი იყო საზღვაო დესანტის გადასხმა მტრის მიერ კონტროლირებად სანაპირო ზოლზე.

სხვათა შორის, სწორედ „მისურის“ გემბანზე მოიწერეს ხელი იაპონელებმა მათი ქვეყნის კაპიტულაციის დოკუმენტს. დავებურწინდით „აიოვას“ უნიკალურ ისტორიას. იგი 1943 წლიდან ჯერ ჩრდილო ატლანტიკაში დატყუარდა. სწორედ „აიოვამ“ ჩაიფანა აშშ-ის პრეზიდენტი რუზველტი კასაბლანკაში. მოგვიანებით, „აიოვაც“ წყნარი ოკეანის ფლოტში გაამწესეს. მეთრ მოფლიო ომის დამთავრებთან რამდენიმე წელში, 1949 წლის 24 მარტს „აიოვა“ ჩამოწერეს და დაიწვეს ფიქრი მის შემფგომ ბზეხ.

„აიოვას“ ჯარიოდ დატრა არ ასცდებოდა, რომ არ დაწვებულიყო ომი კორეაში. 1951 წლის 24 აგვისტოს „აიოვა“ მეთრე ჩარიცხეს აშშ-ის სამხედრო-საზღვაო ფლოტის სიაში და ჩრდილო კორეაში

ეის სანაპიროს მიაწვენს. ჩრდილოკორეულ კომუნისტებს, მიუხედავად იმისა, რომ საბჭოთა კავშირი და ჩინეთი დიდ დახმარებას უწევდნენ, არ ჰყავდა ისეთი საბრძოლო მცურავი საშუალებები, რომლებიც მისსავე „აიოვას“ ყურადღების საგანი გახდებოდა. ამიტომაც „აიოვას“ 406 მმ-იანი ტურეები, ძირითადად, კომუნისტთა კორეელების სახმელეთო პოზიციებს დაატყდა თავს.

დამთავრდა კორეის ომი. „აიოვა“ კვლავ პაერში გამოკიდა, რადგან ამერიკული ფლოტი ატომურ წყალქვეშა ნაგებსა და რაკეტებზე გადადიოდა. 1959 წლის 25 თებერვალს „აიოვა“ მეთრე ჩამოწერეს.

ვიეტნამის ომში „აიოვა“ არ გამოუძახებიათ (ვიეტნამის ნაპარებს მისი თანამომე „ნიუ-ჯერსი“ ბომავდა, რომელიც ასევე მოხსენს კონსერვაციადან). სამაგიეროდ, 1984 წლის 28 აპრილის სერიოზული მოღერწისაციის შემდეგ „აიოვას“ მესამედ იღებს თავის შემადგენლობაში ამერიკული ფლოტი.

„აიოვას“ საფუძელიანი მოღერწი-

ცია ჩაუტარდა, რის შემდეგ მეთრე მოფლიო ომისდრინდელი საზაზო ხომალდი თანამედროვე სარაკეტო ხომალდად გადაიქცა. მის გემბანზე დატოვეს ქვეშეები, ოლნდ მათ გვერდით ფრთისანი რაკეტების „ტომპაკეების“ (32 რაკეტა) და ხომალდსაწინააღმდეგო რაკეტების „პარპურების“ (4 რაკეტა) გასაშვები დანადგარები დაამონტაჟეს. გაძლიერდა ხომალდის სახენიტო საშუალებებიც.

300 მ-ის სიგრძის „აიოვა“ სიქარეს არც მანამდე უწიოდა (ცურვის მაქსიმალური სიქარე 33 კნაში იყო), თანამედროვე სარაკეტო შეიარაღებით აღჭურვის შემდეგ კი იგი თავისი მწინეწელობით თითქმის ატომურ ავიამზიდების გაუსწორდა, თანაც „აიოვაზე“ თითქმის იმდენივე მეზღაურო მსახურობდა (2800 ოფიცერი და მატროსი), რამდენიც საშუალო ავიამზიდზე.

„აიოვას“ მოღერწიზა 405 მონ დოლარზე მეტი ღავდა. ამხელა თანხის დახარჯვა 40 წლის საბრძოლო ხომალდზე უფრო იმაზე მეთითებდა, რომ ამერიკული ფლოტი კიდევ დიდხანს აიპირებდა „აიოვათ“ საბჭოთა ფლოტის დაშინებას, მაგრამ 1989 წელს მოხდა ის ტრავედია, რითაც ეს სიტუაია დაიწწყო...

საქმეზე კომერაში ღნთის კოჭის ააღებისა და შესამაშისად, 406 მმ-იანი ტურეის აფეთქების შედეგად გამოწვეული დაზიანებები ნაწილობრივ შეაკეთეს, მაგრამ 1990 წლის 26 ოქტომბერს „აიოვა“ საბოლოოდ ჩამოწერეს.

სავარაუდოდ, „აიოვას“ აღარ ეღირებოდა ფენიქსივით ფერფლიდან მეთითხედ ადვდომა. იგი კალიფორნიის ნაპირებთან მიატურეს და მის გემბანზე მუზეუმს გახსნიან. ანალოგიური ბედი ეწია „აიოვას“ თანამომეებს – „ნიუ-ჯერსი“ სამხედრო-საზღვაო მუზეუმში დგას, „ვისკონსინი“ ნორფოლკში მწახველების იღებს, ხოლო „მისური“ კი ცნობილ პრელ-პარბორში მცურავ მუზეუმადაა გადაკეთებული.

ირაპლი ალადაშვილი

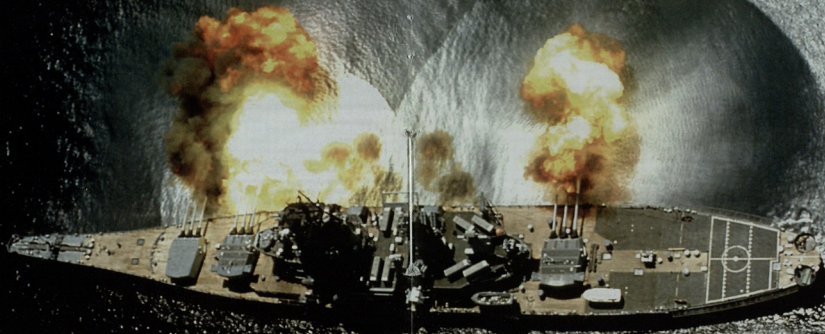
„აიოვა“ მშრალი დოკში

406მმ-იანი ტურეის გასროლი-
ნის ნაბრძოლშილი ძლიერი
საპაერო ტალღის გამო
ზღვის ზედაპირი 25 მ-ის
რადიუსში ერთი მეტრით
დაბლა იწევს

2007

USS IOWA

	იანვარი	თებერვალი	მარტი	აპრილი	მაისი	ივნისი	ივლისი	აგვისტო	სექტემბერი	ოქტომბერი	ნოემბერი	დეკემბერი
ორშ.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
სამშ.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
ოთხ.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
ხუთ.	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
პარ.	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
შაბ.	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
კვ.	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30

LEGION ETRANGERE

საქართველო

დაძაწილი იმ „არსენალი“ Neli

კასტელნოვარი პატარა ქალაქი საფრანგეთის სამხრეთში, პირენეის მთაგორებთან. ლეგიონის მე-4 პოლკის გარდა იქ საინტერესო არაფერია. მე-4 ლეგიონის ყველა წარწილისგან განსხვავდება, რადგან მას საბრძოლო სტატუსი არ აქვს. მასი მოვალეობა ლეგიონის კარგების მომსახურება. იქ იწოდებიან მომსახური ლეგიონერები, აქვე გადის მომსახურებას კარგები და სერანტები კვლავიკაცის ასაძაღვლებად.

ოთხთვიანი წვრთნა ე. წ. ფერებში მამდაწარები. ჩველ დროს სამი ფერმა იყო: Bel air, Reissace, და La juice. მე Reissace -ში ვიყავი.

დღეგრძეობის პირველი რიცხები იყო. ქალაქი მორარეპოლი ამხრთი შეგვარდა. ყველანი დაძაბულები ვიყავით, თითქმის არაყენ ლადარკობდა. ავტობუსი საყარაულის გასვლა, მარცხნივ შეუჩნა, სამხარეულისა და სადღესასწაულო დარბაზს გაუსწორდა და მალე ავტობუსური სივრცის წინ გაჩერდა. აქ მე-3 (ყვეთელი) ასეულის ყაზარბები იყო განთავსებული. თავად წაწილი თოქუთხვად განლაგებული შერბების რიგს წარმოადგენდა, რომელიც ერთმანეთისგან უზარმაზარი სადღესასწაულო პოლიტი ჰქონდა. პოლიტის ზეშთაა წაწილი, მაღალი ამბუჯი, საფრანგეთისა და ლეგიონის წითელ-მწვანე დროშები ფრიალებდა.

ავტობუსიდან ჩამოსვლისთანავე გადავჯივალეს და ვიბრძამდეს, გაზარბამ სირბილი შეუძლებელიყო. ჩველს ცაზარბები მესამე-სართოლზე, გრძელი კულოარის გასწვრივ განლაგებული თაბები ჰქონდა გამოყოფილი. ბარგი ზურგზე მოვიკიდეთ და სირბილით

ნაწილი III (წვრთნები ფერებში)

„არსენალი“ ადრინდელ ნომრებში საკმაოდ დანერგულით განიხილა საფრანგეთის უცხოური ლეგიონის ისტორია, მასში რეკრუტების მიღების წესები და ა.შ. თუმცა მას შემდეგ უკვე საკმაო ხანის გავიდა და თან მკითხველების ინტერესი ამ თემისადმი არ განელებულა. ვინაიდან იმ პერიოდში „არსენალი“ შედარებით მცირეფორიანი გახლდათ, ბევრმა ჩვენმა დღევანდელმა მკითხველმა ვერ მოახერხა იმ პუბლიკაციების გატანობა. ამიტომ სავეტილურად მათთვის, ვინც დაინტერესებულია ამ საბრძოლო შენაერთით, ერთი ქართველი ლეგიონერი ირაპალი მამარაშ-30-ლი მოგვხატნეთ და ისიც გულისხმიერად დაგვთანხმდა მოეთიხაროლორ ლეგიონის, ისე მასთან დაკავშირებული საკუთარი ისტორიაც.

აველი მესამე სართოლზე, კულოარში რომ გახვდეთ, ვერ საბრძოლველში და საშაპები უნდა გაიარო. შესვლისთანავე გაჩერდი, უფრო სწორად, დანახვამ გაჩერა. ატყაყტ მოელ ატყაყტობაში ჩატყაყტ ლეგიონერი იქა და მისიხვდა. თავზე კარალი ეჭვა და გამწარებული დაგვირბოდა რაღაცას ფრანგულად. ვარისკაცი რამდენიმე მოძრაობის შემდეგ ჩერდებოდა და აქიბებეს ატყაყტა. თელი წურწურით ჩამოსვლიდა და სულს ძლივს იტყაყტა. ვარში ვინც ყოფილა, მთ ეს სცნა არ გაკვირდეს, მაგრამ უცნაური ის იყო, რომ ლეგიონერის ჩაფხუტზე ანთებული საწილი ჰქონდა დამტყაყტებული გათყაყტებული ეჭვრეულით ამ ასურულ სტყაყტ. წლებს მერე გავიგე, რომ ასეთ „საჩვენებელ“ გამოსვლებს უწოდებენ ხოლმე ასაღმოსვლებს, რათა გვეჩვენოდა, ვინ იყო იქ უფროსი.

კულოარის გასწვრივ მოგვყავდეს და საბრძოლო თაბები გამოგვეყვას. მხოლოდ ერთი საათის შემდეგ მოვეცეს თაბებში შესვლისა და ბარგის კარგების დაღვრების უფლება. საბრძოლო მშვენიერი იყო. ასე, 30 კმ თაბებში 7-8 საწილი დგა (საბრძოლო გათიხრთი ამ საწილებზე წილთა ერთი საბრძოლველ იყო. არაფრით ჰგავდნენ ჩველს საწილრი საწილებს). გათიხრ და რბილ მატარასზე ორი თეთრი ზურაირ და ფორთოხისფერი პუდლი იყო გადაფარებული. ბაღშიმს ცხველად გრძილ მუთაც იდო. ერთი სული ეჭვრებოდა, რილის დაწვევრიდებოდა. ახლა ეს საწილები ამ გადატრულ სამკარბში ერთადერთი თაბისი იყო. ყოველ საწილთან რბინის რუხი კარადა დგა. გვერდით თაბში სამი ხელაბანი და საშაპე იყო. ყველაფერი სისუფთავისგან პრიადებოდა. ფრანგრიდან წაწილის გასწვრივ გამოვლი რკინიგზის რუხები მონიშნა. დღემო რამდენიმეჯერ ჩაიქილილხდა სწრაფი მატარებელი TGV. ოპ, როიორ მწერდა ხოლმე იმ ხალხის, ამ მატარებელში რომ იყდა. ეს რუხები და მატარებელი გარე სამკარბისა და თაბისუფლების სიმბოლოდ იქცა.

რკინის კარადაში ყველაფერს თაბისი

ადგოლი ჰქონდა. კარადის თავზე ზურგნაწია და ჩაფხუტი ეჭვწიო (ზურგნაწია ყოველთვის გამოხდებული უნდა ეჭვრიდეს, რათა განგახის გამოცხადებისას უცხად მოვეყვდო ზურგზე). ჩველს თაბის გვერდით თაბისთან პატარა კორიდორი ატყაყტა. მის თავში მოგზიო ატყაყტ იყო, საღვც სიგარტის ეჭვწილით და ფესსატყაყტებს ეჭვწილით.

ასეული საშაბოლოდ შეჩნაბა განლაგებული. პირველ საწილზე ბოროტი და ასაბოთურის (კაბიტის) თაბისა. მთერე მესამეზე კი სხვადასხვა ოცეულის ყაზარბები.

წაწილი კარგად არის ატყაყტებული. თიხი ასეულის ადმინისტრაციული შეჩნების გარდა, არის სტაბილი საწილები ბილითა, საბრძოლო დარბაზში, ტრანკუილური და ხელაბოლო ბრძოლის სტყაყტით, 25 მანია გადახურული აუზი, 300 მანია გადახურული ტარი (ასე რომ, საცეცხლე მომარბები ადგილზეყვედვიდით). არის სროლის საბოლოატყაყტო (დღე ერთანზე ბრძოლის სხვადასხვა სტყაყტის ატყაყტებზე და შენ ატყაყტებთან ამ სხვა არადიან ლაზურის სხვედით ისერი). საბანკე ტარ დარბაზისა და ბარის თავზე რამდენიმე პატარა მაღაზიაც არის (ჩვენ მაღაზიებში შესვლა, როგორც ყველაფერი სხვა, სასტყაყტე გვერძებოლები). წაწილის შეჩნისასეული ხელაბანკეზე საგადატყაყტოა. საბილიტინი ლახმანკე მაღალი მაღალი დონეზე. თუ ვარისკაცის ადგილზე ვერ უტყაყტებოდა, ტყულებს საგადატყაყტო მაღაზიები. წაწილის შემდეგნილობაში სამი ე. წ. ფერმაც შედის, რომლებიც კასტელნოვარიდან 30-40 კმ-ის დაშორებით მდებარეობს.

სასეცხლად რამდენიმე დღეში იარაღი დღეგრძევის და ფრმამი გავტყაყტებო, რომელიც პირველს მასაღებოტანთ არის. ის თიხი კვრია, რომელიც იქ გატყაყტებო, საკრეცტყაყტო ბანაკი ყოფნას უფრო ჰგავდა, ვიდრე ვარში საშაბურს. ყველა ჩვენგანი ფიზიკური და ფსიკიკური შესაძლებლობების ზღვარზე მოვიდა (ზოგიერთმა გადააბეჯა კოდე). შამ-შოლს, უხილბასა და სტყაყტის დღეგრძეობის

თოვლ-ჭაბი და ტყალსა და რბილში გამავალი ქარც დაეშვა. თიხი კერის გამწვანებში II კოლოფში დაეკლდა.

გეოლოგიური ძეგლი, მტკვრული ფერ-მის შერბილად, რომელიც არც ფერადი ჰქონდა და არც კარი. თიხებში სველი საწოლები იყო ჩართებული. თან აუცილებელი ნივთების მტკი არაფერი გვქონდა. დღის სუთ სათიურ კარბალის ყვრილი გვალვებისა, ტრუსების ამარა გამოძირბილი გარეთ და ფერბის წივ ვეწყობილი (წვიმა თუ თოვდა, ამას მნიშვნელობა არ ჰქონდა). კარბალი აუქ-ქარცულად გადაგვიდოდა, სომ არეინ გაიპარაო, და მხოლოდ ამის შემდეგ შეგვცხო ჩაგვეცა და ხელ-პირი დავგებანა (რა თქმა უნდა, ცივი წყლით). ფერბის დღავების შემდეგ სასუს-მოდ კრით წუთი გვეცხოდა (სანდასან საუბრებს ადგილზე ტყინულითაც ვეძიებოვით). მთელი თიხი თვის გამწვანებში ტანი სახაფ-ული ფორმის მტკი არაფერი ჩაგვეცვამს (კიდევ კარგი, რამდენიმე ხელი გვექონდა). ყველა ბრძანებას სირბილით ვასრულებდით. 7 საათისთვის იცვლები წყვილობდა. ღიერ-ტანტაჟი პატარას ჩაბარებდა და სირბილით მიგვევლიდა ფერბიდან გასასვლელ გზას. 8-10 კი-ანი კროსის შემდეგ უკან გვრუნებოდა. შპაის მასალებად და თვის წესრებში მოსყვანად 10 წუთი გვეცხოდა (სულ სამი სამაზე გვექონდა და 32 კაცს 10 წუთში უნდა მოგვეწირა ბანაობა). დღავების სას-ტიკად ისეგებოდა ახლომდებარე გორაზე არბით. რეკორდი 14 ასელ-ჩამოსვლა იყო. პირველი ასვლის შემდეგ მუხლები გვეცხო-ბოდა და წარმოიდგენო, რა დღეში ვიქნე-ბოდით. დაახლოებით 10 სთ-იდან 12-მდე სასწავლო დარბაზებში სხვადასხვა კურსი ვეიტრადებოდა (ფრანგული ენა, ავტომბატის დამლა-აწობა, ორიენტაცია, რადიოს მანერა, პირველი დამხმარება თუ ქიმიური თავდაცვა), რომლის დროსაც დავდიობ გვეტრადებოდა. რამდენჯერ დავგებინა ვეწხერ მგებობას და ოტკაქუე დავარბანს გვეუცხოებო. 12 საათზე ორწუთიანი სდღილის შემდეგ (დროში ჩატევა არცთუ ძალიან ვეძიებოდა, რადგან ვანსეკერ-ბულ ულუფას ხელად გადავსასწავლიდით),

ავტომბატებს, ამერიკიასა და ხელეკუმბრებს ავიღებდით და ახლომდებარე პოლიგონზე გავრ-ბოდით. სროლის, ხიხების, სირბილისა და ტა-ლანში კოტრბალის შემდეგ იარაღს ვამარე-ბდით და წინაღობების გადალახვას ვეწევი-დით. ერთი რიგის გადალახვის შემდეგ სულს ძლივს ითქვამ (ნორმატივები 5 წუთია). ჩვენ თიხეგარ ან ხუთეგარ ვეძიებოდით. გაი-ფლანგებოდით და გატალახიანებულები უკან დაბრუნებისას ფერბისთან მტკვრე ტბასთან ექნერდებოდით. სანამ ტბის შუამდე არ შეგვეკრავდით, უკან გამობრუნების უფლება არ გვექონდა (ანერის პირველ რიცხვებში ტბაში შესასვლელად ყრბილის თხელი ფეხა უნდა ჩაგვეტყრია). უკან დაბრუნებულები მშრალ ფორმას ეცეცამით, თოქცა სინესტის გამო ბოლომდე მშრალი არასდგის ყოფილა. ბაიონეტის გაბრბილებით და სწრაფ ვან-შაშზე მდებდით. ვანშნის შემდეგ ისევ სას-წავლო დარბაზში გვრუნებდით 10-11 საათ-მდე. ამ დროისთვის უკვე ზომიერებით ვიყვი-ბო, აზრობების უნარი ადარავის გვექონდა. 11 საათისთვის დამხმარების უფლებას ვაკლდე-დენ. სახელე ტომბარბაში ჩაწეწებდით თუ არა, იმამსევე ჩაგვეტყინებოდა. ასე 2-3 საათისთვის განებამ იწყებოდა; თიხებში კარბალები და სწრაფტანტი შებრბილდნენ, ფეხები ტყეობით ისროდნენ და საწოლების ქვეშ სასწავლო ხელეკუმბრებს გვავდებდნენ (რომელიც თიხი ფეხებისმიგვარი ნივთიერებით არის დატენი-ლი და აფეთქების შემდეგ ყველაფერს მტკირთ ფარავს).

სასწრაფო ჩაეცეცამით, ზურგანთის, ავტომბატის ავიღებდით და სირბილით მუ-დებით ახლომდებარე ტყეში ან მძიმეპარე მთის მწვერვალზე, სადაც სამკაცეს საწერებს ეონხრბდით და საბრბოლო პუნქტებს ვამზა-დებდით. ერთი-ორი საათი თვის ვანსეკერ-დნენ და შემდეგ ისევ თიხიდან იწყებოდა სრო-ლა, ყვრილი, აფეთქებო.

ერთხელ, მახსოვს, სანგრიდან წამოგვეყრეს და ფერბში სირბილით დავგებარქვს. კარბალს გვიბრძანა, ყველაფერი გაისადეთ და გვერდზე გადასვეყიო. მოგზედი, რაღაც ძლიან ცუდს გეიპარებდა, რადგან ხელში სახანძრო შლან-

გი ექვრა. ვიფიქრე, დავასველებს, ისევე ჩა-ეცეცამო და სირბილით დავგებრუნებოთ სან-გრიდან-გან-მოქო. მართლაც ერთიანად გავგებურ-ბა, მერე კი მშრალი ტანსაცმლის ჩაცმის მაგ-იფრად ბაიონეტის, ავტომბატის, ჩაეხუტვის ად-ბა და საწერებში დაბრბუნება ვეიბრძანა. ასე, ტრუსების ამარა გავატარებო მთელი დამე-ტრუსებამდე ტრბალით სასეგ სანგრიდან. ავტო-მატებზე ხელგინ ვეგვეტინებოდა, გასაბიბობად კრობანეთს ვეხუტებდით ან აჭიბებებს ვა-კოვებდით. მგერა, დღიამდე ვერ გავატარბდით. კანკალს ისე ატანდა მთელი სხეული, რომ სიტყვას ვერ იტყობი გამართლად. გამო-ინის ფერბში დაბრბუნებით, ტანი გამო-ეცვლებო, მერე მოგვადწევენ და სწრაფ-შეგებს ყველას, ვისაც შინ დავტანება უნდოდა. ერთი ნადიგის გადაღება უბრძანა. ნანგერი ოცე-ლი გამოვიღე. აღბო, მტკი გამოვიდოდა, მა-გრამ ტყინი ისე მტკიდა ვაგებოდა, მისი ნათქ-ვამბად ერთი სიტყვაც არ გავიბა (რა თქმა უნდა, არეინ გავუტყნა, ეს მხოლოდ და მს-ხოლოდ ტესტი იყო. როგორც გამოხულებს უფრო სასტიკად სვიდნო, ხოლო მათ, ვინც არ გამოვიდოდა, მტკი პატებით ეცხრობდნენ და საბოლოო პუნქტებამდე პირველი აფე-ლივით დაიკაცეს). ამის დღეშტეცო ფრანგული ენის უცოდინებობა (ბრძანებებს ვერ ვეგებდით, ეს კი სასტიკად იხსევნებოდა). მდებდით ფსიქოლოგიური ზეწოლა. ისეთი ავტობა-ნოზი გვექონდა, გადატყეგული თიხიდან და ტყეებდან სისხლე ვევიდო. მუდმივი სინესტ-ტი შეხიბრების საშუალებას არ იძლეოდა. ავტომბის შემდეგ თოქო სისხლისგან ვარბი-ფერი ხელვბოდა.

ფერბში წყრბინებს 50 კი-ანი ეწე. კბის მარბი ამოაფრებს. ამის შემდეგ საზეიმოდ ღებ ფიცს, მერე კი იხურავ თიხი კბის (ლეგო-ნის სიმბოლი). ვინც მარბში ვერ გაივლის (სხვადასხვა მიზეზის გამო), შპნის კიდევ ერთხელ აძლევს. მარბის გავლა აუცილებე-ლია.

მე ფიქრი ულამაზეს აფგოლას, პირებს მიბეზო, რეწასპნის დრომდელი სასახლის ენოში დღევე სიმბოლით ვიბრბო, ეს მარ-ოლაც დღივ განტეცა. გადატარბლის ერთე-ვო კომპენსაციას ვამაგებო. იყო, რომ რაღა-ცას მაღწეო, იყო, რომ თვის არ იხურავდი და ეს დავიფიქრე. ყველაზე ძელი ფიქვის ტექნი-კის დამახსოვრება იყო, ამტკი ფიქრებეკრავად ვსწავლობდი. აი, ფიქვის ტექნიკის მახლო-ბით ოარგამბი:

1. ლეგონერი, შენ ხარ მოხალისე, რომელიც საფრანგოს სამაქიას და თავდაღებით ემ-სახურებს;
2. ყოველი ლეგონერი წარბიბობის, რა-სის თუ სარწმუნობის მოუხედავად, არის შენი მძა, ეს შენი სოლიდარობით უნდა დაამტ-კიცო, რომელმაც ჩვენ ერთი ოჯახის წევრები უნდა გავგზავნოს;
3. ლეგონერი, რომელიც ლეგონის ტრადიციებს პატივს სცემს, უფროსობას პა-ტივით უნდა ეცხრობოდეს, დისკიპლინა და

შეკვრებმა სუთ წუთიზე მტკიბანს არ გრბილდებოდნენ. თიხეზდეს ვინეცვლიდით და სულს ძლივს ეთივებდით. ბიჭებს ფეხებიდან სულ სისხლი სდიოდათ

ძიობა მისი ძალია, სიმაძვე და თავდადება კი შენს გამოჩენილობაზე მეტყველებს;

4. შენი ჩაცმულობა შენს სამაგვეზე უნდა მეტყველებდეს, ქვევა ასევე სამაგვითა და თავბრუსხვევით უნდა გამოიჩენდეს, ხოლო შენი საცხოვრებელი ადგილი ყოველთვის მოვლილი და სუფთა უნდა იყოს;

5. ელტურთი გარისკავო, იშვიათები დიდი სიმაკვრით, შენ ხელი არის აარადი, რომელიც შენითვის უფროფასესია, გვერდებს მუდამ კარგ ფიზიკურ ფორმაში იყოს;

6. გაქვს წმინდა მოვალეობა, დავალებს ყველაფრის ფასად შესარული;

7. ბრძოლაში დავალებას სიძულვილისა და შურისძიების გარეშე შესარულიც, ასევე პატივს სცემ დამარცხებულ მოწინააღმდეგეს.

არასოდეს, არავითარ შემთხვევაში არ მიატოვებ არც დაჭრილობას, არც დაღუპულებს და არც შენს იარაღს!

N'abandonne jamme ni tes morts, ni tes blesses, ni tes armes!

ფიცის მიღების შემდეგ უკვე სრულფასოვანი ლეგიონერი ხარ.

შესვენება ხუთ წუთზე მეტხანს არ გრძელდებოდა. თავბრუსხვევითი და სულს ძლიერ ვითქვამდით. ბიჭებს ფეხებიდან სულ სისხლი დავიდოდათ

ის, რომ ლეგიონერი გახდი, არაფერს ცვლის. წერთები ისევ გრძელდება.

მეოთხე თვის ბოლის იწყება საბოლოო ინდივიდუალური გამოცდა. დავალებათ შედის ტაოიგრაფია (რუკითა და კომპასით დამსუფთავებული ბაღისშემის მოძებნა), მტრის ლოკალიზაცია და კოორდინატების მაცე-

მა, სროლა, სირბილი (კუპურის ტესტი), რადიოტექნიკისა და ქიმიური თავდაცვის ცოდნა, ათკილომეტრიანი სირბილი მთიან ადგილებში, ყუმბარის ტყორცნა და ლულაზე ჩამოსაკმელი ხელეუბნარების ე. წ. FLG-ს სროლა ორ პოზიციაში. და ბოლის, რეკრუტებს მხოლოდ RAID

ლაიონის შეიარაღება

პისტოლმტატები:

1. MAC 50 (Manufacture d'Armes de Chatellerault) — ის ლეგიონის სტანდარტული შეიარაღება იყო მე-20 საუკუნეში: კალიბრი 9x19 Parabellum-ი, მასა — 860 გ, სიგრძე — 195 მმ; ლულის სიგრძე 112 მმ, ცხრაგზისიანი მჭიდოი. ეს მოდელი აღარ ავსოფილებს 21-ე საუკუნის ბრძოლის ველის სტანდარტებს, ამიტომ მას წელ-წელა ბერეტას ტიპის პისტოლმტატებით ცვლიან.

2. Beretta 92 — კალიბრი 9x19 para, მასა 975 გ; სიგრძე 217 მმ 15-გზისიანი მჭიდა.

ავტომატები:

1. FAMAS (Fusil Automatique manufacture d'armes de stEtienne) — ფრანგული არმიის შეიარაღებაში 70-იანი წლების შეიარაღებაში შევიდა. მას ფურცურის-ტულ ფორმასა და იმ დროისთვის სივარტულ Bulpap-ის სახეობის მქონე სპეცტაიკობით ეწვიო უფროუბრუნე. უკა-

ნასიქელი 30 წლის განმავლობაში „ფამასმა“ გამოცდა წარმატებით ჩააბარა (თუ შედეგელობაში არ მივიღებთ პატარა-პატარა მონიფიკაციებს). პირადი გამოცდებიდან გეტყვით, რომ ძალზე ზუსტი იარაღი (300 მეტრზე 30 სმ-ის რადიუსის წრეში ვდებთ ოპტიკური სამსხნის გარეშე). კალიბრი: 5,56 X 45, სიგრძე — 757მმ; მასა — 3,930კგ; 25 ან 30-ტყვიანი მჭიდოი. FAMAS-ს ორი გასაშლელი ფეხი აქვს, რომლებიც ძალიან აადვილებენ გრძელ მანძილზე სროლას. ბოლო წლებში FAMAS-ის მოდერნიზებული მოდელებიც გამოვიდა, ოპტიკურ სამსხნეებად Aimpoint-ის ტიპის კოლიმატორულ სამსხნეს ეხმარობდით. არსებობს FAMAS-ის ლული-სტეკმა ყუმბარასტყორცნიანი ვერსიებიც.

უშეტესად ლულაზე ჩამოსაკმელი ყუმბარებს ეხმარობდით (ი.წ. FLG). ფამასიდან შევიძლიათ ცეცხლი თითო-თითო, სამტყვიანი და გრძელი ვერით გახსნათ.

ლეგიონის სპეცდანიშნულების ოცევის შეიარაღებაში CAR 15 (M16) და შევიცარი-ული SOG-ები ანტეტერიონიტულ და ახლო მანძილზე ბრძოლისთვის შეიარაღებაში MP5 და MPSSD ტიპის პისტოლმტყვიანტყვევებს. კალიბრი — 9X19 para; 30-ტყვიანი მჭიდოი.

ტყვიანფარქვევები:

1. FN MINIMI — ეს მოსუბე ტყვიანფარქვევში ძალზე პოპულარული ლეგიონერებს შორის. ჩვენს სტანდარტულ შეიარაღებაში MINIMI PARA, პარაშუტისტების ვერსია. კალიბრი: 5,56X45 NATO, მასა — 7,1 კგ; სიგრძე — 914 მმ გაშლილი კონდახით და 776 — დაკეცილი. სროლის ტემპი 750-1000 ტყვია წუთში. მისი „კეკა“ 200-ტყვიანი ლენტის ხევის. ლენტის უქონლობის შემთხვევაში შევიძლიათ ჩველებრივი ავტომატის მჭიდა შეუერთოი.

2. AA52 — ეს ტყვიანფარქვევი ფრანკთი PK-ს შეადგება შეფარდოი. მისი რამდენიმე ვერსია არსებობს: ქვეითისთვის ორი ფეხით, დახტავი დამაგრებული და ტანტყვისათვის. კალიბრი — 7,62, მასა — 10 კგ, სიგრძე — 1080მმ, „კეკა“ — 50 და 200-ტყვიანი ლენტი. სროლის ტემპი 900 ტყვია წუთში. AA52 ცოტა მოძველებულია და მას ტარება გვერმა ბატრელებში MINIMI წავევო. AA

მარში რჩებათ, რომელიც კასტელის ბოლო და ერთ-ერთი ყველაზე ძელი გამოცდაა.

LE RAID

სწავლების ბოლო კვრას სატრენოო მანქანებში ჩაგვსეს და ქალაქ პერანინოში წავეყანეს. საღვთო კასტელში უნდა დავტრენოვოთ ლევი, რა თქმა უნდა, ფეხით, კასტელზე კი 130 კმ იყო. ამ მხრილის დასაფრთხილებად სამი დღე მოგვეცა. მედიკალით მხოლოდ დამბი, გვერდის გველით სოფლებსა და ქალაქებს, ტრასების გასწვრივ მეფეფეხით და მანქანებისა თუ მგზავრების გამოჩინისთანვე ვიძლეო ბოლი. ოცეული სამ ნაწილად იყო დაყოფილი, 10-11-კაციან ჯგუფებად და სვლის რამდენიმე საათის ინტერვალით ვიწყებდი. დღისით ტექნიკა, მტერეულ ავილის გვეჩხა. მარშის მტერე დღეს მტრის გამგებრეული ბუნქტის ადგა დაგვეცა (მონიშნადავღვეს პირველი ასეულის ბიჭები თამაზბონდენ, რომლებიც თავიანთ ფერმას იცავდნენ). ყარაულები ჩუზად მოვსენით და ბუნქტი სუთიად წუთის მერე ავიდო. მხნარე მონიშნადავღვეს „სისხლში ჩავსწრე“. ჩვენმა

ოპერაციამ დამკვირვებლების დიდი მოწონება დაიმსახურა.

ჩემი ათკაციანი ჯგუფის უფროსი სერ-ჟანტ-შევი ფონტინი იყო, საშუალო ტანის დაქუთილი ზანე მარტინიკიანი. ჩვენ მას „ფეფლავერში მსოფლიო ჩემპიონს“ ვუბნდით და მართლაც ამართლებდა მტესხელს. იგი ლევიანის ყოველფლორი მარაოინის მრავალგზის გამარჯვებული იყო. ათ წელიწადის პარამუტისტებში მსახურობდა, იყო მცენთივი, ხელმართული ბრძოლის ინსტრუქტორი, სნაიპერი. ფონტინი ამიციური იყო, ყველაფერში პირველია უნდაო და რა თქმა უნდა, მასთან ერთად – ჩვენც!

საიარაღის ნაცვლად ნელი ტუნხელით მოვიყვდი წინ. შესვენება სუო წუთზე მტესანს არ გრძელდებოდა. თავ-ბუდს ვიწყვედილი და სულის ძლიეს ვითქმდით (განსაკუთრებით ბოლი დღეს). ბიჭებს ფეხებიდან სულ სისხლი სდიოდა, მაგრამ მაინც არ გაჩერებულან. ფონტინის გასახარად მართლაც პირველები ვყავით.

ლევიანში საღვთო ფიზიკური ტესტების საიდლეულ გამოცა. საშუალოდ მოზა-

დებული ადამანი თავისუფლად ჩააბარება. თავიდან მეგონა, ბიჭების კრიტერიუმები უფრო მაღალი უნდა ყოფილიყო, რათა განდღებტეს შორის ყველაზე ძლიერები ამოერჩიათ. მხოლოდ კასტელის ბოლის მიტეხვა, რატიმ აკეთებდნენ ამას. უნდაო, ითხი თვის განმავლობაში ჩვენგან თითქმის სუბპერმენები შექმნეს, რომლებიც ითხი ვეცით. ჩვენი დაღლა თითქმის შეუძლებელი იყო. მაგალითად, ეწ. TAP-ს ტესტს მოვეყვან, რომლის დროსაც თვითმეტკილეფრამანი ზურგმანითი, ავტომატითა და ჩაფხუტით, რა თქმა უნდა, ფორმად, ჯვარ ერთ-ნახევარი კილომეტრი მივილი სისწრაფით უნდა გარბინო, შემდეგ კი რვა კილომეტრი სტაბილური ტემპით. მე ეს მანძილი 45 წუთში გავირბინე და დამბერეო, – პირველი არ მოესულავა.

პირადი ბუნქტავით, 32 კაციდან მესამე ადგილზე გავედი. ამან ძალიან გამახარა, რადგან პირველ ადგილებზე გასულებს უფლებები ჰქონდა, თავად ამოერჩიათ, სად უნდაოთ სამსახური. ყველაზე ელიტური, რა თქმა უნდა, 2REP-ა (პარამუტისტები)...

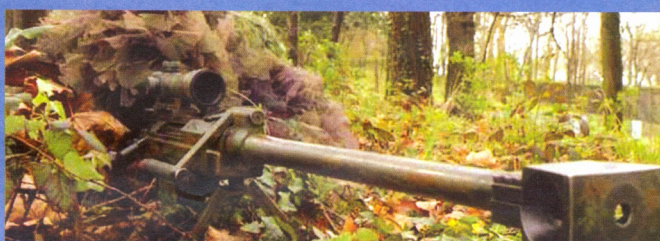
გაგრძელება იქნება

52-ს უფრო ჩემპიონტების გასამტერელად ვიყენებდი. მასზე დამის სხედის საშუალებების დამკვირვებ შეიძლება.

ჩვენს შეარადგებაში იყო მძიმე ტყვიამფრეკვეებიდან ყველაზე სახელგანთქმული 12,7X99 მმ-იანი BROWNING-ი, რომელდაც სროლა მართლაც ძლიან დიდ საიმონქებს გვაჩინებდა. ასეაზნაინი ლენტის გასროლის შემდეგ ხელები გვიკაწყლებდა, 12,7 მმ-იან ტყვიებს დიდი დამანგრეველი ძალა აქვს. BROWNING-ს პირადი შესაფერისობისა და ტექნიკის გასანადგურებლად ვიყენებო. დამონტაჟებული გეჰინდა სამეფსაზე ან VBL-ს და P4-ის ტიპის ვიპებზე. კალიბრი – 12,7X 99მმ, სიმახე – 38 მმ, 58 მმ – სამეფსით, სიგრძე – 1650მმ, ლულის სიგრძე – 1140 მმ, „კეება“ – 100-ვაზნაინი ლენტა, სროლის ტემპი – 450-600 ტყვია წუთში.

სნაიპერული იარაღი:

1. ჩვენს შეარადგებაში იყო მძიმე სნაიპერული შაშხანა PGM hecate2, რომელიდაც სროლა სნაიპერის ოცნებაა. მის 12,7მმ-იან ტყვიებს ისეთი დამანგრეველი ძალა აქვს, რომ მონიშნადავღვეს ტექნიკისა და შეეულმ-

ფრენების გასანადგურებლად უფრო ვიყენებო. იგი იდეალური ანტისნაიპერული იარაღია (ბევრი თვფისდაფილი სნაიპერი თვითონ დამოწყნება ამაში). კალიბრი – 12,7 X99, ლულის სიგრძე – 700 მმ; სიმახე – 138 კმ; სიგრძე 1380 მმ; 7-ვაზნაინი მჭიდი. გასწვრივად სნაიპერს შეუძლია 1800 მ-მდე გაანადგუროს მოწინააღმდეგე.

2. FRF2 – ეს სნაიპერული შაშხანა პირადი შესაფერისობის გასანადგურებლად გამოიყენება. სნაიპერს შეუძლია, შაშხანა თავისთვის მიირთვოს, დაფერებლოს თუ დამოკლოს კონდახი. გრძელ მანძილებზე სროლის სტაბილურობას ირეყნა უზრუნველყოფს.

კალიბრი – 7,62 NATO, სროლის მანძილი – 600 მ; მასა – 5,3 კგ; სროლის სიჩქურე – 40 სმ; 600 მ-ზე, 10-ვაზნაინი მჭიდი, ოპტიკური სამიხე – J8 SCROME (8-ჯერ ადვილი) და OB50 დანს სროლისთვის.

ყუზმარასატყორცნები:

1. LGI (Lance grenade individual) – ინდივიდუალური ყუზმარასატყორცნი, რომლის მომსახურებისათვის ერთი ჯარისკაცია საჭირო. სროლის მანძილი – 675 მ, 45-რადიუსიანი დახრის კუთხით. ყუზმარა 20 მ-ის რადიუსში ანადგურებს პირად შემაფერისობას. კალიბრი – 51მმ; მასა – 4,8 კგ; სიგრძე – 605 მმ. სროლის სისწრავე მსროლელზე დამოკიდებულია.

2. AT4 – მძიმე ტყვიის გასანადგურებელი ყუზმარასატყორცნი, პარამეტრებით 000-7-ს შეიძლება შეეფადრო. კალიბრი – 84 მმ; მასა – 7,6 კგ; სიგრძე – 1,4 მ; სროლის მანძილი – 300 მ; სიგრძე 600 მმ-იან ფოლადს და 1400 მმ-იან ბეტონს. შეარადგებაში გვეჩინდა LRAC-ისა და RAC112 ტიპის ყუზმარასატყორცნები.

ბერორისგული დაჯგუფებების განადგურების ბაჰიკა

ჩვენი ხელისუფლება ტერიტორიული პრობლემების მოგვარებას მშვიდობიანი გზით აპირებს, მაგრამ ჭკვიან ხალხს უთქვამს, თუ გუარს მშვიდობა, ემზადე ომისთვისო. ამიტომაც, ყოველი შემთხვევისთვის, გვინდა ზოგიერთი სასარგებლო ინფორმაცია გამოავქვეყნოთ. წინა ნომერში დანაწევებული პუბლიკაცია რუსული სამხედრო მანქანის მრავალწლიან გამოცდილებას ემყარება. მოგესხებათ, რუს სამხედროებს ავღანეთს და ჩეჩნეთში მართლაც დიდი და ფასდაუდებელი ცოდნა დაუგროვდათ.

თუ საქართველოს პოლიტიკური მდგომარეობის თავისებურებას გავითვალისწინებთ, შესაძლოა, პუბლიკაციამ მოცემული რჩევები სეპარატისტთა ტერორისტული ჯგუფების წინააღმდეგ საბრძოლველადაც და ზოგიერთი „კეთილშესრულნი“ მუხომბრებისგან თავდასაცავადც გამოგვადგეს... ვთავაზობთ პუბლიკაციის მეორე ნაწილს.

ნაწილი II (ბაზის ლიკვიდაცია)

წინა ნომერში აღწერეთ სადაზვერვო, მობილური ჯგუფების მიერ მოწინააღმდეგის მცირერიცხოვანი ჯგუფების სალიკვიდაციო ოპერაციის თავისებურებები. ახლა ვთავაზობთ ისეთ სცენარს, როდესაც სადაზვერვო ჯგუფებს მოწინააღმდეგის ბაზის გასანადგურებლად არასაკმარისი ძალები და საშუალებები აქვს. ამ დროს მუხის მიღწევა გასანადგურებელი ობიექტის ადგილმდებარეობის ზუსტად მითითებით ხდება, რის შემდეგაც იწყება მიზანმიმართული დაბომბვები საიერიშო ავიაციით, შეუღლმფრენებით, სარაკეტო ჯარების ან არტილერიის შემოჭრით.

ასეთ შემთხვევაში სადაზვერვო ჯგუფი, რომელმაც ზედმიწევნით შესწავლა გასანადგურებელი ობიექტი, სათვალთვალო პუნქტის მოსაწყობად ისეთ ადგილს ირჩევს, სადაც ჭურვის შემთხვევით ჩამოვარდნაც კი შეუძლებელია და იქიდან გადასცემს ბაზის კოორდინატებს, ცეცხლის გახსნის შემდეგ კი ახდენს მის კორექტირებას.

ბაზის მიმართულებით მიზანმიმართული ცეცხლი ბაზის განადგურებამდე უნდა გაგრძელდეს. მოწინააღმდეგის დასაფრთხილად ცეცხლის გახსნა დაუშვებელია, რად-

გან არავითარი შედეგი არ მოაქვს.

გამანადგურებელი იარაღისა და საომარი საშუალებების რაოდენობის განსაზღვრა ხდება: – ბაზის ფართობის, ტერიტორიის რაოდენობის, საფართო და სხვა საფორტიფიკაციო ნაგებობათა ტიპების და საპაერო თავდაცვითი საშუალებების რაოდენობის გათვალისწინებით.

ადგილმდებარეობის შეფასებისას ითვალისწინებენ რელიეფს, მის დაცვით ფუნქციებსა და მანძილს უახლოეს დასახლებულ პუნქტამდე.

ითვალისწინებენ დღის რომელ მონაკვეთში ჩატარდება ოპერაცია, არის თუ არა შესაფერისი ამინდი ავიაციის გამოსაყენებლად, სათვალთვალო და ცეცხლის კორექტირებისთვის.

გასათვალისწინებელია მოწინააღმდეგის სადარჯლო ძალებისა და საცეცხლე საშუალებების რაოდენობა, მათი საბრძოლო მზადყოფნა და საომარი შესაძლებლობის ხარისხი. უპირველეს ყოვლისა, ითვალისწინებენ ტაქტიკური რაკეტებისთვის კოორდინატების ზუსტად განსაზღვრას და იმ საანგარიშ სადაზვერვო საბრძოლო ჯგუფის მომზადების დონეს, რომელიც გასანადგურებელი ობიექტის კოორდინატებს იძლევა.

გასანადგურებელი ობიექტის კოორდინატების მითითების შემდეგ, თუ არტილერიის ცეცხლია მოსალოდნელი, სადაზვერვეო ჯგუფები აწვებენ ერთ ან ორ სათვალთვალო პუნქტს, რომლებიც არანაკლებ 400 მეტრის მანძილზე უნდა იყოს მიზანს მთორებელი. როცა ბომბდამშენ და მოიერიშე ავიაციას იყენებენ, სათვალთვალო პუნქტების უზნაოთი ზონა 2000 მეტრია. რაც შეეხება შევლუმბოფრებებს, მათ შეუძლიათ ცეცხლი უშვალოდ სათვალთვალო პუნქტების ახლოს გახსნან, ოღონდ ის შემთხვევაში, თუ პილოტები და ეკიპაჟი კარგად არჩევენ ერთმანეთისგან საკუთარ და მტრის შემორებს. სათვალთვალო პუნქტები ისე უნდა შეირჩეს, რომ მზირი კარგად ხედავდეს საავიაციო ბომბებისა და არტილერიის ჭურვების აფეთქების წერტილებს (ხე-ვებს, ნარკალბებს და ხეობას). სადაზვერვო დანიშნულების მხვერაიი ჯგუფის მეთაური ისეთ პუნქტში უნდა იყოს, სადაზვერვო კარგად მოახლოება და სროლის შედეგები. დანარჩენ სათვალთვალო პუნქტებში მეთაურებად ნიშნავს ის ჯარისკაცებს, რომლებსაც კარგად აქვთ შეთვისებული ცეცხლის კორექტირების ჩვეულება. სადაზვერვეო ჯგუფის მეთაური ცეცხლის კორექტირების არა რადისტის მშვეობით, არამედ პირადად ახდენს. მხოლოდ გამოსაღის შემთხვევაში ავალებს ის საუკეს რომელიმე ხელკეტიის.

ბაზის ახლოს მდებარე ადგილობრივი დათვალთვალება

თუ „პოვეიკების“ მოახერხებს ბაზის დატოვება და უკან დახვება, ჯგუფის მეთაური ადგილმდებარეობის დაზვერვის თაღარებს იჭერს. ჯგუფი უკანდახეულია მიმართულებით ზეგარეს მიდამოს. დაუშვებელია უკანდახეული მოწინააღმდეგის კვალდაკვალ გადევნება, რადგან ის დროს დიდია ნაღებზე აფეთქების ალბათობა. აგრეთვე შესაძლებელია, გადევნებული მხვერავები „პოვეიკის“ სახელდასხლო ჩასაფრებას გადააწყდნენ, რომელსაც „პოვეიკები“ მცირე დაღებით აწვებენ, რათა დანარჩენები სამშვიდობოს გაეადნენ.

ჯგუფი, რომელსაც ბაზის ხელში ჩაგდება აქვს დაგეგმილი, როგორც წესი, საკუთარი ძალებით ან დადევნება მტერს, იგი მხოლოდ ბაზის ახლომდებარე ტერიტორიას ჩნრეკს, სადაც შესაძლოა, დამალული იყვნენ „პოვეიკები“, ბაზიდან ევაკუირებული დაჭრილები, უკან დახვების დროს დაზოცილი შემორები.

ადგილმდებარეობის დასათვალთვალოდ აღ იქნება 6-8-კაციანი სადაზვერვეო ჯგუფი, ცალკეულ შემთხვევაში კი დათვალთვალების მთელი სადაზვერვეო რაზმი ახდენს. მათი საქმიანობას ცეცხლით ფარავს უზრუნველყოფის ქვედანაყოფი,

რომელშიც მოძრაიი რეზერვები შედის. გარემოს დათვალთვალების დროს სხვა დონისმიდებების ჩატარება რეკომენდებული არ არის. გათვალისწინებულია, რომ ის დროს სადაზვერვეო ჯგუფის უსაფრთხო მოქმედების უზრუნველყოფის საშუალოცნელთა რაზმი თავისი ცეცხლით.

საამისოდ ნაღმმტყორცნელთა გათვალისწინაწარ აქვს მიღებული გვერდითი მიზნის სათანადო კოორდინატები. თვით არტილერიისტები კი მზად არიან დაუყოვნებლივ გახსნან ცეცხლი. ადგილმდებარეობის ჩნრეკისას საგანგებო დანიშნულების სადაზვერვეო რაზმები სამკუთხედის ფორმის საბრძოლო განლაგებას იყენებენ, რომლის პირობებშიც მათ შორის მხვედველობითი კავშირი მყარდება. შემორები ძირითადი მიმართულებით ფეთხილად, საფრიდან საფრამდე გადაადგილდებიან, თან ნაღებებს და სხვა ასაფეთქებელ საშუალებებს ეძებენ.

მოცემულ მონაკვეთზე „პოვეიკის“ კვალის (დოლბანდის ნაგებულებების, სისხლის კვალი, ტრასამდლის, აღჭურვილობის, მედიკამენტებისა და მათი საფუთავის, მძიმე საგნების განთარევი კვალის, ბოქსში გამოკრული ტყვია-წამლისა და სხვა) აღმოჩენისას აუცილებელია, დაუყოვნებლივ მოხსნაღვს სადაზვერვეო ჯგუფის მეთაურს ის მოთავს მხვერავს. „პოვეიკების“ დანატოვარ საგნებს ფრთხილად უნდა მიუხალოდეთ, არ უნდა დაძრათ ადგილდებიან, სანამ არ დარწმუნდებით, რომ საგანი დანაღებული არ არის. თუ „პოვეიკების“ კვალი ნათლად მტკიცელებს, რომ იგი გვერდს უვლის ისეთ ადგილებს, რომლებიც ადამიანის ჩვეულებზე გადაადგილების ხელს არ შეუშლიდა, ასეთ მომენტებში დანიშნავს და ბაზის დატოვებული ასაფეთქებელი წინააღობის დაკრევებით მოძიებაა საჭირო. როდესაც სადაზვერვეო ჯგუფი ადგილმდებარეობას გაჩნრეკს და უკანდახეული მოწინააღმდეგის რაოდენობას (მათ შორის დაჭრილების) და მათი გადაადგილების ძირითად მიმართულებას დაადგენს, ჯგუფის უფროსი მონაცემებს უფროს მეთაურს მოახსენებს.

„პოვეიკების“ უკან დახვევის მიმართულების საგარეულო კოორდინატების ავიაციისთვის ან არტილერიისთვის მითითება მოწინააღმდეგის განადგურების მიზნით მათ გამოსაყენებლად არაფექტიანია, რადგან შეუძლებელია უკანდახეულია გადაადგილების სისწრაფისა და მიმართულების სწორად განსაზღვრა. მზირ შემთხვევაში, როცა „პოვეიკები“ ბაზის ტერიტორიას, სწრაფად იფანტებიან ყველა მიმართულებით ან უშუალოდ ბაზის ახლოს ჩასაფრდებიან თუ უთვალთვალებენ სადაზვერვეო ჯგუფების მოქმედებებს.

სადაზვერვეო ჯგუფის დაპყრობილი ბაზისად დასაყრდენი ბაზისად

სადაზვერვეო ჯგუფი დაპყრობილი ბაზიდან მხოლოდ მაშინ გადის, როცა ჯგუფის ხელმძღვანელი უფროს მეთაურს მოახსენებს ჩატარებული საბრძოლო ოპერაციის შედეგებს. ბაზიდან გასვლის წინ ნაღდურება ყველა საფარი და სამკუთხეო დანიშნულების ნაგებობა. საკვები პროდუქტი, ნოთიერი ქინება, ტყვია-წამალი და სხვა მატერიალური საშუალება, რომელთა ამოღება ან ხერხდება, განადგურდება ან ისე ზიანდება, რომ მათი გამოყენება შეუძლებელი იყოს. ადგილმდებარეობისა და საფრების დანაღები მხოლოდ უფროსი მეთაურის ნებართვით ხდება. ამასთან, აუცილებლად ფორმდება ფორმალური დანაღების შესახებ, აუცილებლად ეწეება ფედერალური ძალების ქვედანაყოფებს, რომელთა მასუხისმგებლობის ზონაშიც ინაღების ვარსება. დანიშნულების დროს გამოიყენება მხოლოდ ისეთი ნაღები, რომელსაც თვითღიოვი-დაციის ფიქსირებული დრო აქვთ.

ბრძოლიდან გამოსვლა

თუ უკანონო სამხედრო ფორმირებების ბაზისთვის ცეცხლის გახსნა, ცეცხლით თავსასხმა ან იერიში გაჟიანურება და მისი გაგრძელება ხელსაყრელი აღარ არის სიტუაციის არასასურველად განვითარების გამო, სადაზვერვეო ჯგუფიდან ორგანიზებულად გამოიძიან ბრძოლიდან. ბრძოლიდან გამოსვლა უფროსი მეთაურის ბრძანების შემდეგ იწყება. ბრძოლიდან იძულებითი გამოსვლის შემდეგ მის მიზეზებს და შედეგებს უფროსი მეთაურს მოხლოდენ გამოისვლისათვის მოახსენებენ. ეს მანვერი შეიძლება ჩატარდეს მოწინააღმდეგისათვის მოუღონდელი ცეცხლის შეწყვეტით და სადაზვერვეო ჯგუფის ყველა წევრის განსაზღვრული მანძილზე ან წინასწარ დაითქმულ შერების ადგილამდე სწრაფად დახვებით. საგანგებო დანიშნულების სადაზვერვეო სამიერი ჯგუფების ბრძოლიდან გამოსვლის დროს იხმარება კავალის ფარდა. საცეხლე მხარდაჭერას უზრუნველყოფენ არტილერია ან შეველმფრენები, ნაღმმტყორცნები ან მავტომატები თვითნათი ლულისტემა ყუმბარსატყორცნებით, ხოლო თუ მოწინააღმდეგე გადაწყვეტს ფეხდაფეხ გამოდგენის მხვერავებს, ეს უკანასკნელი საკუთარ კვალს ნაღმავენ.

ბრძოლიდან მოუღონდელი გამოსვლის წინ საგანგებო დანიშნულების სადაზვერვეო-საარტილერიო ჯგუფები, როგორც წესი, ყველა იარაღიდან დაატეს ხოლმე ცეცხლს მოწინააღმდეგეს. განსაკუთრებით ეფექტურია PIF-სა და ავტომატის

ლულისქვეშა ყუბარისატფორცის ზალაუ-
რი ცეცხლი, რის შემდეგაც მიიღო ჯაგუფი
ან ის ნაწილი, რომელიც იბრძოდა, ტოვებს
ბრძოლის ველს და სწრაფად იხვს უკან.
სწრაფად უკან დახვევის მანძილი მითინა-
და ტყარს რელიეფზე შეიძლება შეადგენ-
დეს რამდენიმე ათეულ მეტრს, ას მე-
ტრამდე. ას მეტრზე მეტ მანძილზე
ერთჯერადი უკან დასვლა რეკომენდებუ-
ლად არ არის. უკან დახვევის მანევრის
ცეცხლით იფარავს მეთაურის დანიშნუ-
ლი რამდენიმე წვედელი მაგაზინომტე
ამ მტრვათაშორევე სხვა შემთხვევაში, ორივე
ერთად. ამ დროს სროლის ხმა ჯარისკ-
აცების ფეხებსა და დამტყვევული ტიტებ-
ის ხმაურს ფარავს. ბრძოლიდან გასე-
დლის ამ ეფექტიან მეთოდს ჯერ კიდევ
მეორე მოლოდინ ომში იყენებდნენ პარ-
ტიზანები, სადაზვერუო ჯგუფები და გერ-
მანულ ევროთა რაზმები.

საკერძო დანიშნულების საღებურ-
კო ჯგუფების ხელმართული ბრძოლი
უკან დასვა იწყება მამინ, როცა ჯგუფ-
ში დაჭრილები ან დახოცილები ჰყვით.
ახვე, იმ შეზღუდვაში, თუ მწვერვალ რაზმი
მოინათლევდა ალაში მიქცევის უპირის,
აგრეთვე სხვა გაუთვლენისწინადა, მცარა
მოქმედებელ შემთხვევაში. ბრძოლიდან
გასვლისას უპირველესად ხდება დაჭრი-
ლებისა და დახოცილების ევაკუაცია,
შემდეგ ბრძოლიდან გადიან ის ვაჟაუბრ-
ან ცალკეული მებრძოლები, რომლებიც
ფეხდაფეხ ახლის იმყოფებიან მოწინააღ-
მდეგეთან, ან ის მებრძოლები, რომლებსაც
ბრასაზარალოდ კოზიციები უკავიათ და
მოინათლევდნენ შედარებით ინტენსიურ
ცეცხლს იჭერიები.

ქვეყნულებსა და საბრძოლო სამუშაოებში, როგორც წესი, ბრძოლიდან პირველები ის მზვერავები გადიან, რომლებიც ღულისქვეშა ყუმბარსაწყობიდან ავ-

ტომატებით არიან შეიარაღებულნი. როცა კი ბრძოლის ველს გასცდებიან, საომარ კოზიციებს იკავებენ და ყუბარას ცეცხლორენებში გაემალბიან ცეცხლთქსნარებიან დანარჩენ ჯგუფებს უკან დახევამ. ამ შემთხვევაში მათი გასროლილი ყუბარას ტრაექტორიან საკუთარი ჯარისკაცების თავს ზემოთ ხაზავენ.

როცა საბრძოლო რიგი შეკეთდა სწორ ხაზზეა განლაგებული, ჯგუფი ბრძოლიდან გამოსვლის ცენტრიდან იწყებს, ფლანგები კი ცეცხლით თვრავენ უკანახეული. საკანგებო დანიშნულებების სადასტვერო რაზმები ბრძოლიდან გათიქტული საბრძოლო რიგიები ვლიან, ყველაზე ოპტიმალური საბრძოლო რიგი დროს წრეული ან სამკუთხედისებრია. უკან დახევისას და ბრძოლიდან გასვლის დახვეწილიადაა აკრძალული ერთად შეგროვება, ასეთ დროს არანაკლებ სახეფათოა შეკეთდა გამოკვეთილი სწორ ხაზზე მოძრაობა.

უკან დასახევი გზისა და შეკრების პუნქტის შესახებ საგანგებო დანიშნულების სადაზვერვო რაზმის პირად შემაღდგენლობას წინასწარ უნდა ეცნობოს.

საერთო მეთოდური რჩევები
(რეკომენდაციები)

უკანონო სამხედრო ფორმირებების ბაზების დაზვერვისა და განადგურების შესწავლის პრაქტიკული სწავლებები სამ ეტაპად:

1. პირადი შემადგენლობის მოშზადება ცალკეული საომარი ხერხებისა და მეთოდების ათვისების მიზნით, როგორც მარტო, ისე საომარ სამეულთან ან მეწადილასთან ერთად სამოქმედო:

2. ტაქტიკურ-სამწყობრო მომზადება, რომელსაც თან ახლავს ბრძოლის ველზე გასული საგანგებო დანიშნულების სადაზვერვო ჯგუფების მოქმედებების ელიმინაცია.

ტუბი: მოწინააღმდეგის ძეგნა, ბაზის დაზვერვა, სხვადასხვა საშუალებით მოწინააღმდეგის განადგურება, ბრძოლიდან გასვლა.

მშვერდების მოქმედების სერსები და საგანგებო დანიშნულების სადაზვერუო ეკვიპაჟების ბირთვით ელექტრებიკ ვარჯიშის შედეგად ავტომატისამდე უნდა იყოს ადგილიანი. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა მშვერდების მისიონარ რაქციის გამოიშვებას საომარი მდგომარეობის ნებისმიერ ცვლილებაზე, საბრძოლო მდგომარეობის შესაძლებლობა ცეცხლის შერყევას, ცეცხლსასრული იარაღის გამოყენების უსაფრთხოების დაცვის მოთხოვნის შეტანვას, პირველადი პირველადი დაუტრეკავი იარაღით ტარდება, შეიძლება ვიწრო ტრეკით, საბრძოლო ტრეკითა და ხელმძღვანელობით გარეშე მხოლოდ მაშინ იწვევა, როცა მომავალი მშვერდები კარგად აითვისებენ საომარ უნარ-ჩვეულებს.

ბოლოტქმა

ახლოდან ბრძოლა (ხელმწიფი) ორიგინალურ აზროვნებას, ანისტანდარტულ გადაწყვეტილებებს და გამძნინებელ პას მოთხოვნას. იგი ინსტრუქციების ჩარჩოვში, ნორმატიულ აქტებსა და ბრძანებებში ვერ თავსდება. პართალია, ზემოთ მოცემული მასალა კონკრეტული საომაო სიტუაციების (ავიანეში 1985-1987წწ. და ჩრდილოეთ კავკასიაში 2000-2005 წლებში მიმდინარე საბრძოლო მოქმედებების დრმა ანალიზის საფუძველზეა დამუშავებული, მანც სარეკომენდაციო ხასიათისაა.

მთა-ტყიან და მაღალმთიან რეგიონებში საბრძოლო წარმატების სასწორი საგანგებოდ მომზადებულ სამხედრო ქვედანაყოფების სასარგებლოდ იხრება.

უნდა გვახსოვდეს, „პოვეეკების“ ვერ-
აგობა და თავგანწირვა ხშირად გაუძა-
რალბულ რისკს გვადიდებს. ბრძოლებში
მათი არასტანდარტული მოქმედება „პოე-
ვიკთა“ საიანიზმად გაუწერინებლობას
შედეგად და არა მათი სამხედრო ემმა-
ნებობას. მიუხედავად ამისა, არ უნდა
უგულებელვყოფოთ მათი გამოძიონებლობა
და ბრძოლის ახალი ეფექტიანი მეთოდე-
ბისა და ზერხების ძიების ნიჭი.

გაანალიზებთ მოწინააღმდეგის მოქმედებას, გამოიკვლით მათი არასტანდარტული ქცევის მიზეზები, ათვისებთ საპრიზოლ მოქმედებების ახალი მეთოდები და მოიფიქრებთ მათი საწინააღმდეგო ფეექტიანი მოქმედებები. პრიზოლაში მხოლოდ საკუთარი თავისა და თანამებრძოლების იმედს ეკონიფი. ავიაციასა და არტბილიის მისი მხოლოდ თქვენი დანამარტა შეუძლია, საპრიზოლ დავალებას კი საკუთარი ძალების იმედი, მხოლოდ თქვენი უნდა შეასრულოთ...

„არსენალი“ თავის ერთგულ მკითხველს კიდევ ერთ ახალ რუბრიკას სთავაზობს — „მომავლის იარაღი“. მიუხედავად იმისა, რომ ნებისმიერი საბრძოლო იარაღი თუ ტექნიკა ადამიანის ფიზიკურად განადგურებისთვის არის შექმნილი, იგი ცივილიზაციის განვითარების ერთ-ერთი ლოკომოტივაციაა წარმოადგენს, გვინდა თუ არა ეს. პერსპექტიული იარაღის ნიმუშებში ჩადებული ექსპერიმენტული ტექნოლოგიები ხელს უწყობს პროგრესს და სამხედრო საქმის გარდა, ყოფაშიც ფართოდ ინერგება. ასე იყო რადიოლოკაციის, ლაზერის თუ სხვა ტექნოლოგიების

ოგების ათვისების დროს, როდესაც მათ თავიდან წმინდა სამხედრო დანიშნულება ჰქონდა.

ვეცდებით, რუბრიკა „მომავლის იარაღი“ მკითხველს გავაცნოთ ყველა ის ულტრათანამედროვე საბრძოლო იარაღი და ტექნიკა, რომელთა შემუშავება ახლა იწყება. მათგან შეიძლება ბევრი მხოლოდ ქაღალდზე დარჩეს ან ერთი ეგზემპლარი გაკეთდეს, მაგრამ, ვფიქრობთ, „არსენალის“ მკითხველისათვის საინტერესო უნდა იყოს, როგორ ვითარდება სხვადასხვა კლასისა და ტიპის იარაღი და საბრძოლო ტექნიკა.

დაზვერვის თოფი

არ კლავს, მაგრამ აბრმავეებს დროებით ან... სამუდამოდ

„ვარსკვლავური ომების“ ფილმებში უთუოდ გინახათ ლაზერული ავტომატებით შეიარაღებული გმირები, რეალურად ამ ტიპის იარაღი უკვე შექმნილია, ოღონდ მისი დანიშნულება ადამიანის დროებით მწყობრიდან გამოყვანა და არა — მოკვლა.

აშშ სამხედრო-საპერო ძალების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის სპეციალისტებმა შექმნეს არალეტალური მოქმედების პერსონალური ლაზერული იარაღი, სახელწოდებით phaser-ი. მასში ორი სიგრძის ტალღის მქონე ლაზერული გამოსხივება გამოყენებული. სპეციალისტთა აზრით, ამგვარი იარაღი პოლიციელების გარდა, სამხედროებისთვისაც საჭიროა, განსაკუთრებით ქუჩის ბრძოლების დროს. იარაღები გაშვებული ლაზერის სხივი დროებით აბრმავეებს მოწინააღმდეგეს.

ლაზერულ თოფს ორი ნაკლი აქვს, — ახლო მანძილზე ლაზერის სხივის „გახსნისას“ სიმძლავრე იმდენად დიდია, რომ შესაძლოა, ადამიანი სულ დააბრმავოს. შორი მანძილიდან კი, პირიქით, — სიმძლავრე ეცემა და ლაზერის სხივი მოწინააღმდეგის თვალებზე ეფექტიანად ვერ ზემოქმედებს.

ამჟამად კონსტრუქტორები თოფზე აპროტაქტებენ ლაზერულ მანძილშოშმს, რათა ავტომატურად გაიზარდოს ან შემცირდეს თოფიდან გამოყოფილი ლაზერის სხივის ენერგია, იმის მიხედვით, მიზანი შორსა თუ ახლოს.

ექიმების ერთი ნაწილი კატეგორიულად ითხოვს ლაზერული იარაღის აკრძალვას, რადგან არაჰუმანურ იარაღად მიიჩნიათ. საქმი ის არის, რომ ყველა ადამიანის მხედველობის ორგანო თავისებურა

და თუ ლაზერის სხივი ზოგს დროებით გამოიყვანს მწყობრიდან, ზოგი შეიძლება სამუდამოდ დააბრმავოს. ამასთან, გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ თუ ლაზერის სხივი ჯერ სათვალეს ან ბინოკლის ოპტიკას მოხვდება, თვალების დაზიანების ხარისხი უფრო იზრდება.

არსებობს ლაზერის თოფისგან დაცვის საშუალებაც, თუკი ადამიანი სპეციალურ სათვალეს გაიკეთებს, რომელიც არ გაატარებს კონკრეტული სიხშირის ლაზერის სხივს. ამისათვის საჭიროა იმის ცოდნა, სიხშირის რა დიაპაზონი აქვს ლაზერის თოფს. ამასთან, აღბათ, შესაძლებელი იქნება თოფიდან გამოსხივებული ლაზერის სხივის სიხშირის ცვლა, რისთვისაც მოწინააღმდეგე სათვალეების მიღელი კომპლექტი უნდა ატაროს, რაც არარეალურია.

ვინ რამდენს ხარჯავს სამხედრო მიზნებისათვის

ცივი ომი კარგა ხანია, რაც წარსულს ჩამარდა და ახალი მსოფლიო ომის საშიშროებაზე შექცირდა, მაგრამ განმად ახალი საფრთხეები: ტერორიზმი, მასობრივი განადგურების საშუალებათა გავრცელება ე.წ. მე-სამე ქვეყნებში, მოუგვარებელი კონფლიქტები, ტერიტორიული პრეტენზიები და სხვა. შესაბამისად, შეიარაღებულმა ძალებმა სრულიად განსხვავებული თვისებები და ორგანიზაციული სახე მიიღეს, რომელიც მაღალ საბრძოლო-საოპერატიული კრიტერიუმს აკმაყოფილებს.

თანამედროვე სამხედრო ტექნიკა და საბრძოლო მასალები ძვირი ღირს და, ამასთან, კვალიფიკირებულ პერსონალს საჭიროებს, რომლის მომზადება და სამსახური არცთუ მცირე თანხები ჯდება. მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესი მუდმივად ითხოვს შეიარაღების პერსპექტიულ მოდულებზე მუშაობას, რომელიც ზანერძილევ სამეცნიერო-საკვლევ და საცდელ-საექსპერიმენტო სამუშაოებთან ერთად დიდ ხარჯთან არის დაკავშირებული.

ამგვარ ვითარებაში გასაგებია ხდება მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყანაში სამხედრო ხარჯების ზრდის ტენდენციები. პროგნოზებით, 2006 წელს საყოველთაოდ გაწეული სამხედრო ხარჯები 1,06 ტრილიონ დოლარს მიაღწევს და წინა, რეკორდულ 1988 წლის, მაჩვენებელს – 1,03 ტრილიონ დოლარს გადააჭარბებს.

სამხედრო მიზნებისათვის ყველაზე მეტს კლავიფიცირებულ ამერიკის შეერთებული შტატები ხარჯავს. ახალ საფინანსო წელს, რომელიც 2006 წლის 1-ელ ოქტომბერს დაიწყო, პენტაგონის 448 მილიარდი დოლარი გამოყოფა, – მისი წელთან შედარებით 19 მილიარდით მეტი. ერეიკისა და ავღანეთის კამპანიებზე კიდევ 70 მილიარდი დოლარი გამოყოფილი. ენერგეტიკის სამინისტროს სამხედრო ხარჯების გათვალისწინებით, რომელიც ბირთვული იარაღის უსაფრთხოებასა და ბირთვული იარაღის არსნაღის სრულყოფის უკავშირდება, აშშ სამხედრო მიზნებში იმდენს ხარჯავს, რასაც მსოფლიოს სხვა ქვეყნები ერთად ატეხილი.

მიმდინარე საფინანსო წელს 86 მილიარდი დოლარი დაიხარჯება სამხედრო მომსახურების ფულად უზრუნველყოფაზე, 120

მილიარდი დოლარი სამხედრო ოპერაციებზე, სამხედრო ტექნიკის რეზერვსა და შენახვაზე.

ახალი შეიარაღების შესაქმნელ მნიშვნელოვანი თანხა – 81 მილიარდი დოლარია გამოყოფილი. ამ თანხაში შედის 2 ნაკლებ-შესამწვევი შემტევი ტაქტიკური გამანადგურებელი F-35 „ლაითინგ II“, 20 მრავალმხრივი დანიშნულების გამანადგურებელი F-22 „რაიტიორ“, 38 შეუღლებიერი UH-60 „ბლექჰოკი“, 12 სატრანსპორტო თვითმფრინავი C-17 და 9 მიღწერნიზებული C-130J „სუპერჰორნი“.

დამატებით გამოყოფილია 19,8 მილიარდი დოლარი საბრძოლო მოქმედებების დროს დაკარგული 20 შეუღლებიერი „ბლექჰოკის“ (320 მონ დოლარი), 17 შეუღლებიერი „ჩინუკის“ (512 მონ დოლარი) და 18 შეუღლებიერი „აპაჩის“ (621 მონ დოლარი) შესატყა.

ბოუგეტში გათვალისწინებულია გვიმ-შენებლობის ახალი პროგრამა, რომელიც 2020 წლამდე გათვლილი. 2007 წელს სამხედრო გემომშენებლობაზე 10,6 მილიარდი დოლარი გამოყოფილი და ამ თანხის ფარგლებში სამხედრო-საზღვაო ფლოტი მიიღებს „ჟორჯინიას“ ტიპის მრავალმხრივი დანიშნულების ატიმურ წყალქვეშა ნავს, DDG-100 ტიპის ორ საეკადრო ნაღობისას, სანაბარო ზონის ორ ზომად, „ჟორდოლიას“ და „ანდერჟენდის“, ერთ უნიფერსალურ სადენსატო ზომად და სხვა მცურავ საშუალებებს. გაიზარდა „ტრაიფენტის“ ტიპის ბალისტიკური რაკეტების ექსპლუატაციის ვადები, იყიდან „კომიმაკის“ ტიპის ფრთოსან რაკეტებს და ა.შ.

75,7 მილიარდი დოლარი სამეცნიერო-საკვლევ და საცდელ-საექსპერიმენტო სამუშაოებს მომხმარდება. მასში შედის რაკეტსაწინააღმდეგო თავდაცვის კომპონენტთა შემუშავება-გამოცდები მოთხოვნილი 9,3 მილიარდი დოლარი. 500 მილიონი გამოყოფილია მოხილური სახენიტო-სარაკეტო კომპლექსი „პაკ-3“ ორ შესაქმნელ რაკეტსაწინააღმდეგო თავდაცვის სახელეთ ორ ბაზრის რაკეტების გამოცდამომსახურება 200 მილიონით, ხოლო საზღვაოსი 85 მილიონით იხრდება. რაკეტსაწინააღმდეგო თავდაცვის ბაზები ალასკაზე, კალიფორნიასა

და ევროპაში 2013 წლისათვის უნდა დასრულდეს. 137,8 მილიონი მომხმარდება აშშ-ისრაელის ერთობლივ რაკეტსაწინააღმდეგო პროგრამა „ჟორუს“. დღევანდლად რაკეტსაწინააღმდეგო თავდაცვის სხვა პროგრამებიც.

ავღანეთისა და ერეიკის კამპანიათა ბირთვითი ხარჯები აშშ-ზე მიდის. ამერიკას 2001-06 წლებში ერეიკი 291,3 მილიარდი და ავღანეთი კი 81,4 მილიარდი დაუჯდა. სხვა ოპერაციების გათვალისწინებით ხარჯებს თითქმის 400 მილიარდს მიაღწია. 2007 წელს ერეიკის არმიისა და უშიშროების ძალების მომხმარებლად 1,7 მილიარდი დოლარი გამოყოფილი, ხოლო მსგავსი პროგრამა ავღანეთისათვის 1,4 მილიარდს ითვალისწინებს.

ქალბო ბოუგეტში (დაიწყო 2006 წლის 21 მარტს) სამხედრო ხარჯებისათვის 165 მილიონ დოლარს გვემდებს.

ბოუგეტის კანონპროექტი, ერეიკი მუდმივ სამხედრო ბაზის შესაქმნელად ან ქვეყნის ნაფიების სექტორის გასაკონტროლებლად ფულის გამოყენება აკრძალულია.

გავრცელებდა პოსტსაპოთია ქვეყნები და, ბირთვად, რუსეთში, ბირთვული, ქიმიური და მასობრივი განადგურების სხვა საშუალებათა განადგურების პროგრამების დღევანდესა, რაზეც 372,1 მილიონი დოლარი გამოყოფილი.

საქართველოს ჩრდილოელი მეზობლის 2007 წლის სახელმწიფო ბოუგეტ შემოკლებებში 6 ტრილიონი 965 მილიარდი 300 მილიონ რუბლს და ხარჯები ნაწილში 5 ტრილიონი 463 მილიარდი 500 მილიონ რუბლს, ანუ 206 მილიარდი 170 მილიონ დოლარს გვემდებს. თავდაცვაზე 821 მილიარდი 480 მილიონი 668 ათასი რუბლი, ანუ დაახლოებით 31 მილიარდი დოლარია გამოყოფილი. ერთწლი უშიშროებისა და მართლწესრიგის ორგანოებს 664 მილიარდი 988 მილიონი 571 ათასი რუბლი, ანუ 25 მილიარდი 100 მილიონი დოლარი მომხმარდება. მათ შორის შინაგან ვარების 1 მილიარდი 680 მილიონი დოლარი, უშიშროების საშახურს 4 მილიარდი 226 მილიონი და სასაზღვრო საშახურს 2 მილიარდი 250 მილიონი დოლარი.

რუსეთში 2006 წელს გაწეული სამხედრო ხარჯები 22 მილიარდი რუბლით გაზარდა,

რაც საკონტრაქტო სამსახურზე გადასვლისათვის დაგეგმილად ხარჯდება, საწვავისა და საბრუნავი მასალების შეძენა-შენახვა, შეარჩევისა და აღჭურვილობის შეტანა, სამხედრო მოსამსახურეთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებაში გამოიწვია. ყოველწეუ ზემოთქმულის გათვალისწინებით სამხედრო ხარჯები უკვე გაზარდა 2006 წელს 700 მილიარდ რუბლს, ანუ 26 მილიარდ 416 მილიონ დოლარს გადაეცარება.

ოცეპრემიების სრული იმართვის განცხადებით: ათავადების სამინისტროს ბიუჯეტი წლიდან წლამდე ასოილუტურ ციფრებში იზრდება, მაგრამ მილიანი მიმდართულების მარცხენა 3%-ს არ აღემატება.

2006 წელს ეს მაჩვენებელი 2,74% შეადგენდა, ხოლო 2007 წლისათვის 2,63%-მდე შემცირდება, მოუხდევად იმას, რომ ხარჯები 115 მილიარდ 15 მილიონი რუბლზე არის გაზარდილი.

უმჯობესდ შეარჩეულ ძალებს, რომელიც 1 მილიონ 207 ათას სამხედროსა და 876 ათას სამოქალაქი პირს ითვლის, 593 მილიარდ 853 მილიონი რუბლი მომხმარება.

დღი ყრადღება დაიძიება სტრატეგიული ბირთვული იარაღის მოდერნიზაციას. ბიუჯეტი ბირთვულ-რაკეტული კომპლექსისათვის 12 მილიარდ რუბლს ითვალისწინებს.

2007 წელს არმიის გადართვლება, დაწყებული ვაზნებით და დამოვარებული ატიმური წყალქვეშა ნავებისათვის საჭირო ტექნიკით, 300 მილიარდ რუბლზე მეტი დაიხარჯება. ოცეპრემიების სრული იმართვის განმარტებით, შეარჩევაზე გამოყოფილი 1444 მილიარდ რუბლით 2007 წელს რუსეთის არმია მიიღებს 17 ბალისტიკურ კონტინენტ-თამირის რაკეტა „ტოპოლ M“-ს, 4 სამხედრო თანამგზავრის რაკეტა-მარტარებლები. ახალი იარაღი აღიჭურვება 7 ავიაციას, 6 შეუდომრეზინა ესკადრილია, 7 სატანკო და 13 მოტირბილილი ბატალიონი.

სამხედრო გემომშენებლობაზე 13 მილიარდ რუბლია დადგენილი და პრიორიტე-

ტი ატიმურ წყალქვეშა ნავებზე კეთდება. პირველად 1992 წლის შემდეგ ფლოტს შემატება ახალი სტრატეგიული ატიმური წყალქვეშა ნავი „ოური დოვგოროუკი“, რომლის მშენებლობა ვერ კიდევ 1996 წელს დაიწყო.

გაგრძელდება სტრატეგიული ბომბდამშენების Ty-160 მოდერნიზაცია-გადართვების პროექტი.

მიმდინარეობს მუშაობა შეარჩევისა და სამხედრო ტექნიკის შესახებ ფასების დასარეგულირებელი ნორმატიული ბაზის შესაქმნელად. 2007 წლიდან ამოქმედდება ფედერალური სამოქალაქო საავტორო, რომელიც ყველა ძალადგანი სტრუქტურისათვის საჭირო შეარჩევისა და სამხედრო ტექნიკის შეკეთებზე იმუშავებს.

კლავინდოვრად დღი ყრადღება დაიძიება შეარჩევისა და სამხედრო ტექნიკის პრესალექტული ნიმუშების შექმნისათვის საჭირო სამეცნიერო-საკვლე და საცდელ-საკონსტრუქტორი საშუალებებს. 2007 წელს უნდა გამოიცადოს მრავალფუნქციური მე-5 თაობის ავიაციამანდოვრებული. ათავადების სამინისტროს არჩენის გაკეთება „სუხოის“ Cy-37-სა და „მეჩიანის“ 144-ს შორის მოუწყვს.

ჩვენი მეგობარი ქვეყნის, უკრაინის, უმჯობესად რადა 2006 წლის 6 დეკემბრის 2007 წლის სასელმწიფო ბიუჯეტის პროექტი მიიღო. შემოსავლები 147 მილიარდ 888 მილიონ 100 ათასი გრენით ანუ 29 მილიარდ 230 მილიონი დოლარით დაიდგმა, ხოლო ხარჯები 161 მილიარდ 351 მილიონ 700 გრენით ანუ 31 მილიარდ 950 მილიონი დოლარით განისაზღვრა. ათავადებისათვის 12 მილიარდ გრენია ანუ 2 მილიარდ 376 მილიონი დოლარი გამოიყო.

ბიუჯეტთან დაკავშირებით 23 ნოემბრის ათავადების მინისტრი ანატოლი გრიცენკო ყრვალისტებთან შეხვედრისას აწიბდა, რომ უკრაინის შეარჩეული ძალების განვითარების 2006-11 წლების პროგრამა ჩამოუდგოდა, თუ ათავადების სამინისტროს დაინ-

ანება 1,6 მილიარდი დოლარის დონეზე დაირეზდა. არასაკმარისი დფინანსება არმიდან ასეულიდან ლეიტენანტის, მაღალი წოდების ოფიცრისა და გენერლის წასვლას გამოიწვევდა.

უკრაინის უმაღლესი რადას მიერ მოწოდებული ბიუჯეტის პროექტი პრეზიდენტს ოუშჩენკომ 12 დეკემბრს შესწირებდა, რადას უკან დაუბრუნა. გარკვეული ცვლილებების შემდეგ, რომელიც მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებას შეეხებოდა, პრეზიდენტმა ოუშჩენკომ ბიუჯეტა ხელი მოაწერა.

ჩვენი სამხრეთელი მეზობლის, სომხეთის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯება, 2007 წელს 558 მილიარდ 700 მილიონ დრამით, ანუ 1 მილიარდ 565 მილიონი დოლარით არის დადგენილი. ათავადებისათვის გამოყოფილია 100 მილიარდ 400 მილიონი დრამი ანუ 281 მილიონი დოლარი, სადაცაც სამხედრო მხრებისათვის 97 მილიარდი დრამი ანუ 272 მილიონი დოლარი დაიხარჯება, რაც ბიუჯეტის 17%-ზე მეტს შეადგენს. ათავადებზე 2006 წელს გაყვნილ ხარჯება 150 მილიონ დოლარს გადაეცარება.

2007 წელს გრენოვული უმმარობის სასახრისათვის 11 მილიარდი 600 მილიონი დრამი ანუ 32 მილიონი 500 ათასი დოლარი დაიხარჯება. 7 მილიონ 300 ათასი დოლარით მეტა, ვიდრე 2006 წელს.

სომხეთს განზრახული აქვს შეარჩევისა და სამხედრო ტექნიკის ახალი სახეობების ყვება, ძირითადად, რუსეთში, რომელიც თანამგზავრისათვის ითვს მოკავშირე ქვეყნებთან შეღავათიანი ფასების იარაღით ვაჭრობის. სომხეთის ათავადების მინისტრ სერგ საჩიასის შეფასებით: „სურბაიჯანის მილიარდი-დოლარის სამხედრო ბიუჯეტის სომხეთის 300-მილიონიანთან შედარება არ შეძლება, მაგრამ ცირიმბორი და მხრნობრივი გამოყენებით ეს საკმარისი იქნება“.

ქვეყნის პრემიერ-მინისტრის ანდრეას მარტინიანის განცხადებით: „სომხეთის ათავადების სისტემების ორგანიზაციის, არმიის ბრძოლისუნარიანობისა და არსებული ბაზების გათვალისწინებით ათავადებისთვის გამოყოფილი ხარჯები სრულიად საკმარისია, რათა ნებისმიერ დროს ნებისმიერი მოწინააღმდეგის მხრიდან შექმნილ საფრთხის წინ აღუდგეს“.

საქართველოს მეორე მეზობლის აზერბაიჯანის ხარჯება 2007 წლის ბიუჯეტით 5 მილიარდ 714 მილიონი მანათი ანუ 6 მილიარდ 500 მილიონი დოლარით განისაზღვრა. 2007 წელს აზერბაიჯანი სამხედრო მხრებისათვის სამხედრო კავასიის ქვეყნებს შორის ყველაზე მეტს 907 მილიონ მანათს ანუ 1 მილიარდ 42 მილიონ დოლარს დახარჯავს, სადაცაც ათავადების სამინისტროს 796 მილიონი მანათი ანუ 915 მილიონი დოლარი მომხმარება. ათავადების მრეწველობის სამინისტროსათვის 110 მილიონ 200

ათასი მანათი ანუ 127 მილიონი დოლარი გამოყოფილი.

2004 წელს აზერბაიჯანმა სამხედრო მხრებისათვის 150 მილიონი დოლარი დახარჯა, ხოლო 2006 წელს კი 700 მილიონი დოლარი, თუმცა ბოვეტი 600 მილიონს ითვალისწინებდა.

აზერბაიჯანი ცდილობს, სამხედრო ხარჯები სომხეთის მილან ბოვეტს გაუტოლოს ამ გადაჭარბოს. პრეზიდენტ ილჰამ ალიევის თქმით, ის ყარაბაღის კონფლიქტის მშვიდობიანი გადაწყვეტის მომხრეა, ამასთან, აუცილებლად მაინც ქვეყნის თავდაცვითი პოტენციალის გაძლიერებას.

საქართველოს 2007 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯებით ნაწილი 4 მილიარდი 68 მილიონ 817 ათასი ლარით, ანუ 2 მილიარდი 366 მილიონი დოლარით არის დაფინანსებული, სადაც თავდაცვაზე 513 მილიონ 217 ათასი ლარი, ანუ დაახლოებით 298 მილიონი დოლარი გამოყოფილი.

სამხედრო მოსამსახურეთა ანაზღაურებაზე 127 მილიონ 556 ათასი ლარი და მუდმივებზე 26 მილიონზე მეტა დაფინანსებული. პრიორიტეტულია სამხედრო მოსამსახურეთა სყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესება, შრომის ანაზღაურების ზრდა, სავსელ წვრთნების ჩატარება, რეზერვისტთა მომზადება, ოფიცერთა შერჩევა, შეარაღებისა და სამხედრო ტექნიკის რემონტი და სხვა.

ბოვეტი კლავინდუბერე არ ითვალისწინებს სამხედრო მოსამსახურეთა წინა წლების სახელფასო დაფინანსებათა გასტუმრებას.

2006 წელს გაწეულმა სამხედრო ხარჯებმა 605 მილიონი ლარი, ანუ 352 მილიონი დოლარი შეადგინა და რუსეთის დიდი შუშოვითა გამოიწვია. ჩვენს მუხილზე მასში აფხაზეთისა და ცხ. სამხრეთ ოსეთის პრობლემების სამხედრო გზით გადაწყვეტისათვის მზადება დანახა.

2007 წლის სამხედრო ხარჯები მინიმუმ 600 მილიონ ლარზე უნდა აღემატებოდეს და, იმდენი, მოსკოვის გაღიზიანებას აღარ გამოიწვევს.

აფხაზეთის სეპარატისტული ხელისუფლების ბოვეტი 2007 წელს 1 მილიარდი 246 მილიონ 228 ათასი რუბლით, ანუ დაახლოებით 46 მილიონ 156 ათასი დოლარის ოდენობით არის დაფინანსებული. წინა წელთან შედარებით ზრდა 300 მილიონს შეადგენს. ბოლო წლებში, ტრადიციულად, ბიუჯეტის 16-17% სამხედრო ხარჯებს ხმარდება. ამდენად, მომავალ წელს სამხედრო ხარჯები, სავარაუდოდ, 7 მილიონ 850 ათასი დოლარი იქნება.

უცნობია სამხრეთ ოსეთის ბიუჯეტი. კოკითის რეგიონის ძალიან სტრატეგიკურათა ხარჯებს ითითებს 90-95%-ით რუსეთი აფინანსებს. სეპარატისტთა თავდაცვის სამინისტროს ხარჯები საგრძნობლად, 1-1,5 მილიონი დოლარის ფარგლებში იქნება.

თეიმურაზ ჩაჩაბაძე

კატარა

გზაზე ურთიერთობის სახელით

გრიფი მოზრდილი მტაცებელი ფრინველია. დაფრინავს დიდ სიმძლავრეზე, სადაც მისაზე საკვებს – დაფრინავს ცხოველებსა თუ ღუმს შესანიშნავად აძრვებს. და ამ დროს ელვისებურ რაქციას ამოაფრენს. ფრინველის თვისებების საპატრულო კატარის მოვალეობებთან მსგავსება განაპირობებს, რომ საპატრულო სასაზღვრო საზღვაო ძალებისათვის შექმნილ ერთ-ერთი კატარის პროექტს „გრიფი“ დაერქვა.

გასულ საუკუნის 60-იანი წლების დასაწყისში ლენინგრადის ცენტრალური საზღვაო-საჰაერო-საპატრულო ბიურო „ალ-ზაის“ კოლექტივს საპატრულო დანიშნულების კატარის პროექტზე მუშაობა დაეკავა. პროექტის ნომერი 1400 იყო, ხოლო შიგარდ „გრიფი“ შეიქმნა. ტრადიციულად, „ალ-ზაის“ საქმიანობის მთავარი მიმართულებებია: სწრაფსივლიანი შეტყუი კატარები, საფრთხილი ნომდგენი საპატრულო ბალონები, სწრაფსივლიანი საპატრულო სიმაღლები და კატარები.

1967 წელს ლენინგრადში პრიმორსკის გემსაშენი ქარხანა „გრიფების“ მშენებლობას შეუდგა და პირველი ოთხი კატარა ააგო, ხოლო სერიული წარმოება 1969 წლიდან უკრანოში, ვოლოდინის ქარხანა „მორსი“ გადაეცა. მშენებლობის ტემპი საკმაოდ ინტენსიური იყო და ერთხანს „მორსი“ წელიწადში 11 „გრიფს“ აგებდა. რამდენიმე კატარა ბათუმში აგებული. ბათუმელი გემთმშენებლები „გრიფისათვის“ საჭირო ლითონის ფურცლებსა და ამბატურას, ძალიან დანდაგარებს, შეიარაღებას, სანავიგაციო ხელსაწყოებს, კაბელებსა და სხვა საჭირო მასალებს საპატრულო კატარის სხვადასხვა კლასიდან იღებდნენ.

კატარა კავშირის სხვადასხვა კლასიდან იღებდნენ.

„გრიფი“ (NATO-ს კლასიფიკაციით „ფუკი“) საპატრულო დანიშნულების ყველაზე მრავალფეროვანი კატარა გამოდგება. 1991 წლამდე საპატრულო კავშირის დაშლამდე დაახლოებით 220 „გრიფის“ აგებ მოქსრო, რომლის ნახევარი სხვა ქვეყნებში გაიგზავნა. მშენებლობის პროექტში პროექტს რამდენიმე მოდერნიზაცია ჩაუტარდა. საპატრულო საზღვაო-საზღვაო ფლოტისა და სასაზღვრო საზღვაო ძალებისათვის შენდებოდა კატარები პროექტის ნომრით: 1400, 1400A და 1400M.

პროექტებისას ისეთი ზომები შეიქმნა, რომელიც კატარის რკინიგზით ტრანსპორტირების საშუალებას იძლევა. ფილონსაში აგებული კატარები ფაქტობრივად ბალტიისა და კასპის ზღვებში, ჩრდილოეთისა და შორეული აღმოსავლეთში წყნარი ოკეანის სასაზღვრო ძალებში სამსახურისათვის.

საპატრულო საზღვაო-საზღვაო ფლოტში „გრიფები“ IV რანგის საპატრულო კატარის კლასის განკუთვნილია და ტაქტიკური ნომრის აღნიშვნაში ასოები AK (საპატრულო კატარა) და ციფრები გამოყენებული. სასაზღვრო ძალების კატარების აღნიშვნა ПСКА (სასაზღვრო-სადაზრო კატარა) და სათანადო ნომერი შეესაბამება.

საზღვაო-საპატრულო პროექტების (1400B და 1400M) ტრადიციულ პრობებში სამსახურისათვის შექმნილი პირობები და შეიარაღება განსხვავდება. უცხო ქვეყნებში გაგზავნილი „გრიფები“ ორ შენ-

ცილებულ 12,7 მმ-ან ან 14,5 მმ-ან მსხვილკალობრიან ტყვიამფრქვევების დანადგარებს ატარებდნენ. საბჭოთა მეზღვაურებისათვის განკუთვნილ კატარღებს მხოლოდ ერთი ასეთი დანადგარი ჰქონდა.

ფეოქოსიან ავტოული „გრიფების“ ტექნიკური პარამეტრებია: სრული წყალწევა 50 ტონა, სიგრძე 24 მეტრი, სიჩქარე 30 კვანძი, ცურვის სიშირე ეკონომიური 15 კვანძი 1100 მილი, საზღვაოსნო უნარი 5 ბალი, ეკიპაჟი 13-17 კაცი, ავტონომიურობა 5 დღე.

ფეოქოსიის ქარხანა შექმნევს ახლაც სიაჯაზის „გრიფებს“ 770-დან 1200-მდე ცხ. ძალის სიმძლავრის დიზელის ძრავებით. შესაბამისად, სიჩქარე 25-32 კვანძი, ცურვის სიშირე ეკონომიური 12 კვანძი 500 მილს შეადგენს. ეკიპაჟი 9 კაცისაგან შედგება.

ბათუმში ავტოული კატარღების ტექნიკური პარამეტრები ოდნავ განსხვავებულია: წყალწევა 40,7 ტონა, სიგრძე 23,8 მეტრი, სიჩქარე 29 კვანძი, საზღვაოსნო უნარი 3 ბალი, ეკიპაჟი 13 კაცი, ცურვის სიშირე ეკონომიური 13 კვანძი 450 მილი, ავტონომიურობა 5 დღე.

„გრიფებზე“ M-50F ტიპის ორი 1200 ცხ. ძ. დიზელის ძრავა გამოყენებული. M-50F საავიაციო ძრავას გადამუშავებული ვარიანტია, რომლის სერიული წარმოება ჯერ კიდევ 1948 წელს დაიწყო. სამედიცინო მუხედვად, ძრავას საქარხნო რემონტამდე დასავლურ ახალგაზრდებთან შედარებით 2-3-ჯერ ნაკლები რესურსები აქვს.

საბჭოთა ეკიმში დიზელის ძრავებს ყოველივეს ახლდა ტექნიკური სიმძლევები. საბჭოთა ძრავები გაბარტულ-წონით მარეზერვებით, ეკონომიურობითა და ხარისხით დასავლურ მოდელს ბევრად ჩამოვარდებოდა. ფეოქოსიის ქარხანა რეკლამირებას უკეთებს „გრიფებს“ მხოლოდობით დი-

ზელის მწარმოებელი ერთ-ერთი საუკეთესო გერმანული ფირმა MTU-ის ძრავებით.

ბოლო დრომდე ბათუმში ავტოული „გრიფებზე“ რუსეთში გამოშვებული 1100 ცხ.ძ. სიმძლავრის M-4015 ტიპის დიზელზე გამოიყენებოდა. ახლანდელ მდგომარეობაში სანაპირო დაცვის კატარღა ამერიკული „კატერპილერის“ დიზელის ძრავებით აღიჭურვა, რომელზე პატარა ზომისა და ამასთან, ბევრად ეკონომიურია.

1991 წლამდე ავტოული „გრიფების“ დიდი ნაწილი, დაახლოებით 60-მდე კატარღა, შავი ზღვის მესაზღვრეთა მე-5 ბალაღაისის, მე-6 ოჩამჩირის, მე-18 ოდესისა და 21-ე ნოვოროსიისკის საზღვაო პრივადებში ირიცხებოდა. იმ დროს ოჩამჩირის პრივადის, ბათუმის, ოჩამჩირისა და გულუთის დივიზიონები დაახლოებით 15-მდე „გრიფი“ იყო დარჩენილი, საიდანაც შემდგომში ნაწილი ჯეროდა ჩამოიწერა ან კერძო პირებს გაიყვანა.

წვენი საზოგადოების „გრიფებით“ დაინტერესება აფხაზეთის კონფლიქტმა გამოიწვია. მაშინ მდია დროდადრო სეპარატისტთა სწრაფსილას და კარგად შეიარაღებულ კატარღებზე აერცვლებდა ინფორმაციას, მაგრამ თავად კატარღების შესახებ ცოტა რამ თუ იყო ცნობილი.

აფხაზმა სეპარატისტებმა კატარღები პირველად 1993 წლის მარტში გამოიყენეს. 1992 წლის ბოლოს რუს მესაზღვრეთა მე-6 საზღვაო პრივადის ოჩამჩირის დივიზიონის სასწავლო კატარღების ჯგუფიდან 3 „გრიფი“ ჩამოიწერა. განიარაღებული კატარღები კერძო ფირმის მიჰყიდეს. მან, თავის მხრივ, აფხაზებს გადასცა. არსებული ინფორმაციით, ორი მათგანის ნომერი 501 და 504 უნდა იყოს. სასწავლო კატარღების ჯგუფში 4 კატარღა ირიცხებოდა და მასზე მომზადებას უცხო ქვეყნების ის მეზღვაურები გადიოდნენ, რომლებ-

საც მომავალში სამსახური „გრიფებზე“ მოუწყვდა.

1991 წელს რუსებს ბათუმის დივიზიონის ერთი კატარღა განიარაღეს და მდგომარეობა კერძო პირს მიჰყიდეს. შემდგომში ეს „გრიფი“, საბორტე ნომრით 01, აფხაზთა საზღვაო ფორმირებებში გაშიწნდა. არის მონაცემები, რომ კიდევ 2 ჩამოწერილ-განიარაღებული „გრიფის“ ყოფილი კომერციული სტრუქტურების ხელშეწყობით ნოვოროსიისკის 21-ე საზღვაო პრივადიდან მოხერხდა.

ასეთი კატარღების საგარეო ფასი, კორპუსისა და მექანიზმების მდგომარეობის გათვალისწინებით, 20-დან 50 ათასამდე დოლარი იწვევდა.

კატარღების შეიარაღებითა და სხვა საშუალებებით აღჭურვა მოერწინა მოხერხდა. „გრიფებზე“ დაიდვა 23 მმ-იანი შეწყვილებული საზენიტო დანადგარი 3Y-23-2, საავიაციო 80 მმ-იანი C-8 ტიპის უმათივე რაკეტების გამწვები ბლოკი 58M1. გარდა ამისა, „გრიფების“ შეიარაღებაში იყო ხელით გადასატანი საზენიტო კომპლექსები „სტრელა-2M“ ან „ოვლა“, მსხვილკალიბრიანი ტყვიამფრქვევები და სხვა მსუბუქი ცეცხლსასროლი იარაღი. სეპარატისტები იარაღსა და კატარღებისათვის საჭირო საწვავს რუსეთის არმიის გულუთის გარნიზონის 643-ე საზენიტო-სარაკეტო პოლიკიდან, 345-ე სააპარტურ-სადენიტო პოლიკიდან, 186-ე შიშინიშეთა საავიაციო პოლიკიდან, გულუთის საზღვაო დივიზიონიდან და სხვა ქვედანაყოფებიდან იღებდნენ.

შტატით გათვალისწინებული შეიარაღებითა და საბრძოლო მასალებით გამოიწვევლი გადტვირთვა და შეიარაღების ცვლა კატარღების სიჩქარესა და სხვა პარამეტრებზე გავლენას ახდენდა. სპეციალისტთა დასკვნით, სიჩქარე 20-25 კვანძამდე (30 კვანძის ნაცვალად), ზოლო საზღვაოს-

უკრაინული „გრიფები“
დავალების შესრულების დროს

42 №1 იანვარი, 2007 წლის 1-ლი ნომერი

„ორბის“
მეზღვაროთა
კუბრიკი

ქვეყნის საზღვარო საზღვრების დაცვისათვის საჭირო პირველი საპატრულო კატარა „გრიფი“ საქართველომ 1997 წლის შემოდგომაზე უკრაინიდან საჩუქრად მიიღო. 1998 წლის დასაწყისში ქართველმა მესაზღვრეებმა ისევ უკრაინაში კერძო ფირმებისაგან 2 „გრიფი“ შეიძინეს.

1998 წლის 16 ივლისიდან საზღვრის დაცვის სახელმწიფო დეპარტამენტის „გრიფები“ პატრულობის შეუდგენ და პირველივე დღე მოულოდნელობით აღაყეს გამოდგა. საქართველოს საზღვრის აჭარის მონაკვეთზე ფოთიდან გამოსული „გრიფების“ გამოჩენას ასევე აბაშიძის მწკვევე რეაქტორი მოჰყვა. მისი შეფასებით, ეს იყო მეტაბოლიზმი მოქმედება, რომლის აღსაყვად ზღვაში აჭარის უშიშროების სამინისტროს „გრიფები“ გამოვიდნენ. მამინდელი ტერმინოლოგიით, „ცენტრისა და რეგიონის დაბირისპირება“ რამდენიმე ხანს გაგრძელდა, სანამ აბაშიძის არ „უკონსერეს“, რატომ იყო საჭირო სახელმწიფო საზღვარო საზღვრების დაცვის ერთიანი სისტემა.

საქართველოს საზღვარო ძალებში „გრიფები“ პირველად 1997 წლის 7 ივლისს, ფოთში, საზღვარო ადგილის დროს გამოჩნდნენ. ადგილზე უწყველად იყო. მასში რამდენიმე შეიარაღებული თევზჭერი სეინი-რა, საყვირო კატარალები და არასამხედრო ფორად შეღებილი 2 „გრიფი“ მონაწილეობდა. საზღვარო ძალების ახალმა სადგომადა „გრიფები“ შეიარაღების გარეშე უკრაინაში კერძო ფირმებისაგან შეიძინა და არასამხატლო იარაღით ფოთში აღ-ჭურვა.

1998 წლის ივლისში მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე თავდაცვის სამინისტრომ „გრიფები“ №103 და №104 საზღვრის დაცვის დეპარტამენტს გადასცა, სადაც კატარალებმა ნომრები P-206 და P-207 მიიღეს.

აჭარაში ასევე აბაშიძის რეგიონის შეცვლის შემდეგ ბათუმის I დივიზიონის კატარალები P-102, P-103 და P-104 ფოთში გადაიყვანეს. ამჟამად საზღვრის დაცვის დეპარტამენტს 8 „გრიფი“ ჰყავს.

ახლავე P-205-მა ბათუმის გემოსაშენ ქარხანაში მოდერნიზაცია გაიარა, რომლის შედეგადვე აღიჭურვა უახლესი სანაგებ-იყო კავშირის საშუალებებით, ენერგეტიკული დანადგარებით, გაუმჯობესდა ეკიპაჟის საყოფაცხოვრებო პირობები, ბევრად ამაღლდა კატარის შესაძლებლობები და გახანგრძლივდა ექსპლუატაციის ვადები. მოდერნიზაციას კიდევ რამდენიმე კატარა და გაეცოდა. საქართველოს სამხარო დაცვა კატარალებს ქართული სახელი „ორბის“ მოუწია და ახლა სხვადასხვა ქვეყნის სამხედრო-საზღვარო ცნობარებში კიდევ ერთი ქართული სიტყვა განჩნდა.

ფეოლისის ქარხანა „მორე“ კატარის ბოლო მოდერნიზებული ვარიანტი „გრიფი T“ შექმნა, რომლის საექსპორტო სახელი „კონდორია“. კატარის კორპუსი ალუმინ-მაგნიუმის შენადნობისაგან მზადდება. წყალწყვა 39 ტონას შეადგენს, სიჩქარე 38-40 კვანძი, ცურვის სიშორე 500 მილი 15 კვანძით, ეკიპაჟი 9 კაცს ითვლის. შეიარაღებაში შედის ცხვირის IX1 20 მ-იანი ტყვიამურქვევი და კაიოს ტუმბზე დაყენებული IX1 12,7 მ-იანი ტყვიამურქვევი. უკრაინელები ირწმუნებიან, რომ „დირებულება-ფეკტიანობის“ კრიტერიუმში „კონდორი“ თავის კლასში საუკეთესოა.

უკრევერობით, კატარა მხოლოდ თურქმენეთისათვის შენდებ. შეკვეთა 10 „კონდორის“ აგებს ითვალისწინებს. პირველი კატარა თურქმენეთს 2004 წლის ივლისში გადაეცა. კასპისზღვისპირა ქვეყნებს ნავთობის საბადოებიდან დაკავშირებული საზღვრები დასაზუსტებელი აქვთ და თურქმენეთის ხელისუფლება საზღვარო ფლოტილის გაძლიერებით არის დაინტერესებული.

ამასთან, განჩნდა ინფორმაცია, რომ უკრაინის მინისტროს კაბინეტმა 2007 წლის საპრეზიდენტო ვეგამში ფეოლისის ქარხანა „მორე“ შეიტანა, რაც „კონდორის“ მომავალს საკმაოდ ბუნდოვანს ხდის.

საინტერესოა, რომ უკრაინა საუკრარ საზღვარო მესაზღვრეებს „კონდორების“ მაგივრად ამერიკული პროექტის კატარალებს უშენებს. მისეზად სახელდება მტვი ეკიპონ-მეურობა, კომპოზიტური, უკეთესი სანაგებ-იყო და კავშირის საშუალებები.

საშუთა კავშირმა სხვადასხვა დროს „გრიფები“ გადაცა: მავრიკის კუნძულებს – 2, კონგოს – 3, სეიშელის კუნძულებს – 2, ალბანის – 1, ანგოლის – 1, ბენინს – 4, ბულგარეთს – 14, ვიეტნამს – 14, გვინეას – 2, ერყას – 5, კაბო-ვერდეს – 3, კამერუნს – 3, კამუნიას – 2, კუბას – 40 (მოგვი-

ანებით 8 „გრიფი“ ნიკარაგუას გადაეცა), მოზამბიკს – 5, ჩრ. იყნის – 2, სირიას – 8, სომხეთს – 1, ეკვატორიულ გვინეას – 3, ეთიოპიას – 6 (ერთგვარად 2 კატარა წარმოვა) და სამხრეთ იყნის – 9.

საშუთა კავშირის დამოსა და შავი ზღვის ფლოტის გაყიფის შედეგად უკრაინას დაახლოებით 30-მდე „გრიფი“ დარჩა, ნაწილი სამსაზღვრისათვის უკრაინის სასაზღვრო ძალებმა დაიტოვა. მეორე ნაწილი განიარ-აღდა და კერძო სტრუქტურებზე გაიყიდა. გარდა ამისა, უკრაინელმა საზღვარო მესაზღვრეებმა 1992-2000 წლებში ფეოლისის ქარხნიდან კიდევ 16 „გრიფი“ მიიღეს.

პოსტსაშუთა ქვეყნებიდან ერთი „გრიფი“ აზერბაიჯანის სამხედრო-ძალების შემადგენლობაში ირიცხება. 1992 წლის 3 ივლისს საარტილერიო კატარა AK-55 რუსეთის კასპიის ზღვის ფლოტილიაში აზერბაიჯანელებს გადასცა.

1992 წელს ბალტიის ზღვის რუხს მესაზღვრეებმა კერძო ესტონურ ფირმას ორი „გრიფი“ ჯვართში ჩასაბრუნლად მიჰყიდეს, მაგრამ ესტონეთის ნაციონალური თავდაცვის ლიგამ კატარალების კონფისკაცია მოახდინა და ეროვნულ სამხედრო-საზღვარო ძალებს დაუბოძა. ესტონელებმა თავიანთი P401 „გრიფი“ და P402 „ელფი-არლი“ 2000 წელს ჩამოუტყეს. 2001 წლიდან P401 „გრიფი“ ტალინის საზღვარო მუშეუბის ექსპონატია.

4 „გრიფი“ დაცურავს ყაზახეთის სამხედრო-საზღვარო ფლოტის შემადგენლობაში. კატარალები ყაზახეთის მთავარ საზღვარო ძალებს წარმოადგენს კასპიის ზღვაში.

მაღელ „გრიფის“ პროექტს ორმოცი წელი შეუსრულდა. მთლიანობა ასაკის მიუხედავად, მრავალი სიღრმე სხვადასხვა ქვეყნის სამხარო ძალების შემადგენლობაში სამსაზღვრის ისევ აგრძელებს.

თიამურ ჩაჩანიძე

ბიოგრაფიული მტრისებრი

ჩილეს პოლიტიკური მოღვაწე, პროფესიონალი სამხედრო — გენერალ-კაპიტანი. დაიდა 1915 წლის 25 ნოემბერს გალპარაისოში, მესამე ჩინურიკის ოჯახში. სანტიაგოს მშრომელთა სკოლის დამთავრების შემდეგ უმცროსი ლეიტენანტის უფლებით გაიგზავნა სამხედრო ვაგონში. 1947 წელს კაპიტნის ჩინით უფროსობა დასავლეთს სპეციალურად უმცროსი ლეიტენანტის უფლებით გაიგზავნა სამხედრო ვაგონში. 1949-51 წლებში სწავლობდა სამხედრო აკადემიაში. 1965, 1968 და 1972 წლებში სტავროპოლში გაიარა პანამის არხის ზონის სამხედრო ცენტრებში. 1968 წელს, მეორე საარბო დივიზიის შტაბის უფროსობისა, მიიღო პრივილეგიის გენერლის წოდება. 1967 წელს მეთაურობდა სამხედრო ქვედანაყოფებს, რომელთაც ესროლეს „ჩუკო-მასტ“ სპილენძის საბადოს ავანგარდულ მუშებს. 1969 წელს დაინიშნა მეჩქესე საარბო დივიზიის სარდლად, იყო NATO-ს წევრი ქვეყნების არმიათა მეგობრული ორგანიზაცია.

1972 წლიდან სამხედრო ვაგონის სარდლის მოვალეობის შემსრულებელი და სამხედრო ვაგონის შტაბის უფროსი. 1973 წელს სამხედრო კავშირ სამხედრო ვაგონის სარდლის პოსტზე. არის 1973 წლის II სექტემბრის სამხედრო სახელმწიფო გადატრიალების ერთ-ერთი ხელმძღვანელი, რომლის შედეგად დივიზი საჯაროდ აღიწერეს კონსტიტუციური მოვალეობა და დამხრდა სამხედრო ზენიტის ხელისუფლებას. იმავე დღიდან ზენიტის მეთაურია, ხოლო 1974 წლის 17 დეკემბრიდან 1990 წლის მარტამდე — ჩილეს პრეზიდენტი.

აუგუსტო პინოჩეტის ხელქვეითი სამხედრო ზენიტამ ქვეყანაში მასობრივი რეპრესიები და ტერორი გააჩაღა. მილიტარულ ბეტი ჩილელი იძულებული გახდა, ქვეყანა მიეტოვებინა, ხოლო თითქმის 100 ათასი მოქალაქე ციხეში მოხვდა, 30 ათასი დაღუპა, აკრძალა შემავრცელები პარტიებისა და პროფკავშირების საქმიანობა. შემდგომში იქნა საგანგებო მდგომარეობა, რომელიც გაუქმდა მხოლოდ 1988 წლის აგვისტოში.

1981 წლის კონსტიტუციის შესაბამისად, პინოჩეტი გამოცხადდა კონსტიტუციური პრეზიდენტად, ერთდროულად ითვლებოდა ეროვნული უმამრობის საბჭოს ხელმძღვანელად, შეიარაღებული ძალების მთავარ სარდლად, მიენიჭა გენერალ-კაპიტნის წოდება.

1986 წელს კარაკასში (ვენესუელის დედაქალაქი) პინოჩეტის დაუსწრებლად გაიმართა საერთაშორისო სასამართლო. 1988 წლის ოქტომბერში ზენიტის ჩატარებულ პრესისკონფერენციაში ამომჩიველებმა მისი უფლებიანობა გამოეცხადეს. პინოჩეტი იძულებული გახდა, ელიარეზიან დაშვებებზე და უარი ეთქვა პრეზიდენტის პოსტზე 1989 წლის

აუგუსტო პინოჩეტი უგაჩეტი

დეკემბრის არჩევნებში. 1990 წლის მარტში, 1981 წლის კონსტიტუციის შესაბამისად, იყო სახელმწიფო ვაგონის მთავარსარდლი რვა წლის ვადით... ჰყავს მეუღლე — მარია ლესია ირარატე როდრიგესი, ორი გოგი და სამი ქალიშვილი.

გენერალი პინოჩეტი ყაზარმაში, პოლიტიკასა და... მიოთლოგიაში

1998 წლის 11 მარტს 82 წლის გენერალ-კაპიტანმა აუგუსტო პინოჩეტმა დამოუკიდებელი ვაგონის მთავარსარდლის პოსტი და სივლილამდელი სენატორის საგარეო მდიან გადავიდა, ისარგებლა ამ კონსტიტუციური ნორმით, 17 წლის წინ თვითონვე რომ დაშტეტდა. მისმა ამ რეკონსტრუქციამ ნაბიჯი კიდევ ერთხელ შეზღუდა ლათინური ამერიკის წყნარი რესპუბლიკა, რომელსაც ჩილელები „Finis Terrae“-ს — „დედაქალაქის კალს“ უწოდებენ. ამ საკითხსავე მიუძღვნოდა საპარლამენტო დებატები ზნაირად გადაზრდილი ხელმძღვანელი ბრილიანო. და, აი, ერთი მშვენიერ დღეს კომპარტიის სარჩელი დიპლომატიის სასამართლო ძალებს გენერალის ბრალი დასდეს გენოციდზე. რადიკალი გადაიკა პინოჩეტის ბრძანების ჩანაწერი 1973 წლის სექტემბერში პრეზიდენტ ალიენდეს ფინიშური განადგურების შესახებ. ჩანაწერის სინამდვილის დადგენის შემთხვევაში გენერალის საპარლამენტო იმუნუტეტი ექვემდებარება. მისმა მომხრეებმა განაცხადეს, რომ ჯავშან-ქილოტებს ჩაიკვამდნენ და თუ საჭირო გახდებოდა, მოხუც გენერალს დაიცავდნენ.

მოხუცი გენერალი, რომელიც საზოგადოების ერთი ნაწილისათვის ჯალათია, ხოლო მეორისათვის მეკერი, მაგრამ ექვემდებარება რეგონის სამილი, რომლებიც ქვეყანა აფეცენ, — უკვე დიდი ხანია, იქცა არა მარტო რეალბად, არამედ პოლიტიკურ მოთადგე. „პინოჩეტი არის ზევი, მხოლოდ კარი სახლში. ყველამ აცის, შიგნით რაც არის და ამიტომ არავის სურს მისი შეხება“, — ენაწერებენ ჩილელი ჟურნალისტები.

„სამშობლოს პირველი ქვეითი“

გენერალ პინოჩეტის სათამაშო დაკარა, როცა მას 58 წელი იქნა იგი, უნდა შესრულებოდა მამულის ვადე მსხვერპლ მოცილინებულ და სამხედრო ზენიტის სათავეში ჩადგებოდა, მარჯვენა, მორიელი სამხედრო მოამსახურის კარკერის შექმნის ცდილობდა.

წყნარი ოკეანის სანაპიროზე მდებარე დიდ საპორტო ქალაქში დაბადებული მომავალი „სამშობლოს პირველი ქვეითი“ (ამ ოფიციალურ ტიტულის 1974 წლიდან ატარებს) 17 წლისა შევიდა სამხედრო სასწავლებელში, 26 წლისა კი გუბერნატორთან გამართულ ბალზე გაეცნო მომავალ მეუღლეს.

გარნიზონებში სამსახურისა და სამხედრო აკადემიის დამთავრების შემდეგ მაიორმა პინჩევამ 1954 წელს თავდაცვის მინისტრის მოადგილის ადგილზე დატოვა, ორი წლის შემდეგ სამხედრო მისიით გაგზავნა აშშ-ში. 60-იან წლებში პინჩევი მეთაურობდა პოლკს, ასწავლის აკადემიაში და წერს თეორიულ ნაშრომს „ჩილეს გეოპოლიტიკა“. მისი დღეაზრი მოკლე ასეთია: ბიპოლარული მსოფლიოში, სადაც კომუნისტმა ყველა სერულში ძრება, რათა დამიწის დასაყდრის ქრისტანული ცივილიზაცია, არმა მუდამ მხად უნდა იყოს და ყველა ღირს იხმაროს, რომ ღირსეული პასუხი გასცეს.

ასე იყო თუ ისე, წინა კარიერაში ნამდვილად წაადგა. უკვე 1968 წელს პინჩევი გახდა პრეზიდენტის გენერალი, ხოლო სულ ერთ წელიწადში, – გენერალ-მაიორი. კარიერა კი გააგვირავა, მაგრამ ყაზახური გეოპოლიტიკოსის სახელი ისტორიაში რომ შესულიყო, ამაში, როგორ უგზავრდად უნდა მოგვეჩვენო, სიცოცხლის სწავლად იღონე და ღეხმარა თავისი უტოპიები.

გადამწყვეტი დღე

60-იან წლების შუახანებში რადიკალური რევოლუციის გატარებას შეუდგა დემოკრატის ტანული დიდური ელვარი ფრეა-უფროსი (ჩილეს მომავალი პრეზიდენტის ელვარი ფრეის მამა), მაგრამ საბჭოთა ძალები ბოლომდე არ ეყო და ფრეის მთავრობა 1970 წელს საბრუნველურ არჩევნებში წაგო მემარცხენია კანდიდატთან – სალვადორე ალიენდესთან, რომელმაც ამომრჩევლებს შესთავაზა ლათინურამერიკული მემარცხენე რევოლუციის „ეკსტრემული ნაწილი“. ნაციონალიზაცია, სოციალური გარდაქმნები და ეროვნული დიდების დაცვა. „სასახლი ერთიანობის“ მარცხენა კოალიციის მეთაურმა სცადა ფრეა-უფროსის რევოლუციის ფორსირება, მაგრამ კომპრომისების ოსტატობა, მშვენიერი სექსის გულთამყნობელი და სენატის მრავალწლიანი თავმჯდომარე აღმოჩნდა არა რადიკალური რევოლუციონერი, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ მემარცხენე რომანტიკოსი. ამიტომ აღიანდეს რევოლუციის ქრახტი გააღრმავდა იგი. გარდა ამისა, ამას ხელს უწყობდა სამთავრობო ქოხლი, მემარცხენე პარტიისა და მქონეთა საბოტაჟი, აშშ-ის წინააღმდეგობა. მემარცხენია საწვლადი მმართველობის პერიოდში მხოლოდ ყრუს არ ესმოდა კულისების მიღება „კომუნისტების ნაბიჯები“. და როცა დადგა სათანადო დრო, გარეუბნებია წყალობით სცნაზე გამოვიდა გენერალი პინჩევი.

გენერლის ზედასმის საუფრელად იქცა მისი, როგორც სამხედრო პოლიტიკური პარის რეპუტაცია. შეთხვევითი არ იყო, რომ პირი კოლე 1971 წელს ის სანტაგოს გარნიზონის უფროსის საკანში პოსტზე დანიშნეს. უფრო მეტი სიკეთე გაუკეთა პრეზიდენტ ალიენდეს მეფობაზე, გენერალმა პრეტესმა, რომელიც ცნობილი იყო ცენტრისტული

შეხედულებებით: მან, არმიის მოავარსარდალმა, პინჩევამ მოაფიქვრე და სანხელეთო ჯარების შტაბის უფროსად დანიშნა. ცხადია, გენერალი პინჩევი არტისხელმწიფოვრზე გამოხსელებში შემჩნეული არ ყოფილა. როგორც ჩანს, თავის დროს ელიდა...

მოვლენები კი სწრაფად ვითარდებოდა. ალიენდეს მმართველობამ შეარყია ჩილეს საზოგადოება – გაოცდნები, შეგვრებები მომარაგებში, უპოქედობა, აშკრის ფინანსური ბლოკადა, პარლამენტში დიმიმირეული ოპოზიციის საბოტაჟი, მოსახლეობის უკმაყოფილება... ფეხქვეშ ნიადაგმოსოცლილი პრეზიდენტი შეცვალა დახმარება სიცნაგის ქვეყნიდან მიღებული, მაგრამ საბჭოთა კავშირის და კუბის მხოლოდ ის გააკეთა, რომ ჩილეს რამდენიმე ათეული ტრატორი და მრეწველი გაგზავნეს. ალიენდეს მსხნელად არმაის უხში. მეფენა „სამრეწველი კაბინეტი“ პრეტესის ხელმძღვანელობით. მემარცხენე კოალიციის მოწინააღმდეგეებს მხოლოდ ის დარჩნოდა, რომ მსუტე შეცვალათ და, აი, 1973 წლის შუახანებში მათ ეს მოხსერეს. ოპოზიციის შეწილის გამო გენერალი პრეტეს გადადგა. მისი ადგილი დაიკავა მომდევნო კაცმა სამხედრო იერარქიამ – გენერალ-მაიორმა აუგუსტო პინჩევამ.

11 სექტემბერს სამხედრო-საპარტი ძალების თვითმართინავემ დაბომბეს პრეზიდენტის სასახლე „ლა მონეა“. აქმდე დანადგრებით არაფერ იყოს, პრეზიდენტი ალიენდე მოკლეს თუ თავი მოიკლა. მისი კაბინეტის წევრებმა გადარჩელების ამავე რადიკალურებშიან შეტყვევეს. მემარცხენია ათასობით მამორე დატყვევდნეს და ეროვნული სტადიონზე შერეეს, რომელიც საკონცერტაციო ბანაკად გადააქციეს. ქალაქის მთავრებულ პარტიებში, და არა მარტო იქ, ჯარისკაცებმა იარაღი აკაქანეს. სხვადასხვა მონაცემით, გადარჩეულ-

ისას დაღუპულია და უგზო-უგვლოდ დაკარგულია რაოდენობა 2-დან 15 ათასამდე კაცს შეადგენს, ხოლო 100 ათასი ემიგრაციაში წავიდა.

როცა ჩაცხრა წინააღმდეგობა, მსოფლიო პრესა შემოიარა ერთმ ფოტოსურთამ: პინჩევი ზის, მის უკან დგანან მავსათუფიანი გენერალი ლი, ადმირალი მჭინი, კარბანერთა უფროსი მჭინი – ეს არის სამხედრო მთავრობის ზეგა. მათი კოლექტორი ხელმძღვანელობა დიდხანს არ გაგრძელებულა: 1974 წლის დეკემბერში პინჩევი ჩილეს პრეზიდენტად გამოაცხადეს.

დიქტატურის ეპოქის უკანასკნელი დინოზავრი

ალიენდეს მკვლელობა მხოლოდ და მხოლოდ ერთი, თუქცა ყველაზე მკაცრი ეპიზოდ იყო იმეძმდებული ლათინურამერიკული სამხედრო პუტჩების სიაში: არგენტინა, ბოლივია, ეკვადორი, ბრაზილი... ეს ყველაფერი უკვე ისტორია, ყველან სამოქალაქო მთავრობა მივიდა. ზოგიერთი პუტჩისტი გასამართლდა, უმრავლესობა მშვილად გავიდა ჰესსაზე და მხოლოდ იგი, გენერალი პინჩევი, დიქტატურის ეპოქის უკანასკნელი დინოზავრი, ბოლო ხანებამდე მოქმედ ფიგურად რჩებოდა პოლიტიკურ სცენაზე.

იგი ყველაზე თანმიმდევრული აღმოჩნდა: მან მშელო, მისეუდ მოსცევით რომ ვთქვათ, ჩილეისთვის არა მარტო რეკისი წაიკნა, არამედ ეთიუფილია კოლეც, ამ მოუხერხებელი საბოხლი მმართველი გაეკეთებინა მოდერნიზაციისკენ.

როგორი უცნაურიც უნდა იყოს, პინჩევტს დაეხმარა... დიფოლოგიის უქონლობა. მართალია, თავისი გერმანოკური პროექტი არ გაჩნდა, მაგრამ ინტელიგიითა და ცნოსით აწვებდა საჭირო ადამიანებს...

ქვეყანა ორმა კრიზისს განიცდიდა. ფაზრეკი და საზღვარეულო სივრცეები. ვერტები გარემოებებში ღარიბთა თავსებადობაში მუშაობა მძვინვარეობდა ცხოველებს ჭამდნენ. პენსიები, სამხედრო გარდა, გაიყვანა. ცენტრალური სადაზვერვო სამსახურებიდან და მესარევერე აზერიკული ფონდებიდან გაყვანილნი ფულით შეზღუდული გახდა ქვეყნის გამოცემა. ამასთან, ხელისუფლებამ დემოკრატი პრეზიდენტის, კარტისის მოვლენის შემდეგ, ამერიკელები ალაპარაკდნენ აღმართა უფლებებზე და ჩილეს დამხრება შეუწყობეს.

და, აი, ასეთ კრიტიკულ ვითარებაში პინოჩეტის წყობილი ნაბიჯი გადადგა. კონომიკის მართვის სადავეები მხედრობილი მსიკეით გადასცა გახეთ „მერკური“-ს კონომიკური განვითარებისა და სატრადიციო კოალიციური უნივერსიტეტის ახალგაზრდა სტუდენტებს. ამ გეგმით, რომლის დიდილიც იყო ჩილეელი კონომისტები მიგულ კასტი, ვერ კიდევ 1973 წელს მოახდინა ქვეყნის კონომიკის ნეოლიბერალური გარდაქმნის პროექტი. „ჩიკაგოელმა ბეჭდვით“, როგორც მათ მალე უწოდეს, შეზღუდო კონომიკური თვითრეგულირებადი ჩილეური რეაქციებიც ამასთან, მათი „რეკლამები“ ამყარებდა ზომები და პინოჩეტის კრიზისებში ნება-სურვილი.

საქმე დაიწყო აღორძინება დაიწყო ქვეყნის კონომიკით, რომელიც 70-იანი წლების დასაწყისიდან (10 წლის მძიმედი დაიწყო საწარმოთა თითქმის ნახევარი და მოსახლეობის 10% - ძალიანი ჩაღვლილი - საქმეის საძიებლად წავიდა არაქვეყნაში, დენსეულსა და დასავლეთ ევროპაში) დერე-სიხილიყო იყო. უკვე 80-იანი წლების შუაპირებში ნათელი გახდა: დავიცა მჭერად, დაიწყო „კონომიკური სასწაული“. პოლა, მაშინ, როცა კოეფიციენტით კონომიკურმა ზრდამ 5%-ს გადააჭარბა და ცხოვრება გადამოტემა ჩაღვდა, ჩილეს საზოგადოებამ სულ უფრო მეტი შეუპოვრობით აქცია ზოგადი გენერალ პრეზიდენტის.

კალიფორნიას ასლი

კონომიკური წარმატებების, არმიისადმი შიშისა და გაყვანილთა წყალობით პინოჩეტის შემდეგ 1980 წლის რევერენდუმიც დაედგა ახალი კონსტიტუცია. მართალია მოქონა და თვალდაკრული ჩამართვა: რამდენიმე მოუწეს სადავეები პოლიტიკური პარტიებისა და რევერენდუმის ჩატარებაც დაიბარა 1988 წლისთვის სამოქალაქო მმართველობაზე გადასვლის მიზნით.

კონსტიტუციის მიღებამ ძირი გამოუთხარა რეჟიმს - სამხედრო ზეგნის წინაშე ტოტალური შიშის. ამასთან, კონომიკური წარმატებანი უფრო მეტად მჭარბობა დამსახურება იყო, ვიდრე სამხედროებისა. თანაც, მოსახლეობის უდიდესი ფენების (ქვეყნის მოსახლეობის 40%-ის) ცხოვრება, მაკონომიკური მიღწევების მიუხედავად,

თითქმის არ გაუმჯობესებულა. 1988 წლის რევერენდუმის შემდეგაც ჩილეელთა ორმა მესამედმა მოითხოვა სამხედროთა დაზოგუნება გაზარდებში.

პინოჩეტმა ადარა, რომ ხმის მიცემის შემდეგები მისთვის შიკის ტოლფასი გადგა. 1990 წლის მარტში ხელისუფლება გადაეცა არჩეულ სამოქალაქო პრეზიდენტს - ქრისტინა-დევიკრატ ელენის. ამრიგად, 17-წლიანი მმართველობის შემდეგ პინოჩეტმა დატოვა პრეზიდენტის პოსტი და არმიის სარდლის თანამდებობას დასაცვინდა. კონსტიტუციის თანახმად, შეიარაღებული ძალების სახეობათა სარდლები ანგარიშგადიდებული არ არიან მოაგრობის წინაშე ფაქტობრივად, ქვეყანაში ჩამოყალიბდა ხელისუფლების პარალელური სამხედრო და სამოქალაქო სისტემები. პოლიტიკისათა ყველა მჭვერი მოძრაობის პასუხად გაზარდებდა იმისდა გრუ გუგუნე, დღეცალაქის ცენსორები ქვეყნში დემონსტრაციულად მარშირებდნენ კოუნსილითი კომანდოსებით. ამის შემდეგ ყველაფერი წინადადებით... ერთი სიტყვით, ყველა მწკვედ საკითხის არბიტრად პინოჩეტი რჩებოდა.

და მარცხ, დრო მის წინააღმდეგ მოჰმოხდა. ქვეყანა დამაჯერებლად მიაბიჯებდა კონომიკური რევერენდუმის გახსნა, ჯიხილები თანამედროვე ბერძნულ შესახებებით დარბილი კოალიციებისთვის გამსაღებებდნენ პოლიტიკისთვის და კონომიკისთვის და არა დაბერებულ გენერალს. გახსნიების ფურცლებზე გახსნილი დაქტატურის დროინდელი ახალგაზრდა სამხედრო ეპიზოდების გამოხსენება: სამხი სასავალიერო წამების უცნობი ნაკვეთი, ჩილეს სპეცსამსახურების ნახევარი საზღვარგარეთულ ტერაქტების. 1995 წლის, აშშ-ის მოთხოვნით, პინოჩეტი იძულებული გახდა, მართლმსაჯულებისსთვის გადაეცა უახლოესი თანამშრომლები - პოლიტიკური პოლიციის ექსმევი გენერალი კონტრანსი და პოლიტიკი ექსპონის. დამტკიცდა, რომ 1976 წელს მათი ბრძანებით ვიშნებრის ცენტრში ადგილქს ჩილეს საგარეო საქმეთა ექსპონისტის ლეტერიის ატომიანქანა და დაიღუპა არა მარტო დიპლომატი, არამედ მისი ამერიკელი მდივანი ქალიც. ციხიდან გენერალმა და პოლიტიკმა მეფე მუქარა შეუთავაშეს, - თუ აქედან არ გავდებით, მქლავრის დღევანდელი. ამასთანავე ტელევიზორმა პოლიციამ გამოცხადა ახალი საქმე. - პინოჩეტელი ავტენტების თავდასხმის ამავე აღიწერეს მოაგრობის ვიდეოპრეზიდენტ ბერნარდო ლეონიზე, ექსპონისმა პოლიციამ კი დაჰმოძოვრა კარბოლი სირიას სანტაგოში მოტაცების... ყველაფერი ამას ზღეს ის დარბო, რომ პარლამენტში მოკავალთებულმა პოლიტიკოსებმა ერთი ამავე ატენტის „ერთი მამის“ სენატორის საგარეოში გადამბრძნებაზე ერთმა „კალიფორნიას კლინიკური ასლიც“ კი უწოდა, ვითომდა ოდითგანვე გენერალი ისევე შეურაცხყოფდა სენატორ-

ებს, როგორც კალიფორნიის მოკლე კანონმდებლებს, როცა ცხენი შეეგნა სენატორს.

ტუკენდის გაგრილება

გენერალი პინოჩეტი არასილეს გამოირჩეოდა უსუსტულობით და, მაინც, სიბერეში ენა მოეცა და მეტყველების ორი წიგნი გამოუშვა. ესაა სამხედრო გადატრიალების ქრონიკა „გადატრიალება დღე“ და ორტომიული სახელწოდებით „განვლილი გზა“.

პინოჩეტის ამ წიგნებში ყველაფერია: სამსახური არა შიშის, არამედ სიხდისის გამო და მესარცხენითა დასავები, მესიანური რწმენა განვლილი გზის სისწრაფი და შიამომაყალია დაიწვინა. წიგნებში გამოხსენებული მოაგრობა აზრი: არმიისა და პირდად გენერლის ჩარევამ გადარჩინა ჩილე მარქსისტული დიქტატურისაგან, მისმა მმართველობამ ჩილე აცავა და ქვეყანა მის წინაშე სიკვდილადე ვალშია.

ცხადია, პინოჩეტი გენერალსა და ექსპონებრტს სულაც არ აწუხებდა, რომ დღეს ჩილეელთა მხოლოდ 20% იზიარებს მის თვალსაზრისს, 70%-ზე მეტი კი დიქტატურად მიიწნეს, რომელმაც შეასრულა ჭკუქვანი, თუქვა, შესაძლია, აუცილებელი სამუშაო.

გაზეთებიდან

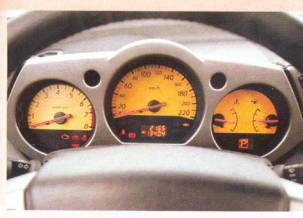
2000 წლის მარტში „სანდახული გენერალი პინოჩეტი, იხილისში 16-თიანი შიამოტრების შემდეგ, სამშობლოში დაბრუნდა. სასამართლომ იგი ჯანმრთელობის გაუარესების გამო გათავისუფლა. იხილისშიც ექიმებმა 84 წლის ექსპონტატორს უამრავი დაავადება აღმოაჩინეს და დასცვიეს, რომ მას „კოლეგებზე პასუხის გაცემა არ შეუძლია“.

2005 წლის ივნისს: აქლეს ყოფილმა დიქტატორმა აუგუსტო პინოჩეტმა, გავრცელებული ცნობების თანახმად, იხილში გადაიღეს და იგი სასწრაფოდ საავადმყოფოში მოათავსეს.

იხილში მას ლოს პოლდოსში, თავი რეზიდენციაში დაემატა. იგი სამხედრო ვერტმფრენით პოსიტალში გადავიყვანეს.

პინოჩეტს, რომელიც ჩილეს სამხედრო ზურგთან 1973-90 წლებში ხელმძღვანელობდა, მმართველობის წლებში რამდენიმე პოლიტიკური ოპონენტის გაგრილების გამო სისხლის სამართლის რამდენიმე ბრალდება ჰქონდა წყენებული. თუმცა პინიანზე ბერაკაცმა ისევ მოათვრა მოქინადალმეგვები და ხანგრძლივი, ქარტეხილებით სავსე ცხოვრება მანც თვისთვის ადამიანად დასრულა. მას გულმა უშუქუნა. თუმცა თუ ამ დღეების ნახევარი მანც მართალია, რასაც მას მაქწერი, მაშინ ისედაც დიდხანს გაუძლია...

მომავალად
პინიანს ტალახანაძე

ვენეციის ახლოს
მდებარეობს პატარა
კუნძული მურანო,
რომელიც მე-15
საუკუნიდან მინის
ნაკეთობებითაა
ცნობილი.
იქ ჩამოსხმული მინის
ტარნაჯები სინატიფითა
და მშვენიერებით
ოქროსა და ვერცხლის
ნაკეთობებს ჩრდილავდა.

Nissan MURANO

ამჟამად საავტომობილო მრეწველობაში ყველაფერი არეულ-ღარეულია, ბარკის „ეროვნული კუთვნილება“ სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ ესა თუ ის ავტომობილი მაინცდამაინც იმ ქვეყანაშია აწყოლილი ან კონსტრუირებული, რომელსაც ესა თუ ის ფირმა ეკუთვნის. ფაქტადეულ პოლიტიკორექტულობას თუ მივმართავთ, „ნისან მურანო“ იაპონური წარმოშობის ამერიკული ავტომობილი გამოდის.

ამ მოდელს ამერიკის შეერთებულ შტატების ქალაქ სმიტნაში (ტენესის შტატი) მხოლოდ ამერიკული ბაზრისთვის აწარმოებენ, მაგრამ კარგად გაწყობილ უბზოობის ავტომობილზე მსოფლიოში ყველაგან დიდი მოთხოვნილებაა. „ნისან

მურანო“ რომ გარეგნულად უჩვეულო მანქანაა, პირველივე შეხვედრისთანავე შეატყობთ. ფართო, თითქმის მიწაზე გართხმული ავტომობილი, დაშორისობრებული ბორბლებით, რადიატორის დაკბილული დეკორატიული გისოსები – ეს არის და ეს, ამის გამო ის ან მოგწონთ, ან არა, მაგრამ გულგრილს მაინც არ დაგტოვებთ. ერთნი მას „ISUZU VEHICROSS“ და ახალ „HONDA CR-V“-ს ადარებენ, მეორენი „LEXUS RX300“-ს და თქვენ წარმოიდგინეთ, კონკეტუალურ „CADILLAC VISION“-საც კი. სალონი ამერიკაიზმს ვერ გადაურჩა, კრუიზკონტროლი, საჭერეველირდება არა იმდენად სიმაღლეში, რამდენადაც დაზრილობის კუთხის მიხედვით. წინა სავარდები ფართოა, მაგრამ

ამასთან, ამორფული და ძალზე სრიალა. ისინი, როგორც წესი, რვა ელექტრორეველატორით არიან აღჭურვილნი, რვეულირებადი პედლების კანაში მოხერხებული მდგომარეობის შერჩევაში დაგეხმარებათ. შეიძლება მოუხერხებლად მოგეცენით კლიმატური დანადგარის სამი სახელური, მაგრამ არა უშავს, მიეჩვევით...

ერთადერთი გამოცანა წინა პანელის ცენტრში გაჩრილი უზარმაზარი დის-პლეია, რომელიც საათის ფუნქციას ასრულებს და სამარშრუტო კომპიუტერის წვრილმან მონაცემებს აწვდის მძღოლს. საერთოდ კი, მოუხერხებლად კომპლექტაციის მრავალფეროვნებისა, „მურანოს“ სალონი ძვირფასი ავტომობილის შიბაგეჭდილებას არ ახდენს. კალიფორნიის

მომავლ მონაცემები:
Nissan Murano
ინარმოება აშშ-ში 2003 წლ-
იდან.

აქვს ავტომატურად ჩართვადი
სრული ამძრავი, ელექტრონული მა-
რთვის ვარიატორი; მხოლოდ წინა
თვლების ამძრავიანი კლასის მოდ-
იფიკაცია; ექვსცილინდრიანი ბენზო-
ნის ძრავა 3,5 ლ; სიმძლავრე —
180 კვტ/245კ.ძ;

მოცურების სანინალმდეგო სისტე-
მა; სტაბილიზაციის სისტემა; უსა-
ფრთხოების ძირითადი და გვერდი-
თი ბალიშები; კონდიციონერი; კლი-
მატკონტროლი; რეგულირებადი საჭე-
ნისლანინალმდეგო მაშუქები; აუ-
დიოსისტემა; ჩვეულებრივი სიდიდის
სათადარიგო ბორბალი.

მოთხოვნილი კომპლექტაციის ფასი
— 57.000 დოლარი.

აქსელერატორთან ოდნავი შეხებაც კი
სიჩქარეზე შესაბამის რეაგირებას ახდენს.
უმაღლეს გადაცემებზე გადასვლა კი
ძრავის ტრანზიზის ცვალებადობით იგ-
მონება.

მართვადობის ხასიათიდან გამომდინარე,
„მურანო“ ტიპური ამერიკელია. მისი
ძარის დახრილობა მანქანის რეაქციის
ხარისხს განაპირობებს, მაგრამ თუ მცირე-
ეოდნ შესწორებას შეიტანთ მანქანის
კომპლექტაციაში, მათ შორის, თუ საბურ-
ვებს ზამთრის მოდელით შეცვლით,
თავისუფლად გააკონტროლებთ ავტომო-
ბილის სვლას. თოვლი ხომ „მურანოს“
შპობილოური სტიქიაა. თუ სტაბილიზაცი-
ის სისტემას გამოერთავთ და ტრანსმისი-
ის ყველა რეზერვის მობილიზებას მოაზ-
დენთ, მაშინ შეგეცვლათ დატკბეთ მანქა-
ნის „კოვნიერებით“.

რაც შეეხება უზნობას, მოუხედავად
„მურანოს“ საიმპლიობისა, გარისკვას არ
გაირთვო. საკამისია, შეხედოთ მის გა-
მოსაშვლელ სისტემას და მაშინვე დარწ-
მუნდებით, რომ ტალახი და იღირიოლო-
რო გზა „არ უყვარს“. ასე რომ, ლამაზ
ნიეთს გაფრთხილება სჭირდება.

სადიზინერო ცენტრის შექმნილი „მუ-
რანო“ არა მარტო გაბეღული სტილის
ნიშუშია, არამედ მასში თავმოყრილია
თანამედროვე ტექნიკის მიღწევები: V-
ტიპის ექვსცილინდრიანი 3,5 ლიტრის
მოცულობის ძრავა, უსაფრთხო ვარი-
ატორი X-Tronic CVT, სრულამძრავიანი
სისტემა ALL-Mode 4x4-ის მძლავრი
მოტორი. ამ ავტომობილზე წარმოდგენა
უთოოდ შეგეცვლათ, როცა საღონი
მოგუღული ზავერდოვანი გუგუნით აივსება.
შეზღვევ ავტომობილი ექვეტური ბიჭით
სწყდება ადგილს და ნელ-ნელა უმატებს
სიჩქარეს, რამდენიმე წამიც და, საბოლოო-
ტრის ისარი ნებადართულ ზღვარს სცილ-

დება, საღონში კი კომფორტი და სიმშ-
ვიდე სუფევს. ვარიატორი საუკეთესო
ალტერნატივაა ტრადიციული „ავტომა-
ტისა“. მოტორთან იდეალურად შერწყ-
მული ტრანსმისია უზადოდ მუშაობს.

პრეზიდენტი

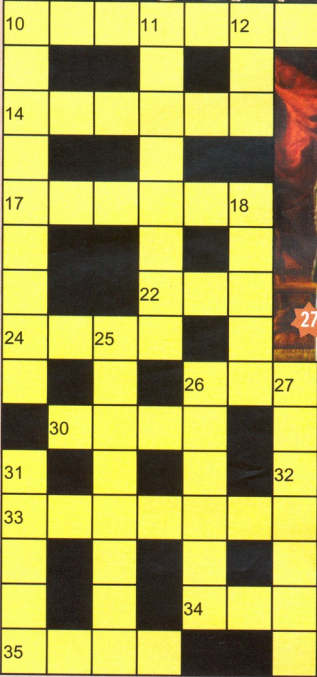

NISSAN MURANO

პროსპექტი

17

27

თარგუმად

1. ფეხქალი ნიჭიერება, რომელიც თავის ავიაციით იწვევს სხვა ფეხქალი ნიჭიერების დეტონაციას; 6. დამკრძინი ობის გამაღვლებელი; 8. მოსახლეობის ცალკეული ჯგუფების გაფლავება რასობრივი და ეროვნული მოტივებით; 10. ამერიკელი რევოლუციის „სმეტ ქედ ჯესონის“ მოძღვრება; 13. ფეხქალი მატყის ნახევარი; 14. აბონი რევოლუტორი; 16. ფრანგული პისტოლეტი; 17. ესპანური გველი დასაყვანი; 19. გერმანული პისტოლეტი; 22. კორეული ავტომობილი; 23. ნაპოლეონის მარშალი; 24. ლიბანის სამხედრო სახეობა ძალების ხომ-

ლდების ტიპი; 26. ესპანური პისტოლეტ-ტყეიამურვევი; 29. ჩეხური პისტოლეტი; 30. ჩეხური პისტოლეტის „კომპოზიტის“ მოდელი; 32. ტელეფონი გრძელტარაზიანი სასაზღვრო ან სახმელეთო საომარი არადა; 33. ვეტერანი ქართველი ფეხქალი; 34. ფეხქალი, რაც ტრია; 35. რუმინული ფეხქალი.

შეშუალად

1. მოქანაღმდების ტერიტორიაზე ბრილიანის საწარმოებლად გადასმული ჯარის ნაწილები; 2. ფილკსიკაციის მოძღვრება; 3. ლეგენდარული ძეგლისილი ადამიანი; 4. პარიზის აეროპორტი; 5. ფრანგული პისტოლეტის „პირენეს“ მოდელი; 7.

1

ბაღია და სამხედრო შვიარლებული გლავატორი; 9. იტალიური პისტოლეტი; 10. გერმანული რევოლუტორი; 11. ფრანგული რევოლუტორი; 12. სირაკუსის სახეობა; 13. პისტოლეტი გერმანიის სამხედრო დაზვერვა; 18. ქართული ლული; 20. ჯგუფი კამეჩი; 21. ფრანგული საეიაციო რაკეტა „პერი პერი“-ს ტიპი; 25. ამერიკელი პისტოლეტ-ტყეიამურვევი; 26. ფრანგული სადამხედრო დავაშენული მანქანა; 27. XVIII ს-ის ფრანგი გერმანიისი; 28. არგენტინული პისტოლეტი; 31. ამერიკელი საბრძოლო ვერტმფრენი.

ფურნალის წინა ნომერში გამოქვეყნებული „არსენალის“ პასუხები: **თარგუმად**: 1. ფილკსიკაცი; 6. ავტომობილი; 7. ლეგენდარული; 10. მინა; 11. რანი; 13. მარგალიტი; 16. ლეგენდარული; 17. ნირონი; 18. სათა; 21. ვერი; 22. პერი; 24. კარაბინი; 25. რუმინული; 28. მარა; 29. ასა; 30. ამონა; 31. ავტო. **შეშუალად**: 1. ფეხქალი; 2. კომპოზიტ; 3. შტაბი; 4. ულტიმატუმი; 5. მორეტი; 8. ფარი; 9. ტრია; 12. ტიტანი; 13. მანქანა; 14. გრი; 15. ლიბანები; 18. სერა; 19. არესი; 20. ბერი; 23. ტომასონი; 24. კირიკალი; 26. მადსონი; 27. პატი; 28. მატა.

„არსენალი“ გთავაზობთ იანვრის თვეში მომხდარი მეტ-ნაკლებად მნიშვნელოვანი და საინტერესო ისტორიული მოვლენების ჩამონათვალს.

არსენალის იანვრის კალენდარი

1 იანვარი

1814 წელი – პრუსიის არმამ, ფედლ-მარშალ გეპჰარდ ლებერეხტ ბლიუხერის მეთაურობით, მდინარე რაინი გადალახა და საფრანგეთში შევიდა.

1887 წელი – დაიბადა ფრიდრიხ ვილ-ჰელმ კანარისი – გერმანელი საზღვაო ფლოტის აღმბრალი, გერმანიის სამხედრო დაზვერვის (აბერის) ხელმძღვანელი.

1998 წელი – ძალაში შევიდა კანონი „არასამხედრო, ალტერნატიული შრომითი სამსახურის შესახებ“ (საქართველოს რეს-პუბლიკის უზენაესმა საპრობო პირველად მიიღო 1991 წლის ივლისში, მერედ – საქართველოს პარლამენტმა 1998 წლის ოქტომბერში).

2 იანვარი

1776 წელი – ახალი წლის დამეს-ჯორჯ ვაშინგტონმა ჩაატარა თავისი ცეც-ლაზე ცნობილი და გათვალისწინებული: მოგანგებმა გადაეღეს გაყვნილი მდინარე დელაუარი და ტრენტონში დაატყვევს ინ-გლისელთა დაცირავებული გარნიზონი.

1880 წელი – დაიბადა ვასილ დეგ-ტარივი – რუსი ცეცხლსასროლი იარ-აღის კონსტრუქტორი, საინჟინრო-საარტილერ-იო სამსახურის გენერალ-მაიორი, ტექნი-კურ მეცნიერებათა დოქტორი.

1945 წელი – ავიაკატასტროფაში დადი-უბა (პარიზთან ახლოს) ბერტრან რამსეი – ბრიტანელი აღმბრალი (მოკავშირეთა საზღ-ვაო დესტინის გადარჩენის ხელმძღვანელობ-მა ნორმანდიაში 1944 წელს).

3 იანვარი

1852 წელი – მუხროვანში განვლუ-ბულ საარტილერიო შტაბითი არტილერ-იის უნტერ-ოფიცრის წოდება მიენიჭა (გამოცდების ჩაბარების შემდეგ) ლეე ტოლ-სტიის (შემდგომში რუსული შვერლობის კლასიკოსი).

4 იანვარი

1774 წელი – ქართლ-კახეთის სამე-ფოში ოფიციალურად ამოქმედდა გამანჩი მორიგი ლაშქრის დაწყების შესახებ (მის საფუძველზე შექმნილი იყო მოლაშ-ქრეთა სამხედრო წვრთნისა და ორგანიზა-ციის ფორუბები).

6 იანვარი

1412 წელი – დაიბადა ყანა დ'არკი – ფრანგი გლეხი გოგონა („აროლანელი ქალ-წული“) რომელმაც, ინგლისური არმია გააქე-ვა საფრანგეთიდან; დაიღუპა 20 წლის ასაკში,

მისმა საომარმა მოქმედებებმა მნიშვნელო-ვანი ზეგავლენა იქონია ასწლიანი ომის შედეგებზე, თითონ კი გადაიქცა ფრანგუ-ლი ეროვნული აღორძინების სიმბოლოდ.

1943 წელი – სსრკ-ის უმაღლესი სა-ბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით საბჭო-თა (წითელი) არმიის პირადი შემადგენ-ლობისათვის შემოიღეს განსხვავების ახა-ლი ნიშანი – სამხრები.

7 იანვარი

1815 წელი – ტრაპიზონში (თურქეთი) გარდაიცვალა იმერეთის მეფე სოლომონ II (გამეფდა 1789 წელს, მათხოვის ბრძოლა-ში გამარჯვების შემდეგ; ტახტის დასაკურნე-ბისათვის გამოუძღვებო იბრძოდა 1810 წლამ-დე).

8 იანვარი

1998 წელი – 8-10 იანვარს სამხედრო დღეუცავა (ხელმძღვანელი – თავდაცვის მინისტრი გენერალ-ლეიტენანტი ვადიკო ნადიბაძე) ოფიციალური ვიზიტით იმყო-ვებოდა საბერძნეთის რესპუბლიკაში – ეს იყო ქართული სამხედრო წარმომადგენლო-ბის პირველი ვიზიტი NATO-ის წევრ ქვე-ანაში.

9 იანვარი

1916 წელი – პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში დასრულდა პოლონოისის საღ-სანტო ოპერაცია (მოკავშირეების – ინგ-ლის-საფრანგეთის საზღვაო ფლოტისა და საღესანტო ჯარების თითქმის ერთ წელს გაკეთარებული საოპერაციამ მიზანს ვერ მიაღწია სერთი ჩინაფეხრის უჭირობის,

მეთაურებსა და მოკავშირეთა შორის აზრ-თა სხვადასხვაობის გამო. ამიტომ იყო, რომ მათ 145 ათასი კაცი დაკარგეს, თურქებმა კი – 186 ათასი).

10 იანვარი

1769 წელი – დაიბადა მიშელ ნეი – ფრანგი სამხედრო მოღვაწე, საფრანგეთის მარშალი, პერკივი, მოსკოვის თავადი (თავი ისახელა მრავალ ბრძოლაში, მათ შორის ბოროცინოს ველზე... დასერიტეს).

11 იანვარი

1798 წელი – 78 წლის ასაკში გარდა-იცვალა მეფე ერეკლე II (ბაგრატონი) – მეფე-მომხრე, უფრო სარდალი, ქართული ჯარის მოთავსარდალი, პატრიოტი და უკანასკნელი დიდი ხელმწიფე (ქვეყნის თავ-დაცვისუნარიანობის განმტკიცების მიზნით პირველმა შექნა მორივე ჯარი – 1774-81 წლებში მას სათავეში ედგა მეფის ვაჟი-ვილი ლევან ბატონიშვილი).

12 იანვარი

1919 წელი – დაიღუპა ვასილ კიკვიძე – საბჭოთა უკრაინის მე-4 არმიის სარდა-ლი, დივიზიის მეთაური (XX საუკუნის ცეცლაზე ახალგაზრდა მხედართმთავარი, არმიის სარდალი დანიშნისა 23 წლისაც არ იყო).

1943 წელი – ლენინგრადისა და ვოლ-გოვის ფრონტების ჯარებმა, ბალტიის ფლო-ტის მონაწილეობით, გაარღვეეს ლენინგრა-დის ბლოკადა.

1995 წელი – საქართველოს პარლა-მენტმა დაამტკიცა „სამხედრო ფიცის“ ტექსტი.

13 იანვარი

1946 წელი – გარდაიცვალა ვილჰელმ სუმიონ – გერმანელი აღმბრალი.

14 იანვარი

1878 წელი – ბათუმის საზღვაო აკვა-ტორიაში მსოფლიოში პირველად წარმატე-ბით გამოიყენეს სატორპედიო იარაღი: რუსეთ-თურქეთის ომის მსვლელობაში სპეციალუ-

რად აღჭურვილმა რუსულმა კატერებსმა „ჩესმაშ“ და „სინოშა“ ჩაძირეს თურქული შეიარაღებული ზომილი „ინტემახი“.

15 იანვარი

1950 წელი – გარდაიცვალა პ. არნოლი – ამერიკელი მხედართმთავარი, ზუთვარსკვლიანი გენერალი (საათვეში ედგა ქვეყნის სამხედრო-საჰაერო ძალების შექმნას).

16 იანვარი

1949 წელი – მას შემდეგ, რაც წინა წელს გენერალმა ომარ ნელსონ ბრუდლემ შეცვალა ეიზენჰაუერი მთავარი შტაბის უფროსის პოსტზე, 16 იანვარს ის დაინიშნა შტაბების უფროსთა გაერთიანებული კომიტეტის პირველ თავმჯდომარედ (თანამდებობა ეკავა „ცივი ომის“ პირველ წლებში და კორეაში ომის დროს).

17 იანვარი

1871 წელი – დაიბადა დევიდ ბიტი – დიდი ბრიტანელი ადმირალი (პირველ მსოფლიო ომში საუკეთესო ინგლისელი ფლავმანი).

1991 წელი – ამერიკის, დიდი ბრიტანეთისა და საუბის არაბების სამხედრო-საჰაერო ძალებმა რაკეტებით მასირებულად დაარტყეს ქვეყნიისა და ერაყის სამხედრო სამხრეთებს, დაიბნეს ბაღდადი.

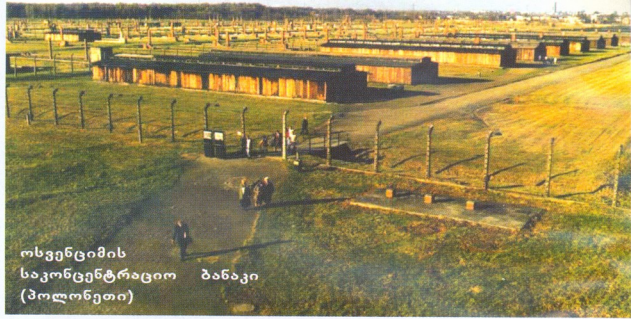
18 იანვარი

1223 წელი – გარდაიცვალა ერთიანი საქართველოს უკანასკნელი მეფე გიორგი-ლამა IV (თამარ მეფისა და დავით სოსლასის ძე დედის თანამოსაყდრედ დავალობაში დროიდან მონაწილეობდა სახელმწიფო მართვას და ლაშქრობაში, დასარა განბა, ზღაბი, არზრუმი და ნახჭევანი. დასუფილი ვეროპის ქვეყნებთან ერთად ემზადებოდა იერუსალიმის სელჩუკიდან გასათავისუფლებლად, მაგრამ საქართველოს საზღვრებთან მოუღონდნელად მომდგარი მონღოლებთან ბრძოლაში დაიჭრა, დასწრულად და გარდაიცვალა 31 წლის ასაკში).

19 იანვარი

1405 წელი – გარდაიცვალა თემურ

თემურ ლენგის
ძეგლი უზბეკეთში

ოსვენციმის
საკონცენტრაციო ბანაკი
(პოლონეთი)

ლენგი („ოჰოლი თემური“) – შუა საუკუნეებში ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერისილი დამპყრობელი შუა აზიაში (საქართველოს დაუბინებელი მტერი... მისი განსაკუთრებული, „აურ ემირი“, უდიდესი არქიტექტურული ძეგლია სამარყანდში (უზბეკეთი).

1807 წელი – დაიბადა რობერტ ედუარდ ლი – ამერიკელი სამხედრო მოღვაწე, გენერალი, კონფედერაციის მხედართმთავარი (აშშ 1861-65 წლების სამოქალაქო ომში სარდლობდა სამხრეთელთა არმიას).

20 იანვარი

1945 წელი – გვარდიის უმცროსი სერჟანტი შოთა გამყვლიძე ხელკუმბარებით შეუვარდა გერმანულ ტანკს და ააფეთქა (სიკვდილის შემდგომ მიენიჭა სსრკ-ის გმირის წოდება).

22 იანვარი

1784 წელი – გეორგიევსკის ტრაქტატის საფუძველზე, საქართველოში რუსული ჯარის შემოჭრისთანავე ორივე თვის შემდეგ, თბილისელებს რუსული ჯარბანების გრიათი აუწყეს „სამფარველი“ ტრაქტატის საბოლოო გაფორმება-დამტკიცების მიზნით საქართველოში საჩუქრებით დატვირთული პოლკოვნიკ ტაძარას ჩამობრძანება.

24 იანვარი

1597 წელი – 30 წლის მოიჯი სახოველი 700-კაციანი რაზმით უამრებობაში თავის მოულოდნელად დაესხა ესპანელთა რაზმს ბანასი და კუდილი ქვა ასროლინა (დახოცა 2,5 ათასი მებრძოლი, თვითონ კი 100 დაეკარა).

1709 წელი – პეტრე პირველმა პეტერბურგში დაარსა მოდელკაზრა – რუსეთში პირველი საზღვაო მუზეუმი.

1712 წელი – დაიბადა ფრიდრიხ მეორე დიდი – გამაჩინილი პრუსიელი მხედართმთავარი (25 წელზე მეტხანს საათვეში ედგა პრუსიულ არმიას, თითქმის ყოველთვის შტაბებს უხლებოდა მოწინააღმდეგის ჭარბ ძალებთან, ამიტომ მისი საყვარელი ხერხი იყო პრევენციული შეტევა (პრევენტიული ომი, რომელსაც მიმართავენ ვითიბა მოწინააღმდეგე მხარის თავდასხმას).

გან თავის დაცვის, მისთვის დასწრების მიზნით). „პეტრმა ფრიცმა“ პრუსია გადააქცია უმძლავრეს სამხედრო სახელმწიფოდ.

25 იანვარი

1841 წელი – დაიბადა ჯონ არბანტი ფიშერი – ინგლისელი ადმირალი (მის სახელთან დაკავშირებულია პირველი მსოფლიო ომის პერიოდის ბრიტანული ფლოტის შექმნა).

1928 წელი – დაიბადა ედუარდ შევარდნაძე – საქართველოს ექსპრეზიდენტი, მესამე რანგის გენერალი.

1941 წელი – დაიბადა ნუგზარ საჯავა – გენერალ-მაიორი.

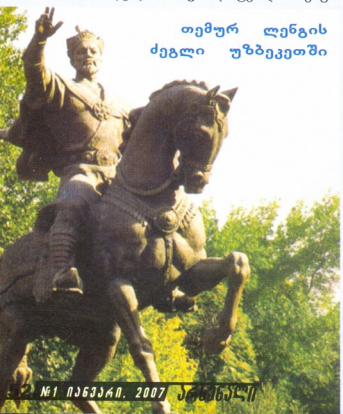
1786 წელი – ახალციხის საფაშოდან იმერეთში თურქთა ლაშქარი შეიჭრა ქართლის გავლით, გზად რაჭა დაარბიეს. მეფე დავით II გიორგის ძემ (მეფობდა 1784-89 წლებში) ჯარით იქ გამაგრებულ მტერს შეუტია, 26 იანვარს მარცხი აგება და სხვაგვასა და კვარას ციხეებში შერეკილებს ადგა შემოარტყა.

1880 წელი – დაიბადა დუგლას მაკარტური – ამერიკელი მხედართმთავარი (პირველ მსოფლიო ომში დიფენსა მეთაურობდა, მეორეში – მოკავშირეთა არმიების უდიდეს ნაწილს, თვალისაღწერაში – აშშ ყველა ძალებს). თვალისაღწერაში მხედართმთავარს, რომელმაც იაპონია დაამარცხა წყნარი ოკეანის თეატრზე და სამხრეთ კორეის მხსნელი გახდა, ეკუთვნის ფრთიანი გამოთქმა: „უკან კი არ ვიხვეთ, არამედ სხვა მიმართულებით ვუტეგოთ“).

27 იანვარი

1862 წელი – აშშ-ის პრეზიდენტმა აბრაამ ლინკოლნმა, როგორც ქვეყნის ყველა შეიარაღებული ძალების კონსტიტუციურმა მოავარსადად, გამოაცხადა სამხედრო ბრძანება №1, რომლის ძალითაც შეტევაზე გავლიდა ყველა სახმელეთო და საზღვაო შენაკითხი.

1904 წელი – იაპონური ფლოტი მალულად თავს დაესხა რუსულ გემებს პორტ-არტურის საეკსკადრო გარე რეიდზე და

ამით, ფაქტობრივად, დაიწყო აპოკალიფსის თისი.

1908 წელი – დაიბადა პასან სარაზია – გენერალ-ლეიტენანტი, ერთდროით აფხაზი გენერალი საპოლია არმიის რიგებში (წოდება მიეწიჭა 1965 წელს).

1945 წელი – გათავისუფლეს ოსენციის (პოლონეთი) საკონცენტრაციო სიკვდილის ბანაკის ტყვეები.

1951 წელი – გარდაიცვალა კარლ ფონ მანერჰაიმი – ფინელი სახელმწიფო და სამხედრო მოღვაწე, მარშალი (სუიშში ყველაზე აღიარებული მხედრობითადაა, პრეზიდენტის პოსტზე იყო 1945-46 წლებში).

28 იანვარი

1916 წელი – გარდაიცვალა ილარიონ ჯორინცი-დამკოვი – რუსი სახელმწიფო და სამხედრო მოღვაწე, გენერალ-ლეიტენანტი, გრაფი (1905-15 წლებში იყო კავკასიის მეფისნაცვლი და ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის სარდალი).

2001 წელი – გაიხსნა მარნეულის სამხედრო აეროდრომი.

29 იანვარი

2001 წელი – საქართველოს პრეზიდენტი, სამხედრო ძალების უმაღლესი მთავარი, გარსკრავი ილარიონ შვერდნაძე საუბროს ვიზიტით ეწვია თურქეთის რესპუბლიკას: მინდელის სახელმწიფო დოკუმენტების ხელმოწერის პარალელურად, გაფორმდა ხელშეკრულება ორ ქვეყანას შორის სამხედრო მიწვევების თანამშრომლობის თაობაზე: ასევე, საერთო საზღვარზე ქვეითა საწინააღმდეგო ნაღების ამოღების ორმხრივი რეჟიმის დამყარებისა და მოკლედ საზღვრის დაცვის მიზნით მათი გამოყენების აღკვეთის ღონისძიება შესაბუ.

30 იანვარი

1813 წელი – მაიორმა ივანე აფხაზმა დაიწყო წოდება გიორგის IV ხარისხის ორდენი (წინა წლის მიწურულს მისმა რაზმმა შტურმით აიღო ლენკორანის ციხესიმაგრე და ივანე აფხაზი დაინიშნა გერნალადერთა ქართული პოლკის მეთაურად).

1872 წელი – დაიბადა გ. კოტლინიკოვი – რუსი გამოგონებელი, მსოფლიოში პირველი პარაშუტის შემქმნელი (1910 წელს რუსი მფრინავის ლ. მაკიევიჩის დაღუპვის შემდეგ გამოგონებელმა მიზნად დაისახა მფრინავთა გადამარჩენი აპარატის კონსტრუქცია და 1911 წელს შექმნა კიდევ).

1941 წელი – დაიბადა დიკ ბრიუს ჩეინი – აშშ-ის სახელმწიფო მოღვაწე (ქვეყნის თავდაცვის მინისტრი 1989 წლის მარტიდან 1991 წლის 20 იანვარამდე).

1949 წელი – დაიბადა დავით თევზაძე – საქართველოს თავდაცვის ექსპერტი (პოსტი ეკავა 1998-2004 წლებში), გენერალ-ლეიტენანტი.

შეადგინა
ამირან ტაღახაძე

Famas

ფრანგულმა საიერიშო ავტომატურმა შაშხანამ ყურადღება ორიგინალური კონსტრუქციითა და დიზაინით მიიქცია

1980 წლის 14 ივლისს, ბასტილის ადების მორიგ წლისთავზე, პარიზში, ელისეს მიწვევებზე საფრანგეთის შეიარაღებული ძალების დანაყოფები საუბროს მარშით გადიოდნენ პრეზიდენტის ტრამუის წინ. პერში დაბალ სიმაღლეზე ლამაზი მწკრივით ზებერითი „მირაჟები“ მოფრინავდნენ...

ყველაფერი როგორ იყო, სანამ ლეკონდ-არული უცხოური ლეგიონის მებრძოლები არ გამოჩნდნენ, რომელთაც ჯერ არასრული ცეცხლსასროლი იარაღი ჰქონდათ ხელთ, რამაც აღუშრეტა დამსწრე უცხო ქვეყნების სამხედრო ატამების (პირველი რიგში კი საპოლია კავშირის სამხედრო ატამატის წარმომადგენლების, რომლებიც პარალელურად ოფიცერებს წარმოადგენდნენ) ცხოველი ყურადღება მიიპყრო...

იმ დღეს უცხოურმა ლეგიონმა პირველად აჩვენა ახალი ფრანგული საიერიშო ავტომატური შაშხანა FAMAS-ი. მას შემდეგ მეთიხელი საუკუნე გავიდა, მაგრამ, FAMAS-ი კვლავ რჩება მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე ორიგინალური დიზაინისა და კონსტრუქციის ავტომატურ ცეცხლსასროლ იარაღად.

„არსენალი“ FAMAS-ს რამდენიმე წლის წინ უკრაინაში, ოფსასთან ახლოს მდებარე „შირიკი ლანის“ სამხედრო პოლიგონზე

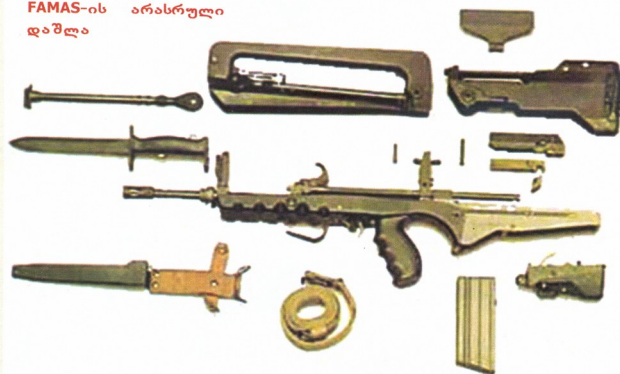
FAMAS G2

სტატიის ავტორი
FAMAS-ს უკრაინის
პოლიგონზე გაეცნო

FAMAS-ის არასრული
დაშლა

გაეცნო. უკრაინაში მიმდინარე NATO-ს პროგრამა „პარტნიორობა მშვიდობისთვის“ ფარგლებში საერთაშორისო სამხედრო სწავლებებში სხვა ქვეყნებთან ერთად ქართული დანაყოფიც მონაწილეობდა. სწავლების რაიონში საველე პოსტაჟალი პქონდით განსწავლეს ფრანგ სამხედრო ექიმებს. სწორედ ამ პოსაჟალის დაცვის ჯგუფი იყო შეიარაღებული FAMAS-ებით.

სტატიის ავტორის ყურადღება უპირველესად იმან მიიპყრო, რომ ფრანგული ავტომატური შაშხანის გადსატევა ადვილია ცაცისთვისაც, რადგანაც გადასატევი სახელური იარაღის თავზე, გადასატევი სახელურის ქვეშეთა განთავსებული. სხვათა შორის, განსხვავებით „კალაშნიკოვისგან“, FAMAS-ის სროლისას მისი გადასატევი სახელურები უძრავი რჩება. გასროლილი ვაზნების პილზები მარჯვენა იცრება, თუკა პილზების გამოსაყრელი „ფაზერის“ გაატანა მარცხენა მხარესაც შეიძლება, რომ ცაცა მსროლელისთვის უფრო მოსახერხებელი გახდეს.

დამცველი და სროლის ტემპის შეცვლილი მექანიზმი გაერთიანებულია და იგი სასხლეტის წინაა განთავსებული. მისი საშუალებით შეიძლება ერთდროულად და ავტომატური ჯერის გაშვება. თუკი მსროლელს ფიქსირებული 3-3 გასროლა სურს, მაშინ მჭიდის უკან დამატებით განთავსებული მექანიზმი უნდა გადართოს.

FAMAS-ი „ბულაპას“ სქემაზე დაფუძნებული, – სასხლეტი მჭიდის წინაა განთავსებული. თუკა სხვა, „ბულაპას“ სქემით შექმნილი ავტომატური იარაღისგან განსხვავებით (მაგალითად, ავსტრიული AUG-ი ან ბრიტანული L85), ფრანგულ ავტომატურ შაშხანში გამოყენებულია ავტომატური რიგინაწილი სქემა ნახევრად თავისუფალი ჩამკეტით, რომელსაც გამოსწორების შემანელებელი ბერკეტი აქვს. ჩამკეტის ჯგუფი შედგება თავად ჩამკეტისაგან და ჩამკეტის ჩარჩოგან.

ჩვენს ღოსში: FAMAS-ის სი-გრძე 75,7 სმ-ია, აქედან ღულაზე 48,8 სმ მოდის; შაშხანის მოდერნიზებული ვარიანტი FAMAS G2 ცარიელი მჭიდრით 3,8 კგ-ს იწონის; მჭიდრში 5,56 88 კალიბრის 30 ვაზნა თავსდება; ტყვიის სანაწიში სიჩქარე 925 მ/წ-ია, სროლის ტემპი 1000-1100 გასროლა წუთში; სროლის ეფექტიანი სიშორე 450 მეტრს შეადგენს.

ამ სტემას ერთი ის ნაკლი აქვს, რომ მღიერი ვაზნის (რომელმაც ღენითი მეტი რაოდენობა) გამოყენების შემთხვევაში წარმოიქმნება ღიდი წნევა, რამაც შეიძლება იარაღი დაშლის და დაზიანის თავად მსროლელი. ამიტომაც FAMAS-ის საგზნე კედლებზე დატანებული გამჭოლი არხები. თუკი გასროლისას ვაზნის პილზა „გაბერება“, ეს არხები უზრუნველყოფს პილზის უპრობლემო ექსტრაქციას.

FAMAS-ის (ეს სიტყვა შედგება შემდეგი დასახელების პირველი ასოებისგან – „სენტრუტეის საიარაღო საწარმოს საიონიზო შაშხანა“) პირველი პროტოტიპები 1971 წელს შეიქმნა, მაგრამ შეიარაღებაში მხოლოდ 7 წლის შემდეგ მიიღეს. ამ ფრანგული ავტომატური შაშხანის პირველი მოდიფიკაცია 400 ათასი ევრომლარის რაოდენობით გამოიღა, მისი პატარა პარტია არაბთა გაერთიანებულმა სამხრეთ-მაგ იყიდა.

1994 წელს შეიქმნა მორიგი მოდიფიკაცია FAMAS G2, რომლის განმსხვავებული ნიშანი იყო სასხლეტის სახელურის შეცვლილი ფორმა. ასევე გადაკეთდა მჭიდის მოსარგები „ფანჯარა“, მუხედად იმისა, რომ FAMAS-ის პირველი მოდელი NATO-ს სტანდარტის 5,56 მმ კალიბრიან ვაზნებს „იყენება“, მასზე ვერ დამყარდებოდა ამერიკული M16-ის მჭიდი, დახვეწის შემდეგ კი ეს შესაძლებელი გახდა.

გამომგებულ იქნა აგრეთვე მოკლელულადანი FAMAS G2 Commando, სნაიპერული FAMAS G2 Sniper-ი და FAMAS G2

+M203. (ეს უკანასკნელი ავტომატური შაშხანის ღულისქვეშ დამაგრებული ამერიკული ყუმბარასატყორცის M203-ის პიბრის წარმოადგენს. FAMAS-ის პირველი მოდიფიკაცია ისეთ ყუმბარებს ისროდა, რომელიც ღულაზე იხრახნებოდა, გასროლა კი ფუჭი ვაზნით ხდებოდა).

21-ე საუკუნის იარაღის პროტოტიპის შექმნის მიზნით დამზადებულ იქნა FAMAS-FELIN-ი. შაშხანაზე დამონტაჟებული ღლეღამის ელექტრონული დასამზნებელი მოწყობილობა, ღაზერული მანიპოლშიში და კომპაქტური კომპიუტერი, რომელიც ელექტრონული სამზნის მიერ დანახულ სურათს მებრძოლის მუხარადის დისკლეზე ასახავს.

FAMAS-ი ძალზე მოხერხებულია როგორც გადატანისას, ისე სროლისას. ამ უკანასკნელ შემთხვევაში გამოიყენება დასაკეცი ალუმინის ფეხები, რომლებშიაც იარაღის სტაბილიზების უზრუნველყოფენ ავტომატური ჯვრის ვაშვებისას.

ირაკლი ალაფაშვილი

საქართველოს
არმიის
სამხრეთ-აღმოსავლეთი
დარბაზი

საზღვაო

FAMAS G1

